

ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิยายสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ช่วง พ.ศ. 2540-2546

สารนิพนธ์
ของ
นางจินดนา กลิ่นเล็ก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ตุลาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

895.913
A482.7
T.3

ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิยายสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์
ช่วง พ.ศ. 2540-2546

บทคัดย่อ
ของ
นางจินตนา กลิ่นเล็ก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ตุลาคม 2547

1
A 257205 T.3

20 ม.ค. 2548

จินตนา กลิ่นเล็ก. (2547). ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิยายสารสยามรัฐสัปดาห์

วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์นิตยา บุญสิงห์

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากนิยายสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546 จำนวน 98 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่านักเขียนสะท้อนภาพเศรษฐกิจไทยไว้ 3 ด้าน คือ ความเป็นอยู่ของประชาชน แรงงานและธุรกิจ

ความเป็นอยู่ของประชาชน สะท้อนภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป สะท้อนภาพการประกอบอาชีพซึ่งประสบปัญหารายได้ไม่พอกับรายจ่าย ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนมีสภาพจิตใจเคร่งเครียด วิตกกังวลและมีค่านิยมในวัตถุ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีผลมาจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ตลอดจนสะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่อีกทั้งขาดความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน

แรงงาน สะท้อนภาพของแรงงานที่ดกงานและความยากลำบากในการหางาน ส่วนแรงงานที่ไ้ทำงานทำก็ไม่มีโอกาสเลือกงานต้องทำงานที่ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน แรงงานทั้งในภาคธุรกิจเอกชนและภาคการเกษตรถูกกดขี่ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาแรงงานอพยพจากชนบทสู่เมืองหลวงและต่างประเทศอีกด้วย

ธุรกิจ สะท้อนให้เห็นปัญหาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจของภาคเอกชนที่ต้องขาดทุนล้มละลายและปิดกิจการ เพราะต้นทุนการผลิตสูง นักการเมืองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและบริษัทใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโกงในการประกอบธุรกิจ

THE REFLECTION OF THAI ECONOMIES IN SHORT STORIES PUBLISHED IN
SIAMRAT WEEKLY REVIEWS FROM 1997-2003

AN ABSTRACT
BY
MRS. JINTANA GLINLEK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
October 2004

Jintana Klinlek. (2004). *The Reflection of Thai Economies in Short Stories Published in Siamrat Weekly Reviews from 1997-2003*. Master Project. M.Ed. (Thai) : Bangkok, Srinakharinwirot University.

Advisor : Miss Nittaya Boonsing.

The aim of this master project was to study the reflections of Thai economies in 98 short stories published in Siamrat Weekly Reviews from 1997 – 2003.

The result of the study showed three types of reflections: the reflection on people's living conditions, the reflection on labour and the reflection on business.

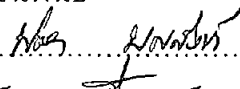
The reflection on people's living conditions reflected living conditions of both the general public and the government officials. The general public faced problems with insufficient income, and risks in their lives and their properties. They lived with stresses and anxiety, and they became materialistic. As for the government officials, their misconduct resulting from insufficient income was reflected. The reflection also included their lack of responsibility, and working knowledge and ability.

The reflection on labour revealed unemployment problems and difficulty in getting employed. Those who were employed had no chance to do the jobs that matched their ability. The workers in the private sectors and in agriculture had to work in oppressive conditions. Moreover, there were problems of immigrant labour both from the rural areas to the capital and the neighbouring countries to the country.

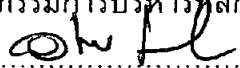
The reflection on business showed the economic problems affecting the business of the private sectors. They suffered deficits and bankruptcies; and had to close their businesses because of the high production costs and the politicians' selfishness. Some companies ran their business dishonestly in order to gain most advantage or profit.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

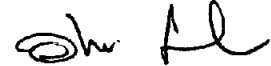

(อาจารย์นิตยา บุญสิงห์)

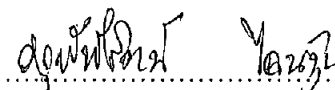
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

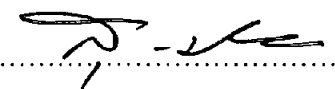
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์นิตยา บุญสิงห์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์วิรุพรัตน์ ใจนุ่น)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 12 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์นิตยา บุญสิงห์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ทุ่มเทให้แก่ศิษย์อย่างไม่เห็นเหน็ดเหนื่อย ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์และอาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไฉนจัน ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบ ท้วงติงข้อบกพร่อง ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ คุณบุญธรรม กลิ่นเล็ก รวมทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ทุกคนซึ่งได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาสั่งสอน ให้ความรู้ ความคิด รวมทั้งครูผู้สร้างสรรค์ผลงานอันทรงคุณค่าซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ศึกษาค้นคว้าและอ้างอิง

นางจินตนา กลิ่นเล็ก

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.....	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.....	11
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.....	12
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ... เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ.....	13 13
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ.....	16
	เอกสารเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2546.....	18
3	วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วงปี 2540-2546.....	20
	ความเป็นอยู่ของประชาชน.....	21
	ประชาชนทั่วไป.....	21
	การประกอบอาชีพ.....	21
	ความปลอดภัยในชีวิต.....	28
	สภาพจิตใจ.....	34
	ค่านิยม.....	38
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	41
	รายได้.....	41
	การปฏิบัติหน้าที่.....	42
	ความรู้ความสามารถ.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
แรงงาน.....	48
การตกงาน.....	48
การหางานด้วยความยากลำบาก.....	52
การกดขี่แรงงาน.....	54
การไม่มีโอกาสเลือกงาน.....	57
การอพยพแรงงาน.....	60
ธุรกิจ.....	63
การปิดกิจการ.....	63
ต้นทุนการผลิตสูง.....	64
ธนาคารไม่ปล่อยสินเชื่อ.....	65
ถูกระงับงาน.....	65
ถูกฟ้องล้มละลาย.....	66
การปลดพนักงาน.....	69
ออกคำสั่งปลดพนักงาน.....	69
ตั้งข้อกล่าวหาพนักงาน.....	71
สร้างเงื่อนไขบีบบังคับพนักงาน.....	72
4	
สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	
รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546	85
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	91

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เรื่องสั้นจัดเป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสั้น กระชับ เข้มข้น เสนอความคิดได้ตรงจุด ใช้เวลาในการอ่านน้อย สามารถสื่อความคิดและอารมณ์ของนักเขียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสะท้อนภาพสังคมแต่ละยุคสมัย จึงทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งสาระบันเทิงและได้ทราบแนวคิดหรือประสบการณ์ของนักเขียนได้อย่างหลากหลาย ทำให้เรื่องสั้นได้รับความนิยมสูงดังที่ ยุพร แสงทักษิณ กล่าวไว้ว่า “มีคนจำนวนมากนิยมอ่านเรื่องสั้น เพราะการอ่านเรื่องสั้นใช้เวลาน้อยแต่ผู้อ่านจะได้รับคุณค่าสาระและบันเทิงคดีอย่างคุ้มค่า” (ยุพร แสงทักษิณ. 2524 : 52) คุณสมบัติของเรื่องสั้นสอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคปัจจุบันกล่าวคือมนุษย์ต้องการความรวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ ดังคำกล่าวของ สิทธา พินิจภูวดล ที่กล่าวว่า “เรื่องสั้นเกิดขึ้นตามเหตุการณ์และความต้องการของมนุษย์ ปัจจุบันมนุษย์ต้องการความรวดเร็วฉับไวเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่สับสนมากมายและเกิดขึ้นใหม่ๆ ชีวิตคนในปัจจุบันนี้มีเวลาน้อยเพราะมีเรื่องต้องรับรู้มากจึงต้องรีบร้อน เรื่องสั้นจึงสนองความต้องการของมนุษย์” (สิทธา พินิจภูวดล. 2513 : 17) ดังนั้นจึงทำให้เรื่องสั้นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

การที่ในปัจจุบันเรื่องสั้นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายนั้นทั้งนี้ก็เพราะเรื่องสั้นมีลักษณะเด่นในด้านเนื้อหาที่ถ่ายทอดแนวคิดและประสบการณ์ของนักเขียนซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพของสังคมในยุคหนึ่งได้เป็นอย่างดี จึงทำให้มีการตีพิมพ์เรื่องสั้นในวารสารและนิตยสารต่างๆ ทั้งรายสัปดาห์ รายปักษ์ และรายเดือน เช่น ในมติชนสุดสัปดาห์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ สกุลไทย ขวัญเรือน หญิงไทย ลลนา เป็นต้น เรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสารต่างๆ มุ่งนำเสนอปัญหาและวิพากษ์วิจารณ์การเมือง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม อีกทั้งยังมุ่งแสดงทัศนะและแนวคิดให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ฉบับหนึ่งที่เสนอข่าวการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 มีความมุ่งมั่นในการสืบค้นข้อเท็จจริงเพื่อเสนอเนื้อหาสาระอย่างตรงไปตรงมา รวมถึงวิเคราะห์วิจารณ์ เหตุการณ์และบุคคลในแง่มุมต่างๆ เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน ดังคำกล่าวของ ทองใบ ทองเปาว์ ที่กล่าวถึงความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นธรรมแก่ประชาชนที่ว่า “สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์เป็นสิทธิ์เสียงของชาวบ้าน ไม่ทอดถอยและหัวหดกับความไม่ถูกต้องกับความไม่เป็นธรรมกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวสู่ กล่าวเรียกร้องและกล่าวพิทักษ์ความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน” (ทองใบ ทองเปาว์. 2537 : 80-81) สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์มีความตั้งใจเกิดทุน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เพื่อธำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และเอกราชของชาติ ดังคำกล่าวของสมเด็จพระญาณสังวร ที่กล่าวว่า

“สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์มีความตั้งใจดีต่อสถาบันของชาติอันแสดงถึงควมมีคุณธรรมสำคัญสำหรับความเป็นมนุษย์ มีความกตัญญูและปัญญาที่สำคัญเหนือคนอื่นใด สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ตั้งใจเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของชาติ” (สมเด็จพระญาณสังวร. 2539 :

4)

นอกจากการเสนอข้อมูลด้าน การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษารวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมอย่างตรงไปตรงมาแล้วสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ได้นำเสนอวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นสืบเนื่องกันมาตลอด เปิดโอกาสให้นักเขียนที่มีชื่อเสียงและนักเขียนหน้าใหม่ที่มีความสามารถได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันนำเสนอเรื่องสั้นของตนเป็นจำนวนมากดังที่ ดอกไม้ดำ กล่าวไว้ว่า

สยามรัฐได้อุทิศให้กับแวดวงวรรณกรรมเสมอมา เป็นคุณูปการใหญ่ยิ่งที่ช่วยเสริมสร้างนักเขียนและบุกเบิกเส้นทางแห่งการสร้างสรรค์ให้เจริญเติบโตขึ้น เวทีเรื่องสั้นไทย เรื่องสั้นแปล ได้เปิดโอกาสให้นักเขียนหน้าเก่าและหน้าใหม่แสดงฝีมือ อีกทั้งยังเป็นที่ก่อกำเนิด เป็นสถาบันอันก่อเกิดให้เกิดความกระตือรือร้นของบรรดาผู้ฝึกฝนในวรรณกรรม...ตลอดเวลาไม่เคยละเลยการนำเสนอเอกลักษณ์ทางวรรณกรรมและวัฒนธรรม ไม่ลักปิดลักเปิด มองเห็นวรรณกรรมเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อความหมายในทางสารัตถะทางสังคม เรื่องสั้นไทยมีสืบเนื่องกันมาตลอดทุกฉบับ

(ดอกไม้ดำ. 2539 : 68-69)

สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ได้จัดประกวดเรื่องสั้นรางวัล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2542 โดยเปิดโอกาสให้นักเขียนทั่วไปส่งเรื่องสั้นเข้าประกวด ดังที่สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ได้กล่าวว่า “เรื่องสั้นใหม่ๆ ส่งเข้ามายังสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์อย่างไม่ขาดสายมาจากทั่วประเทศ โดยผู้เขียนซึ่งมีภูมิหลังและโลกทัศน์แตกต่างกัน โดยเราพยายามทำตัวเป็นสนามที่เปิดกว้างที่สุดทั้งนี้ด้วยความหวังว่าสนามเรื่องสั้นแห่งนี้จะเป็นพื้นที่พื้นที่หนึ่งสำหรับให้ผลงานวรรณกรรมได้แตกหน่อ เติบโต หยั่งรากที่มั่นคงแข็งแรงต่อไป” (ประกวดเรื่องสั้นรางวัล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช. 2542 : 73) ดังนั้นเรื่องสั้นในสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์จึงเป็นเรื่องสั้นที่มีคุณค่าในด้านเนื้อหาที่มีความหลากหลาย

ด้วยเหตุนี้สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์จึงเปรียบเสมือนเวทีเรื่องสั้นที่นักเขียนจำนวนมากได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตน เรื่องสั้นที่พิมพ์ลงในสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์เป็นเรื่องสั้นที่ต้องผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้เรื่องสั้นที่มีคุณภาพ ดังคำกล่าวของ ปรีชา ทิพยเนตร ที่กล่าวว่า “ใครที่ลงเรื่องสั้นในสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์จะภูมิใจอย่างบอกไม่ถูก เพราะเรื่องสั้นแต่ละเรื่องนั้นก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาอย่างละเอียดลออที่สุด” (ปรีชา ทิพยเนตร. 2531 : 20) เรื่องสั้นในสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์จึงมีคุณค่าต่อผู้อ่าน มีลักษณะเด่นที่ให้สาระความรู้เกี่ยวกับสภาพของสังคมในขณะนั้น

เรื่องสั้นที่พิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์เป็นแบบอย่างของเรื่องสั้นที่มีลักษณะเด่นในด้านการเสนอเนื้อหา แนวคิด หรือทัศนะของนักเขียนที่แสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมในยุคสมัยนั้นในแง่มุมต่างๆ กัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาและความเป็นอยู่ของคนในสังคม สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี ที่ได้กล่าวไว้ว่า "ปรากฏการณ์ที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ คือ วรรณกรรมสะท้อนสังคมและชีวิตผู้คนในสังคมแต่ละยุคสมัยแสดงความเป็นไปทางการเมือง ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งสะท้อนออกมาให้เห็นไม่ทางตรงก็ทางอ้อม" (สุชาติ สวัสดิ์ศรี. 2518 : คำนำ) ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาและความเป็นอยู่ของคนในสังคมจึงสะท้อนออกมาให้เห็นในเรื่องสั้นที่พิมพ์ลงในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์เสมอ

ในปัจจุบันชีวิตของผู้คนผูกพันกันในเรื่องเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมา นักเขียนได้บันทึกปัญหาด้านนี้ไว้ในวรรณกรรมอย่างเสมอมา ประกอบกับในช่วงทศวรรษนี้หลายประเทศเกิดปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยต้องกู้เงินกองทุนระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) จากสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ธุรกิจซบเซา ขาดสภาพคล่องทางการเงิน โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัท ร้านค้าหลายแห่งต้องลดคนงาน เงินเดือน และค่าจ้างพนักงาน จำนวนคนงานว่างงานเพิ่มขึ้น ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลต้องเร่งแก้ไขและฟื้นฟูปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่านักเขียนได้หยิบยกปัญหาเศรษฐกิจในแง่มุมใดมาเสนอในเรื่องสั้นของนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ในช่วง พ.ศ. 2540-2546

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาจะทำให้เข้าใจสภาพเศรษฐกิจในสังคมไทย ในช่วง พ.ศ. 2540-2546

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพเศรษฐกิจไทยจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546 รวมทั้งสิ้น 98 เรื่อง ดังนี้

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2540 จำนวน 15 เรื่อง ได้แก่

1. ขอยล้อ. (2540, 23 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม). "คำคืนที่ตื่นฝัน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. (43)39 : 66-68.
2. เนาวรัตน์ วรรณมัย. (2540, 9 -15 มีนาคม). "เย็นย่ำที่หน้าธนาคาร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(41) : 66-67.
3. วิสิทธิ์ ชิวฉิน. (2540, 23 - 29 มีนาคม). "ลำหลัง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(43) : 70-71.
4. ประชาคม ลุนาชัย. (2540, 6 - 12 เมษายน). "กลางสวนร้างยามค่ำ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(45) : 70-71.
5. โรจน์ นิมิตร. (2540, 11 - 17 พฤษภาคม). "มือมืด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(50) : 62-63.
6. โอศกปา. (2540, 25 - 31 พฤษภาคม). "มนต์เสียงขอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(52) : 62-63.
7. เดือนดับ. (2540, 1 - 7 มิถุนายน). "ทางสายนั้นมีชีวิต," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(50) : 62-63.
8. กัมพล จิตตะนัง. (2540, 29 มิถุนายน - 5 กรกฎาคม). "ขอไม่ยอม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(4) : 62-63.
9. ธรรมชาติ ประภาศิริ . (2540, 20 - 26 กรกฎาคม). "คนคอเสื้อขาว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(7) : 62-63.
10. ตึก วงศ์รัฐ. (2540, 28 กันยายน - 4 ตุลาคม). "กำไลหัก นาฬิกาตาย คนตกงาน และขอทานบนบาทวิถี," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(17) : 62-63.
11. จตุรงค์ จินดา. (2540, 5 - 11 ตุลาคม). "ผมยิ่งแสบหน้ามัน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(18) : 62-63.
12. จินตนาการ เอก. (2540, 19 - 25 ตุลาคม). "เสน่ห์กรุงเทพมหานคร. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(20) : 62-63.
13. พันธนิสรา. (2540, 16 - 22 พฤศจิกายน). "สัญญาประชาคม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(24) : 62-63.
14. อภิรักษ์ หลายสิบ. (2540, 14 - 20 ธันวาคม). "ไอ้ดำปากชอย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(28) : 62-63.
15. สุขุม เรื่องเดช. (2540, 28 ธันวาคม - 3 มกราคม). "เวร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(30) : 62-63.

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2541 จำนวน 21 เรื่อง ได้แก่

1. ผกายฟ้า ประกาศิต. (2541, 11 - 17 มกราคม). "คนโง่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(32) : 62-63
2. ประมวล ดารดาษ. (2541, 1 - 7 มีนาคม). "เกิดแก้วพิกุลก็ผล็อยกลีบ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(39) : 62-63.
3. มนตรี โทสวนจิต. (2541, 15 - 21 มีนาคม). "หลักฐาน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(41) : 62-63.
4. ศิลา โคมฉาย. (2541, 22 - 28 มีนาคม). "นกบางตัว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(42) : 62-63.
5. วิเชียร ไชยบัง. (2541, 29 มีนาคม - 4 เมษายน). "ก่อนโลกาวินาศ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(43) : 62-63.
6. เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม. (2541, 3 - 9 พฤษภาคม). "หลักฐาน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(48) : 62-64.
7. ตะวัน สันติภาพ. (2541, 24 - 30 พฤษภาคม). "โลกีย์ธรรม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(51) : 62-63.
8. วีระ สดสังข์. (2541, 7-13 มิถุนายน). "เขาเพิ่งยิ้มออกมาได้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(1) : 62-63.
9. ทินภัทร สำเร็จงาน. (2541, 21 - 27 มิถุนายน). "งานใหม่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(3) : 62-63.
10. นิวัต พุทธประสาท. (2541, 28 มิถุนายน - 4 กรกฎาคม). "แม่น้ำเจียน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(4) : 62-64.
11. ชันท ศิริมาศ. (2541, 5 - 11 กรกฎาคม). "ผมไม่รู้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(5) : 62-63.
12. สร้อยแก้ว คำมาลา. (2541, 19 - 25 กรกฎาคม). "เหงา เป็น บ้า," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(7) : 62-64.
13. สิตางศุภา. (2541, 26 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม). "บ้านร้างในทุ่งเปลี่ยว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(8) : 62-63.
14. บรรณกร กลั่นขจร. (2541, 2 - 8 สิงหาคม). "แล้ง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(9) : 62-63.
15. วิสิทธิ์ ธีวัฒน์. (2541, 9 - 15 สิงหาคม). "ผู้หญิงห้องนั้นหล่นร้องไห้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(10) : 62-63.

16. วิเชียร ไชยบัง. (2541, 6 - 12 กันยายน). "ตอบแทน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45 (14) : 62-63.

17. ปุ้ย หล้าป่าซาง. (2541, 13 - 19 กันยายน). "พิษแมงป่อง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(15) : 62-63.

18. ทินภัทร สำเร็จงาน. (2541, 11 - 17 ตุลาคม). "หนังสือและบทเพลง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(19) : 62-63.

19. ไชยา วรรณศรี. (2541, 25 - 31 ตุลาคม). "วันที่พอกกลับมา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(21) : 62-63.

20. ฟองละมุล. (2541, 22 - 28 พฤศจิกายน). "พัฒนา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(25) : 62-63.

21. เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม. (2541, 25 ธันวาคม - 2 มกราคม). "บ้านเช่า ชนบท," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(30) : 62-64.

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2542 จำนวน 13 เรื่อง ได้แก่

1. ฮ.นิคุก็. (2542, 14 - 20 กุมภาพันธ์). "คนขายวิญญาณ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(37) : 62-64.

2. ทวีสิทธิ์ ประครองศิลป์. (2542, 28 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม). "นักเพลงมือใหม่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(39) : 62-63.

3. ชัณฑ ทิริมาศ. (2542, 14 - 20 มีนาคม). "เธอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(41) : 62-64.

4. วงเดือน ทองเจียว. (2542, 4 - 10 มีนาคม). "ความตายบนทางข้าม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(44) : 62-63.

5. ตะวัน สันติภาพ. (2542, 25 เมษายน - 1 พฤษภาคม). "เมา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(47) : 62-63.

6. ชัณฑ ทิริมาศ. (2542, 9 - 15 พฤษภาคม). "เพื่อนเอย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(50) : 62-63.

7. นฤมิตร ประพันธ์. (2542, 1 - 7 สิงหาคม). "คนนอกกระแส," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(10) : 72-74.

8. ไชยา วรรณศรี. (2542, 15 - 21 สิงหาคม). "เรื่องราวระหว่างผมกับหล่อน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(12) : 72-73.

9. ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์. (2542, 10 - 16 ตุลาคม). "เพื่อชีวิต," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(20) : 72-73.

10. นดล ศิริเมือง. (2542, 14 - 20 พฤศจิกายน). "แดดฤดูหนาว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(25) : 74-76.

11. ทยา กิจการุณ. (2542, 21 - 27 พฤศจิกายน). "การเริ่มต้น," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(25) : 72.

12. ร. จันเสน. (2542, 12 - 18 ธันวาคม). "ทาง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(29) : 72-74.

13. มนตราภรณ์. (2542, 19 - 25 ธันวาคม). "มหาภัยชีวภาพ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(30) : 72-74.

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2543 จำนวน 26 เรื่อง ได้แก่

1. สุธีร์ พุ่มกุมาร. (2543, 2 - 8 มกราคม). "เครียด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(31) : 72.

2. ประชาคม ลุนาชัย. (2543, 23 - 29 มกราคม). "ไม้เท้ายอดทอง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(34) : 72-74.

3. ยุติพงษ์ แซ่ตั้ง. (2543, 23 - 29 มกราคม). "การกระทำที่ต้องรับ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(34) : 74-76

4. เอื้อ อัญชลี. (2543, 30 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์). "เพื่อชีวิตที่คงดำเนินไป," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(35) : 73-75

5. ปณิธิ ภูศรีเทศ. (2543, 6 - 12 กุมภาพันธ์). "วูป วีบ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(36) : 75-76

6. ก้าววิโรจน์ ดำจ้านงค์. (2543, 20 - 26 กุมภาพันธ์). "ล่า," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(38) : 72-77

7. ขจรฤทธิ์ รักษา. (2543, 26 มีนาคม - 1 เมษายน). "เมียบลับ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(44) : 72-75.

8. การันต์ วรณยุกต์. (2543, 16 - 22 เมษายน). "แปลงร้าง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(46) : 72-73.

9. ชัยณรงค์ บุญฤทธิ์. (2543, 16 - 22 เมษายน). "ศศิธร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(46) : 73-74.

10. สร้อยแก้ว คำมาลา. (2543, 23 - 29 เมษายน). "ความอ่อนไหวของชีวิต," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(47) : 72-75.

11. ชายเสรี. (2543, 7 - 13 พฤษภาคม). "จรจัดนิเวศบานประตูที่ไม่ยอมปิด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(49) : 72-73

12. เกตุ กุศล. (2543, 14 - 20 พฤษภาคม). "ผู้หญิงของเฮีย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(50) : 73-75.
13. ล่องส้าว. (2543, 14 - 20 พฤษภาคม). "นางฟ้า," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(50) : 75-77.
14. ธราธิป. (2543, 21 - 27 พฤษภาคม). "ผู้ถูกตัดสิน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(51) : 72-73.
15. พงษ์ศักดิ์ นิลตระกูล. (2543, 18 - 24 มิถุนายน). "ตั้งปุยมะเข้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(3) : 72-73.
16. บุรพา ลำพอง. (2543, 25 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม). "คนติดไฟ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(4) : 73-74
17. ประจักษ์ แสนตรง. (2543, 25 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม). "คนบ้าตกปลา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(4) : 74-77.
18. มหรรณพ โฉมเฉลา. (2543, 13 - 19 สิงหาคม). "ศรีนวลกับผัวเทวดาผู้ถูกสวรรค์ทิ้ง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(11) : 72-75.
19. วาด รวี. (2543, 20 - 26 สิงหาคม). "สมการโลกที่สาม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(12) : 72-74.
20. สาคร พูลสุข. (2543, 19 สิงหาคม - 2 กันยายน). "คลื่นหักคอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(13) : 72-74.
21. ประชาคม ลุนาชัย. (2543, 19 สิงหาคม - 2 กันยายน). "มิดดัมเงา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(13) : 74-77.
22. พิสิฐ ภูศรี. (2543, 10 - 16 กันยายน). "ชีวิตหลังความตาย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(15) : 73-77.
23. ระเห็จ. (2543, 24 - 30 กันยายน). "กาแฟ น้ำตาล ครีมเทียม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(17) : 72.
24. ไพบุลย์ พันธุ์เมือง. (2543, 1 - 7 ตุลาคม). "ชายหลังค่อมในกระจก," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(18) : 77-79.
25. ชันนท คีรีมาศ. (2543, 24 - 30 ธันวาคม). "2000 เราจะครองเมือง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(30) : 52-53.
26. วีระ สุดสังข์. (2543, 29 ธันวาคม - 4 มกราคม). "แล้วควายก็เข้าสวน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(31) : 52-53.

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2544 จำนวน 13 เรื่อง ได้แก่

1. เป็ญ บุญดา. (2544, 5 - 11 มกราคม). "แนวการเมือง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(32) : 52.
2. บรรณกร กลั่นขจร. (2544, 12 - 18 มกราคม). "ตึกสูง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(33) : 52-53.
3. ทวีผล เขียนนุกุล. (2544, 19 - 25 มกราคม). "ข้อแตกต่างระหว่างเมียผมกับผู้หญิงคนอื่น," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(34) : 52-53.
4. ประชาคม ลุนาชัย. (2544, 23 กุมภาพันธ์ - 19 เมษายน). "ชายพเนจร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(39) : 52-53.
5. ร. จันเสน. (2544, 27 เมษายน - 3 พฤษภาคม). "ทาง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(48) : 52-53.
6. พิพัฒน์ ทัชล. (2544, 11 - 17 พฤษภาคม). "มิสเตอร์ขนมต้ม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(50) : 52-53.
7. จารี จันทราภา. (2544, 18 - 24 พฤษภาคม). "ความสุข," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(51) : 52
8. นรพัลลภ ประณูทนรพาล. (2544, 27 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม). "เอาคืน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(9) : 52-53.
9. ฮอยล้อ. (2544, 7 - 13 กันยายน). "ย่าม คุณธรรม ความใคร่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(15) : 52-54.
10. ชนินทร อุลิส. (2544, 7 - 13 กันยายน). "คอก," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(15) : 54.
11. สิตางสุภา. (2544, 7 - 13 กันยายน). "ปัจเจกชน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(16) : 54.
12. แพร่ม้วน. (2544, 12 - 18 ตุลาคม). "ครูกับครู," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(20) : 54-55.
13. นกแสงตะวัน. (2544, 26 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน). "อীগิ้ง หมอและพี่หงา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(22) : 52-54.

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2545 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่

1. ชาญชัย พิชัยพรหม. (2545, 22 - 28 กุมภาพันธ์). "สงครามในห้องไอชียู," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(39) : 52-53.

2. ชัญวลี ศรีสุโข. (2545, 22 - 28 มีนาคม). "ด๊าบเบิ้ลสแตนดาร์ด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(43) : 60-61.
3. ชัชวาล โคตรสงคราม. (2545, 26 เมษายน - 2 พฤษภาคม). "เมลิ็ด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(48) : 52-53.
4. แก้มหอม. (2545, 26 - 29 สิงหาคม). "โลกมันกลมเพราะลมมันโกรก," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(13) : 53.
5. สิตางสุภา. (2545, 4 - 7 พฤศจิกายน). "ครั้งสุดท้ายของเขาและเธอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(23) : 51-53.
6. ธราธิป. (2545, 13 - 19 ธันวาคม). "แม่ เมีย เบียร์ และผม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(29) : 55-57.
7. ภู เชียงดาว. (2545, 27 ธันวาคม - 2 มกราคม). "สัญญาที่ปางโหลง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(31) : 55-57.

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2546 จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

1. กนกพงศ์ สงสมพงศ์. (2546, 18 เมษายน - 29 พฤษภาคม). "บ้านเมืองของเขา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(47-52) : 66-67.
2. วรจ. (2546, 16 - 22 พฤษภาคม). "ผู้โชคดี," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(51) : 54-55.
3. วิภาส ศรีทอง. (2546, 26 - 2 ตุลาคม). "วันของสิงห์," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 50(18) : 84-85.

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจในช่วง พ.ศ. 2540-2546
2. ศึกษางานเขียนเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพเศรษฐกิจไทยจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วงปี พ.ศ.2540-2546 จำนวน 98 เรื่อง
3. วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมกับเศรษฐกิจ
3. เอกสารเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2546

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์เป็นหนังสือรายสัปดาห์ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2497เสนอบทความบทวิจารณ์ เรื่องสั้นอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผู้กล่าวถึงนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ไว้ดังนี้

ปรีชา ทิพยเนตร กล่าวถึงนักเขียนในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์สรุปได้ว่า ผู้ที่ได้ลงเรื่องสั้นในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์จะภาคภูมิใจ เพราะเรื่องสั้นแต่ละเรื่องนั้นก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาอย่างละเอียด สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ได้เปิดโอกาสให้นักเขียนโดยทั่วไปที่มีความสนใจและมีความสามารถส่งผลงานลงตีพิมพ์ได้โดยไม่จำกัดสิทธิ์ เป็นผลให้สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์กลายเป็นแหล่งรวบรวมนักเขียนที่มีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบัน เช่น อิศศิริ ธรรมโชติ คมทวน คันธนู ไพรวิมล ขาวงาม เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ คำพูน บุญทวี (ปรีชา ทิพยเนตร. 2531 : 20)

ทองใบ ทองเปาว์ กล่าวว่า สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เป็นสิทธิเสียงของชาวบ้าน ผ่านร้อนผ่านหนาวมาถึง 41 ปี ความแข็งแกร่งได้เกิดขึ้นและสะสมไว้มากพอที่จะต่อต้านโรคภัยไข้เจ็บและภัยอันตรายต่างๆ ทำให้แข็งแกร่งทนทานต่อการเสียดสีได้มากขึ้น สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์มีความมุ่งมั่นในการจัดทำหนังสือมาทุกหน้าทุกตอนเพื่อเป็นปากเสียงของประชาชน ไม่ทอดทิ้งและหวัดกับความไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรมกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล้าสู้กล้าเรียกร้องและกล้าพิทักษ์ความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน (ทองใบ ทองเปาว์. 2537 : 80 – 81)

ดอกไม้ดำ กล่าวว่า สยามรัฐได้อุทิศให้กับแวดวงวรรณกรรมเสมอมา เป็นคุณูปการใหญ่ยิ่งที่ช่วยเสริมสร้างนักเขียนและบุกเบิกเส้นทางแห่งการสร้างสรรค์ให้เจริญเติบโตขึ้น เวทีเรื่องสั้นไทย เรื่องสั้นแปล ได้เปิดโอกาสให้นักเขียนหน้าเก่าและหน้าใหม่แสดงฝีมือ อีกทั้งยังเป็นที่ยกย่องเป็นสถาบันอันก่อเกิดให้เกิดความกระตือรือร้นของบรรดาผู้ฝึกฝนในวรรณกรรม...ตลอดเวลาไม่เคยละเลยการนำเสนอเอกลักษณ์ทางวรรณกรรม และวัฒนธรรม ไม่ลักปิดลักเปิด มองเห็นวรรณกรรมเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อความหมายในทางสารัตถะทางสังคมเรื่องสั้นไทยมีสืบเนื่องกันมาตลอดทุกฉบับ (ดอกไม้ดำ. 2539 : 68-69)

ปากกาเหล็กไหล กล่าวว่า สยามรัฐสถาปนาพิจารณาเป็นเวทีวรรณกรรมที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับนักเขียน เพราะนักเขียนหลายต่อหลายคนเกิดขึ้นที่นี่ ก่อนจะเดินอย่างผงาดบนถนนสายวรรณกรรมและกลายเป็นักเขียนชื่อดังไปในที่สุดในทุกวันนี้ (ปากกาเหล็กไหล. 2539 : 53)

สมเด็จพระญาณสังวร กล่าวว่า สยามรัฐรับใช้บ้านเมืองมาครบ 42 ปี ย่างเข้าปีที่ 43 มีความตั้งใจดีต่อสถาบันสำคัญของชาติ อันแสดงถึงควมมีคุณธรรมสำคัญสำหรับความเป็นมนุษย์ มีความกตัญญูและมีปัญญาที่สำคัญเหนือคนอื่นใด สยามรัฐสถาปนาพิจารณาตั้งใจเทิดทูน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของชาติ (สมเด็จพระญาณสังวร. 2539 : 4)

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารสยามรัฐสถาปนาพิจารณา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญทั้งในด้านการนำเสนอข่าวสารที่ยึดหลักความถูกต้อง กล้าพิทักษ์ความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน และเปิดโอกาสให้นักเขียนที่มีความสามารถได้นำเสนอเรื่องสั้นที่มีคุณค่าต่อสังคม

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมในนิตยสารสยามรัฐสถาปนาพิจารณา

วรรณกรรมในนิตยสารสยามรัฐสถาปนาพิจารณา มีผู้สนใจศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

วรวิฐ น้ำมุด ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นจากสยามรัฐสถาปนาพิจารณา ตั้งแต่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยศึกษาในด้านกลวิธีการแต่ง ศิลปะการใช้ถ้อยคำ ภาพพจน์สำนวนโวหาร และแนวคิดของนักเขียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งมีกลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นดีมาก สามารถสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนาและฉากได้อย่างน่าสนใจ การใช้คำ และสำนวนโวหารแสดงให้เห็นลักษณะที่เรียบง่าย สั้นกระชับและตรงไปตรงมา ส่วนแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องสั้นมี 3 ด้าน คือ สังคม การเมืองและด้านชีวิตเพื่อนมนุษย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นนักคิด นักต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมให้สังคม โดยพยายามสอดแทรกแนวคิดลงในเรื่องสั้นเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการแสดงความเห็น ความรู้สึก การเสนอความคิดและการสะท้อนภาพสังคม เป็นการชี้นำแนวคิดของประชาชน แนวคิดด้านต่างๆ ไม่ได้บิดเบือนไปจากความเป็นจริง ต้องการให้ผู้อ่านเห็นความเป็นจริง เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้สังคมมีความสุขสงบเพิ่มขึ้น (วรวิฐ น้ำมุด. 2532)

ลำไย สมอ่อน ศึกษาเรื่องทัศนะทางสังคมของนักเขียนไทยจากเรื่องสั้น ในวารสารสยามรัฐสถาปนาพิจารณา ช่วงครึ่งทศวรรษ (พ.ศ. 2535 - 2539) โดยศึกษาทัศนะต่อสภาพสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สภาพการเมืองและการปกครอง ผลการศึกษาพบว่า ทัศนะต่อสภาพสังคม นักเขียนได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเกิดจากค่านิยมในด้านวัตถุและความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้สภาพสังคมเมืองและสังคมชนบทเปลี่ยนไป การปรับตัวของคนในสังคมมีการนำเอาค่านิยมด้านวัตถุและเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อปรับตัวให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข ทัศนะต่อสภาพวัฒนธรรม พบว่าวัฒนธรรมทางวัตถุเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทัศนะต่อสภาพสิ่งแวดล้อมพบว่า ผลกระทบทางด้านเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม ส่วนทัศนะต่อสภาพทางการเมืองและการปกครอง นักเขียนได้เสนอทัศนะให้เห็นถึงความรู้สึกของประชาชนว่า รัฐแยกตัวออกห่างจากประชาชนและใช้อำนาจข่มขู่คุกคาม บงการ และเป็นศัตรูกับประชาชน ทำให้ประชาชนถูก

กตตัน เกิดการตั้งกลุ่มถ่วงอำนาจของรัฐ ประชาชนและรัฐไม่เข้าใจกันส่งผลให้เกิดเหตุการณ์รุนแรง (ลำไย สมอ่อน. 2541)

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ

วรรณกรรมเป็นกระจกเงาสท้อนภาพชีวิตของมนุษย์ ผู้เขียนอาศัยวัตถุดิบจากชีวิตจริงของมนุษย์มานำเสนอให้เห็นสภาพเหตุการณ์ในขณะนั้นซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมที่ต้องต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจ ต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เรื่องราวที่สะท้อนภาพเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ธัญญา สังขพันธานนท์ ได้กล่าวถึงการวิจารณ์วรรณกรรมในประเด็นวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้ การวิจารณ์วรรณกรรมยุคอิทธิพลและแนวคิดศิลปะเพื่อชีวิต (พ.ศ.2491-พ.ศ.2500) เป็นช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความเคลื่อนไหวทางการวิจารณ์วรรณกรรมคือมีการเผยแพร่แนวคิดศิลปะเพื่อชีวิตและในขณะเดียวกันนักเขียนและนักวิจารณ์เริ่มให้ความสนใจวรรณกรรมร่วมสมัยมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะมีผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองและอิทธิพลจากวรรณกรรมวิจารณ์จากตะวันตก มีผลทำให้นักเขียนตระหนักถึงอิทธิพลของสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีต่องานวรรณกรรมและต่อชีวิตผู้คน ส่วนการวิจารณ์วรรณกรรมยุคความเคลื่อนไหวของนักวิจารณ์รุ่นใหม่ (พ.ศ.2501-พ.ศ.2519) กล่าวถึงลักษณะเด่นของวรรณกรรมวิจารณ์ตามแนวสังคมวิทยา คือ การศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมโดยยึดหลักว่า วรรณกรรมคือกระจกเงาสท้อนภาพสังคมในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม โดยวิเคราะห์ให้เห็นภาพสะท้อนในแง่มุมต่างๆ โดยการพิจารณาจาก โครงเรื่อง การบรรยายฉาก สถานที่และการตีความ นอกจากนี้ ธัญญา สังขพันธานนท์ ได้กล่าวถึงการวิจารณ์วรรณกรรมยุคการปรับเปลี่ยนแนวคิดทางวรรณกรรม (พ.ศ. 2520-ปัจจุบัน) ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงวรรณกรรมเพื่อชีวิตเป็นวรรณกรรมร่วมสมัย ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรม ทำให้วรรณกรรมร่วมสมัยมีความหลากหลายในด้านเนื้อหา (ธัญญา สังขพันธานนท์. 2539 : 113-156)

ความเปลี่ยนแปลงในด้านเนื้อหาของวรรณกรรมจากช่วง พ.ศ. 2500 - ปัจจุบันที่เห็นได้ชัดเจน คือ เปลี่ยนแปลงจากวรรณกรรมที่มีแนวคิดศิลปะเพื่อชีวิตเป็นวรรณกรรมร่วมสมัยที่มีเนื้อหาหลากหลายและเนื้อหาของวรรณกรรมก็ได้รับอิทธิพลของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จากสภาพความเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้นักเขียนเสนอผลงานของตนโดยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ บริษัทใหญ่ที่มีเงินทุนมากเข้ามาครอบงำผลประโยชน์จากทรัพยากรของประเทศ ส่งผลกระทบต่อความ

เป็นอยู่ของประชาชนทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไปดังปรากฏในงานเขียนของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ที่ได้วิจารณ์นวนิยายเรื่องหมู่บ้านท่าเข็น ไว้ดังนี้

นวนิยายเรื่องหมู่บ้านท่าเข็น ผู้แต่งคือ อุดม วิเศษสาทร นวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัล รัฐโคมพระจันทร์เป็นเรื่องแรก หมู่บ้านท่าเข็นสะท้อนให้เห็นปัญหาในสังคมชนบทของไทยในแง่มุมของการเปลี่ยนแปลงสังคมซึ่งเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มีการเจริญเติบโตขยายตัวทางเศรษฐกิจมีแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงประเทศจากเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งมีผลดีคือมีการเร่งผลิตสินค้าเพื่อส่งออก สามารถทำรายได้ให้ประเทศอย่างมหาศาลแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ต่อสภาพชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้าน พัฒนาการทางเศรษฐกิจระดับประเทศมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวหมู่บ้านท่าเข็น ความเจริญจากสังคมภายนอกดึงดูดเอาทรัพยากรทั้งทรัพยากรในน้ำและแรงงานคนให้หมดไปจากหมู่บ้านแห่งนี้ ผู้เขียนมองความเจริญว่าเป็นดาบสองคม คือให้ทั้งคุณและโทษ ความเจริญเป็นสิ่งที่มองเห็นในภาพรวมแต่ในภาพลึกความเจริญได้ทำลายชุมชนเล็กๆ แห่งนี้ เช่น เรืออวนลากขนาดใหญ่เต็มท้องทะเลซึ่งหมายถึงความเจริญก้าวหน้าและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการประมงไทย วิธีการจับปลาชนิดใหม่ เรือแบบใหม่ อวนชนิดใหม่ซึ่งล้วนเป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญ แต่ด้วยวิธีแบบใหม่นี้ชาวประมงจนๆ แทบไม่มีปลาให้เหลือจับ หรือการสร้างประตูประบายน้ำทำให้สามารถควบคุมระดับน้ำในคลองได้ ทำให้ทำนาทุ่งได้มากขึ้นและดีขึ้น แต่การที่น้ำในคลองไม่มีโอกาสไหลถ่ายเทตามธรรมชาติทำให้เกิดวัชพืช น้ำเน่าเหม็น ยุงชุม ปลาน้ำกร่อยและปูทะเลก็พลอยหายไปด้วย เมื่อสมดุลของธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป วิถีทางการทำมาหากินของชาวบ้านก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ชาวบ้านกลายเป็นเหยื่อของระบบเศรษฐกิจ เหยื่อของนายทุน เหยื่อของความยากจน การดิ้นรนหนีสภาวะความยากจนอาจทำให้ชาวบ้านพลาดพลั้งตกหลุมพรางของชีวิต ชาวบ้านบางคนรีบขายที่นาให้นายทุนต่างชาติทำปอเลียงกุ้ง จนในที่สุดต้องเสียทั้งแหล่งทำกินและถิ่นบ้านเกิด (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. 2537 : 45-50)

สภาพของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในชนบทเท่านั้น ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงนี้ยังกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเมืองด้วยดังที่ ธเนศ เวศร์ภาดา ได้วิจารณ์เรื่องสั้น ชุดครอบครัวกลางถนน ของศิลา โคมฉาย ไว้ดังนี้

เรื่องสั้นในชุดครอบครัวกลางถนน เป็นเรื่องของชนชั้นกลาง คนกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมเมือง เกิดขึ้นมาพร้อมกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีชีวิตอยู่กับการสร้างฐานะ สร้างครอบครัว โดยมุ่งหวังที่จะมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น (ธเนศ เวศร์ภาดา. 2535-3536 : 177-180)

นอกจากนี้ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ยังได้กล่าวถึงระบบเศรษฐกิจในเรื่องสั้น ชุดครอบครัวกลางถนน สรุปได้ว่าภาพรวมของชีวิตคนเมืองหลวงในสายตาของ ศิลา โคมฉาย เป็นภาพที่ผู้คนต้องแข่งขันกันด้วยแรงกดดันของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้จิตสำนึกที่ดีของความเป็นมนุษย์ลดน้อยลง เช่น เรื่องชาช้ายของแม่ ผู้เขียนพรรณนาให้เห็นภาพว่า ชาช้ายที่ไร้เรี่ยวแรงของแม่ประทับติดอยู่ในใจของเขานับจากวันที่ได้พบแม่ครั้งสุดท้าย และตั้งใจว่าจะพาแม่ไปหาหมอเมื่อ

เก็บเงินได้สักก้อนหนึ่งแต่พันธะต่างๆ ในชีวิตของคนเมืองหลวงซึ่งเดือนต่อเดือน ชีวิตถูกขังไว้ในกรอบ มีรพพหยาใจ ความจำเป็นเรื่องชีวิตของตนเองมีความสำคัญกว่า เขาจึงไม่ได้พาแม่ไปหาหมอ นอกจากนี้ในด้านการแข่งขันกันทางธุรกิจด้วยเล่ห์เหลี่ยมชั้นเชิง จนทำลายความดีงามในความคิดจิตใจมนุษย์ อาจทำให้คนดีกลายเป็นอาชญากรได้ ปรากฏในเรื่อง มโนกรรม ซึ่งตัวละครได้โยนระเบิดใส่รถโดยสารประจำทางที่มีผู้โดยสารแน่นขนัดอย่างบ้าคลั่ง เพราะความกดดันทางอารมณ์ เรื่องการนัดหมายสำคัญกับลูกค้า เพราะถ้าหากเขาไปไม่ทันอาจจะตงงานได้ เขาจึงโกรธแค้นผู้คนที่เบียดเสียดเบียดอัดในรถโดยสารที่โดยสารรถไปเพียงเพื่อจะไปเดินเล่นที่ศูนย์การค้า (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. 2537 : 64-72)

สภาพสังคมและความกดดันในระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อนักเขียน นักเขียนได้หยิบยกปัญหาเศรษฐกิจของประเทศสะท้อนให้เห็นในเรื่องสั้นดังที่ โชคชัย บัณฑิตศิละศักดิ์ ได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในนิตยสารช่อการะเกดในช่วงพ.ศ. 2535-2539 จำนวน 282 เรื่อง พบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 30 เรื่องที่สะท้อนภาพทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

เนื่องจากในช่วง พ.ศ. 2535 - 2539 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจโดยรวมของไทยมีอัตราการเจริญเติบโตในระดับสูง โดยเฉพาะการขยายการลงทุนของธุรกิจเอกชนในภาคบริการต่างๆ ตลอดจนมีการนำเงินลงทุนไปใช้ในกิจการเก็งกำไรในตลาดหุ้น และกิจการที่ได้รับผลตอบแทนในระยะเวลารวดเร็ว เช่น การทำธุรกิจบ้านจัดสรรและโครงการจัดสรรที่ดินในลักษณะต่างๆ จึงสามารถพบภาพสะท้อนเหล่านี้ในผลงานเรื่องสั้นที่นำมาวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการนำปัญหาที่ดินไปใช้ในลักษณะไม่เหมาะสม เช่นนำไปสร้างสนามกอล์ฟ ในเรื่อง จดหมายถึงรัฐสภา ของ จำลอง ผึ้งชลจิตร และคนละแผ่นดินเดียวกัน ของ วัชรา บุญยัง ปัญหาการเก็งกำไรที่ดินในเรื่อง มือที่มองไม่เห็น ของ อุดร วงษ์ทับทิม หรือปัญหาราคาที่ดินมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความขัดแย้งในใจเมื่อตัวละครในเรื่อง คำแผ่นดิน ของ วรภ วรภา จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการรักษาที่ดินมรดกของบรรพบุรุษเอาไว้เพื่อแสดงถึงความกตัญญู กับการถูกหว่านล้อมให้ขายที่ดินโดยอ้างความเจริญของชุมชนและเงินค่าซื้อที่ดินราคาสูงกว่าปกติเป็นเครื่องจูงใจ ภาพสะท้อนการพยายามเข้าถือครองที่ดินโดยใช้อิทธิพลและหน้าที่ทางราชการ เรื่องสั้นบางเรื่องสะท้อนภาพต่อเนื่องหลังจากการขายที่ดินในราคาสูงกว่าความเป็นจริงของตัวละครที่ในชีวิตไม่เคยมีเงินมากเท่าเงินที่ได้จากการขายที่ดินครั้งนี้ จึงใช้จ่ายอย่างไม่รู้คุณค่า ในเรื่องปรากฏการณ์ ของ มวนยา พร และเรื่องบนความเปลี่ยนไปของสามัญชน ของ ฮอยล้อ เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจบ้านจัดสรร ในเรื่อง อนภิขณา ของ ฤดี เรืองชัย และธุรกิจโฆษณาขายคอนโดมิเนียมในเรื่อง บ่วง ของ ชาคกริต โภชะเรือง นอกจากนี้ยังปรากฏภาพสะท้อนปัญหาแรงงานการอพยพแรงงานตามฤดูกาลในเรื่อง คนขุดตื้น ของ เทศ จินนะ การอพยพแรงงานเพราะปัญหาภัยแล้งในเรื่อง กำแพง ของ ทศนาทวี การอพยพแรงงานทำให้ประสบปัญหาการเอาเปรียบแรงงานในเมืองหลวงทั้งจากสำนักจัดหางานเถื่อนและปัญหาการละเลยสวัสดิภาพคนงานของบริษัทเจ้าของกิจการ ตลอดจนปัญหาการใช้แรงงานเด็ก (โชคชัย บัณฑิตศิละศักดิ์. 2545 : 107)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมซึ่งสะท้อนภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อนักเขียน นักเขียนจะถ่ายทอดเรื่องราวของตนตามสภาพเศรษฐกิจของสังคมในขณะนั้นซึ่งเห็นได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้นและภาพสะท้อนเศรษฐกิจ ซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลาวัญย์ สังขพันธานนท์ ศึกษาวิจัยเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นร่วมสมัย โดยศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ ผลการศึกษาพบว่า นักเขียนให้ความสนใจปัญหาของสังคมชนบทและสังคมเมือง โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง ตลอดจนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน ปัญหาการศึกษาและศาสนา ปัญหาด้านเศรษฐกิจนั้นพบว่า ภาพสะท้อนเศรษฐกิจจากเรื่องสั้นร่วมสมัย สอดคล้องกับเศรษฐกิจในขณะนั้นคือสภาพเศรษฐกิจในสังคมชนบท เป็นเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับอาชีพการเกษตร มีปัญหาเกี่ยวกับระบบการผลิตที่เปลี่ยนจากระบบดั้งเดิมแบบพึ่งพาธรรมชาติไปเป็นระบบทุนนิยม ทำให้ประชาชนมีหนี้สินเพราะต้นทุนการผลิตสูง แต่ผลผลิตราคาตกต่ำ ประชากรมีรายได้น้อยและฐานะยากจน ส่วนสภาพเศรษฐกิจในสังคมเมืองมีสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดทำให้คนจนมีปัญหาการดำรงชีพนอกจากนี้พบปัญหาการใช้แรงงานเด็กและปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับกรรมกร (ลาวัญย์ สังขพันธานนท์. 2529)

เรณู มหาวนา ศึกษาภาพสะท้อนสังคมและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของ นิมิตร ภูมิถาวร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และวินิจฉัยคุณค่าในเชิงสังคมและเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของ นิมิตร ภูมิถาวร ผลการศึกษาคุณค่าในเชิงสังคมพบว่า เรื่องสั้นได้สะท้อนภาพสังคม 5 ด้านคือ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ สภาพวัฒนธรรมและค่านิยม ภาพสะท้อนในด้านเศรษฐกิจนั้นสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาเศรษฐกิจของชาวจังหวัดสุโขทัยโดยสะท้อนถึงสาเหตุในมุมกว้าง คือ มองถึงสาเหตุแวดล้อมที่ทำให้เศรษฐกิจของชาวชนบทตกต่ำ เช่น การผลิตทางการเกษตรที่ยังขาดเครื่องมือที่ทันสมัย การทำการเกษตรแบบดั้งเดิมโดยอาศัยธรรมชาติ การกดราคาของพ่อค้าคนกลางและการเอารัดเอาเปรียบของนายทุน นอกจากนี้ปัญหาเศรษฐกิจยังมีสาเหตุจากชาวไร่ชาวนาเอง เช่น ปัญหาการมีลูกมาก ปัญหาความไม่รับผิดชอบของหัวหน้าครอบครัวและค่านิยมเก่าที่มักชอบความฟุ่มเฟือยอย่างไร้สาระ (เรณู มหาวนา. 2529)

จันทนา วงษ์วีโรจน์ ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในช่วง พ.ศ. 2533 - 2539 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์แนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสั้นกับสังคมไทยจากเรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในช่วง พ.ศ. 2533 - 2539 ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องสั้นมี 5 แนวคิด คือ แนวคิดด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และแนวคิดด้านวัฒนธรรม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสั้นกับสังคมไทยนั้น พบว่าเรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในช่วง พ.ศ. 2533 - 2539 มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมในขณะนั้น 5 ด้านคือ ภาพสะท้อนด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม โดยภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจพบว่า เนื้อหาได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของสังคมไทยในขณะนั้น

ผู้คนในสังคมต่างดิ้นรนทำมาหากิน ต้องพึ่งพานายทุนซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ นายทุนมีเล่ห์เหลี่ยม กระทำการทุกอย่างด้วยความเห็นแก่ตัวและมักเอารัดเอาเปรียบลูกจ้าง มีการลดคณงานโดยการ ไล่ออก ปลดออก ย้ายงานและไม่จ่ายเงินเดือน (จันทนา วงษ์วิโรจน์. 2541)

พิเชษฐ คงโต ศึกษาเรื่องแนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้น ของ ประชาคม ลุนาชัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้น ของ ประชาคม ลุนาชัย ผลการศึกษาพบว่า เรื่องสั้นเสนอแนวความคิด 4 ด้าน คือ แนวความคิด เกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม มนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับการดำรงชีวิต และแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนในด้านภาพสะท้อนสังคมนั้นเสนอภาพสะท้อน 4 ด้าน คือ ด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ภาพสะท้อนในด้านเศรษฐกิจนั้นได้สะท้อน ภาพเศรษฐกิจตกต่ำอันเนื่องมาจากนโยบายลดค่าเงินบาทของรัฐบาลซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ เศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เข้ามามีบทบาทในสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจส่งผลให้ สภาพจิตใจของมนุษย์ในสังคมแปรเปลี่ยนตามโดยนิยมวัตถุนิยมมากขึ้นขาดจิตสำนึกที่ดีต่อกัน (พิเชษฐ คงโต. 2546)

วาสนา ดอนจันทร์ทอง ศึกษาเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นจากนิยายสารเนชั่น สุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2536 - 2544 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยและวิเคราะห์ กลวิธีการนำเสนอภาพสะท้อนสังคมไทย ที่ปรากฏในเรื่องสั้น ซึ่งตีพิมพ์ในนิยายสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2536 - 2544 ผลการศึกษาพบว่า เรื่องสั้นได้สะท้อนภาพสังคมไทยในแง่มุมต่างๆ จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านปัญหาสังคม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา ครอบครัว ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรัก โดยพบว่าเรื่องสั้นที่นำเสนอภาพ สะท้อนด้านปัญหาสังคมมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงของสภาพสังคมไทย ส่วน เรื่องสั้นที่นำเสนอภาพสะท้อนด้านปัญหาเศรษฐกิจมีจำนวนน้อย โดยนักเขียนได้เสนอผลกระทบ จากวิกฤติเศรษฐกิจ เกิดปัญหาการเลิกจ้างงานและการว่างงานซึ่งส่งผลให้ผู้คนเกิดความเครียดและ เกิดปัญหาการฆ่าตัวตายตามมา ด้านผลกระทบต่อธุรกิจภาคเอกชน สะท้อนให้เห็นผลกระทบจาก ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้บริษัทหรือธุรกิจต่างๆ ขาดทุนและส่งผลกระทบต่ออาชีพต่างๆ แม้แต่ อาชีพ นักเขียนก็ประสบปัญหาขายหนังสือได้น้อยลง สาเหตุเพราะผู้คนให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ มากกว่าการซื้อหนังสือ ส่วนในด้านผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน นักเขียน ได้สะท้อนภาพของผู้คนที่ต้องดิ้นรนต่อสู้และกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด ผู้คนในสังคม เห็นแก่ตัว ไร้หัวใจ เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน (วาสนา ดอนจันทร์ทอง. 2546)

3. เอกสารเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2546

สภาพสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2540 - 2546 มีความเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจหลายประการ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมีผลต่อสภาพการดำเนินชีวิตและสภาพจิตใจของผู้นับในสังคม สภาพเศรษฐกิจในช่วงนี้ (วาสนา ดอนจันทร์ทอง, 2546 : 12-20 ; อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2536-2544) สรุปได้ดังนี้

ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซียที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2533 ส่งผลให้เศรษฐกิจทั่วโลกชะลอตัวลง เศรษฐกิจของไทยเกิดปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ซบเซา ซึ่งเกิดจากการลงทุนเกินความต้องการ ในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจเริ่มชะลอตัวลง ทำให้รายได้ของผู้บริโภคลดลง ปัญหาเศรษฐกิจของไทยได้เริ่มก่อตัวขึ้นในช่วงหลังปี พ.ศ. 2538 ขณะนั้นประเทศไทยประสบปัญหาน้ำท่วมอย่างหนัก สินค้าอุปโภค บริโภคมีราคาสูงขึ้น ทำให้อัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2539

ใน พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่าการพังทลายของเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้เพิ่มสูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อ ปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูง มีการกู้ยืมเงินต่างประเทศจำนวนกว่า 90,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นหนี้ภาคเอกชนประมาณ 72,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต้องปิดกิจการเป็นครั้งแรก 12 บริษัท (26 มิถุนายน พ.ศ. 2540) ต่อมาได้ปิดเพิ่มอีก 46 บริษัท (5 สิงหาคม พ.ศ. 2540) เป็น 58 บริษัท และในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว ค่าเงินบาทได้ลดต่ำลงจากเหรียญสหรัฐละ 25 บาท เป็นเหรียญสหรัฐละกว่า 50 บาทและในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้เจรจาขอความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) เป็นเงิน 17,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ประเทศไทยต้องเป็นหนี้ชาวต่างชาติ ด้วยเหตุที่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ธุรกิจซบเซา ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้ธุรกิจหลายประเภท เช่น อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจโฆษณา โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทร้านค้าหลายแห่งต้องลดต้นทุน ลดเงินเดือนและสวัสดิการ บางแห่งต้องปิดกิจการ

วิกฤตเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดปัญหาความยากจน รายได้ของประชาชนลดลง สัดส่วนของคนจนเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนมีมากขึ้นซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ รัฐบาลพยายามแก้ไขแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ คนส่วนใหญ่ของประเทศมีความยากจน เนื่องจากการได้รับการศึกษาด้อยและขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาประเทศ ปัญหาความยากจนมักจะเริ่มในครอบครัวก่อน แล้วส่งผลกระทบไปถึงสังคมและประเทศ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจนี้ส่งผลต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทั้งตัวบุคคลและส่วนรวม เช่น ปัญหาความแตกแยกภายในครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการศึกษา ปัญหาโสเภณี ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาสุขภาพอนามัย อันเป็นสาเหตุไปสู่ปัญหาอาชญากรรม

นอกจากนี้ปัญหาความยากจนจากวิกฤตเศรษฐกิจยังมีสาเหตุมาจากการดองงาน ซึ่งส่งผลให้สุขภาพจิตของคนไทยเสื่อมโทรมลง เกิดภาวะเครียดซึ่งทำให้เป็นโรคประสาทและก่อให้เกิดปัญหาการฆ่าตัวตาย

สังคมไทยโดยรวมมีปัญหาที่เป็นผลมาจากเศรษฐกิจเกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาการกระจายรายได้และอัตราความยากจนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงขึ้น กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสซึ่งไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว กลุ่มคนยากจนและรายได้น้อยต้องเผชิญกับภาวะการถูกเลิกจ้างงานอันส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว ต้องรับภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่งผลให้ประชาชนขาดรายได้และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงและมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้นได้แพร่กระจายไปทั่วประเทศ คนไทยจำนวนมากต้องดองงาน ส่วนหนึ่งเกิดจากการถูกเลิกจ้างงานและผู้ว่างงานตกค้างจากปีที่ผ่านมา อีกส่วนหนึ่งคือแรงงานใหม่ที่จบออกมาจากระบบการศึกษาระดับต่างๆ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผู้สนใจศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจในงานวรรณกรรมในประเด็นต่างๆ แล้วนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยประสงค์จะวิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากนิยายสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ช่วง พ.ศ. 2540-2546

บทที่ 3

ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540 – 2546

ใน พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่าการพังทลายของเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้เพิ่มสูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อ ปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูง มีการกู้ยืมเงินต่างประเทศจำนวนกว่า 90,000 ล้านดอลลาร์ เป็นหนี้ภาคเอกชนประมาณ 72,000 ล้านดอลลาร์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต้องปิดกิจการเป็นครั้งแรก 12 บริษัท (26 มิถุนายน พ.ศ. 2540) ต่อมาได้ปิดเพิ่มอีก 46 บริษัท (5 สิงหาคม พ.ศ. 2540) เป็น 58 บริษัท และในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว ค่าเงินบาทได้ลดต่ำลงจากเหรียญสหรัฐละ 25 บาท เป็นเหรียญสหรัฐละกว่า 50 บาทและในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้เจรจาขอความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) เป็นเงิน 17,200 ล้านดอลลาร์ ทำให้ประเทศไทยต้องเป็นหนี้ชาวต่างชาติ ด้วยเหตุที่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ธุรกิจซบเซา ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้ธุรกิจหลายประเภท เช่น อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจโฆษณา โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทร้านค้าหลายแห่งต้องลดคนงานลดเงินเดือนและสวัสดิการ บางแห่งต้องปิดกิจการ

การปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งการสั่งปิดบริษัทเงินทุน 58 แห่ง โดยมีได้เตรียมมาตรการรองรับไว้นั้น ทำให้ภาวะเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ซบเซาลงอย่างมาก ผลจากการปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว นอกจากเงินบาทจะมีค่าอ่อนลงจากเดิมแล้วยังได้ส่งผลให้วิสาหกิจที่กู้เงินจากต่างประเทศและไม่ได้ทำประกันความเสี่ยงไว้ต้องขาดทุน มีหลายรายที่ต้องกลายเป็นลูกหนี้ประเภทหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan : NPL) หรือถูกต่างชาติเข้าครอบงำกิจการ ส่วนกิจการที่พออยู่ยังดำเนินธุรกิจไปได้เมื่อต้องขาดสภาพคล่อง ซึ่งเกิดจากธนาคารไม่ปล่อยสินเชื่อ บางรายต้องกลายเป็นลูกหนี้ประเภทหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามมา

การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยครั้งนี้ ได้ขยายผลกระทบไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ตลอดจนเกาหลีใต้ ทำให้สกุลเงินของประเทศเหล่านี้ไร้เสถียรภาพด้วยหลายประเทศต้องปรับลดค่าเงินและปล่อยให้ค่าเงินลอยตัว ส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความไม่มั่นใจและถอนเงินกลับประเทศเป็นจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุของการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเอเชียและลุกลามไปยังรัสเซีย รวมทั้งอีกหลายประเทศในแถบละตินอเมริกาซึ่งผลกระทบเหล่านี้ได้สะท้อนกลับมาสู่ประเทศไทยในด้านการส่งออกที่ชะลอตัวลงเนื่องจากอุปสงค์ของประเทศเหล่านั้นลดลง

วิกฤตเศรษฐกิจส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจต่อประเทศไทยหลายประการ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รวบรวมข้อมูลและบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปแบบของบทความและหนังสือที่เสนอความคิดเห็นและให้ความรู้ทางวิชาการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้สนใจ นอกจากนี้ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจยังมีการนำเสนอในรูปแบบของเรื่องสั้นซึ่งนำเสนอในนิตยสารต่างๆ รวมทั้งสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์เปิดโอกาสให้นักเขียนจำนวนมากได้เผยแพร่เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาหลากหลาย จากการศึกษาเรื่องสั้นในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546 พบว่านักเขียนส่วนใหญ่ได้สะท้อนภาพเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาของสังคมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นอยู่ของประชาชน
2. แรงงาน
3. ธุรกิจ

1. ความเป็นอยู่ของประชาชน

สภาพปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้ผู้คนต้องแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด โดยมุ่งเน้นสร้างรายได้เพื่อความมั่นคงในชีวิต ผู้คนนิยมวัดคุณมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของบุคคล คือ มีความเห็นแก่ตัวและพวกพ้อง ขาดคุณธรรม ศีลธรรมและระเบียบวินัย จิตใจแค้นเคียด วิตกกังวล ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากการศึกษาเรื่องสั้นในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546 ปรากฏภาพสะท้อนเศรษฐกิจในด้านความเป็นอยู่ของประชาชนดังนี้

1.1 ประชาชนทั่วไป

ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อผู้คนได้ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้รุนแรงขึ้น ผู้คนต่างดิ้นรนประกอบอาชีพต่างๆ กันแต่ปัญหาเศรษฐกิจที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้ผู้คนมีจิตใจแค้นเคียด วิตกกังวล จึงหาทางออกด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเสพยาเสพติดซึ่งทำให้เกิดปัญหายาเสพติดและมิจฉาชีพเพิ่มขึ้น ผู้คนเห็นแก่ตัว ขาดคุณธรรม นิยมวัดดู จากการศึกษาพบเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป ดังนี้

1.1.1 การประกอบอาชีพ

ผู้คนในสังคมต่างดิ้นรนทำมาหากินเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ถึงแม้รายได้ไม่มากนักแต่เขาก็ต้องทำเพื่อความอยู่รอดของชีวิต โดยประกอบอาชีพต่างๆ ดังที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นการประกอบอาชีพ ดังนี้

1.1.1.1 อาชีพค้าขาย

ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมีฐานะยากจน มีความเป็นอยู่ค่อนข้างขัดสน ขาดเงินทุนสำหรับประกอบกิจการ จึงประกอบอาชีพค้าขายที่ไม่ต้องลงทุนมากนัก คือ ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพค้าขายก็ประกอบอาชีพที่ตนสนใจ ดังที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นการประกอบอาชีพค้าขายของผู้คนในสังคมที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น ประกอบอาชีพขายพวงมาลัย เข็นรถขายของและขายหมูปิ้ง การที่พวกเขาเลือกอาชีพนี้เพราะไม่ต้องใช้เงินลงทุนมากนักและถึงแม้การค้าขายจะได้กำไรเพียงเล็กน้อยแต่พวกเขาไม่มีทางเลือก จำเป็นต้องยึดเป็นอาชีพ นักเขียนได้สะท้อนภาพอาชีพขายพวงมาลัย เข็นรถขายของและขายหมูปิ้งไว้ในเรื่องสั้น ดังนี้

เรื่อง เย็นย่ำที่หน้าธนาคาร ของ เนาวรัตน์ วรรณมัย เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยซึ่งมีรายได้น้อย มีสภาพความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ไร้ที่อยู่อาศัย เด็กเล็กๆ ซึ่งควรจะได้พักผ่อนหลับนอนอย่างสุขสบายในยามค่ำคืน กลับต้องอาศัยที่บริเวณหน้าธนาคารเป็นที่ซุกหัวนอน ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนภาพของเด็กซึ่งเป็นลูกของแม่ค้าขายพวงมาลัยที่มีสภาพแร้นแค้นและที่ไร้ที่อยู่อาศัยไว้ว่า

เด็กชายทำเช่นนี้ทุกเย็นหลังตะวันตกลับฟ้าไปไม่นาน วัยของเขาไม่เกิน 7 ขวบ และเด็กหญิงอีกคนตัวเล็กกว่า คงราว 5 ขวบ ร่างเล็กมอมแมมพอกัน และคงพอๆ กับเสื้อผืนนั้นที่บางแห่งก็ขึ้นรา ทั้งสองคนหึ่งตัวลงนอนบนเสื้อผืนเดียวกัน ตรงชอกประตูที่ยกพื้นสูงขึ้นจากทางเท้าราวครึ่งฟุต หมอนดำเขลอะใบหนึ่งพอที่จะรองรับหัวเล็กๆ ของทั้งสองเอาไว้ในท่านอนเบียดกันเพราะประตูธนาคารอยู่ลึกจากผนังเข้าไปเพียงครึ่งเมตรเท่านั้น...เด็กชายนอนกอดตุ๊กตาเก่าๆ เอาไว้ตะแคงหน้าออกสู่ทางเท้า โดยให้เด็กหญิงนอนข้างในชิดประตู

(เย็นย่ำที่หน้าธนาคาร. 2540 : 66)

การขายพวงมาลัยเป็นอาชีพที่ไม่ต้องลงทุนมากนัก แต่เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความอดทนในการเดินขายกลางแดดและกลางฝนตั้งแต่เช้าจนค่ำมืด สถานที่ขายมักเป็นบริเวณแยกไฟแดง ซึ่งต้องเสี่ยงกับอันตรายจากรถยนต์และมลพิษจากท่อไอเสีย การขายพวงมาลัยมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอแม้จะซื้ออาหารกินให้อิ่ม ครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยจึงมีแต่สภาพความยากไร้และความหิวโหย ดังข้อความที่นักเขียนกล่าวว่า “ความหิวโหยที่ไม่มีวันจะห่างหายไปจากวิถีของคนยากไร้” (เนาวรัตน์ วรรณมัย. 2540) เราจึงพบเห็นผู้ขายพวงมาลัยมีสภาพแร้นแค้น หิวโหย หลับนอนตามที่สาธารณะอย่างน่าเวทนา

บางคนที่พอจะมีเงินลงทุนบ้างเล็กๆ น้อยๆ ก็ประกอบอาชีพเข็นรถขายของไปตามสถานที่ที่มีผู้คนเดินผ่านไปมา ดังปรากฏในเรื่อง วูป วับ ของ ปณิธิ ภูศรีเทศ เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพการดิ้นรนทำมาหากินของผู้หญิงที่ต้องดูแลรับผิดชอบลูกซึ่งยังเล็กอยู่ เธอต้องเข็นรถขายกล้วยเดี่ยวไปตามแยกไฟแดงต่างๆ เธอมีภาระที่ต้องทำพร้อมกันสองอย่าง คือ พยายามขาย

พะว้าพะวังขายก๋วยเตี๋ยวอยู่นั้นลูกของเธอได้วิ่งเล่นซุกซนไปจนถูกรถทับตาย (ปณิธิ ภูศรีเทศ. 2543) เธอเศร้าโศกเสียใจมากแต่ไม่มีใครให้ความช่วยเหลือเธอได้ เธอคงต้องรับชะตากรรมเช่นนี้ แต่เพียงผู้เดียว

นอกจากนี้การประกอบอาชีพเข็นรถขายของยังปรากฏในเรื่อง ความสุข ของ จาริ จันทราภา เรื่องนี้สะท้อนภาพการดิ้นรนทำมาหากินของชายหนุ่มคนหนึ่งซึ่งเรียนจบระดับปริญญาตรี และได้ปริญญาบัตรถึงสองใบแต่ต้องมาประกอบอาชีพเข็นรถผลไม้ขาย เพราะในภาวะที่ประเทศชาติเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนั้น การมีการศึกษาสูงไม่ได้เป็นเครื่องช่วยให้ผู้คนมีงาน มีเงินเดือน หรือค่าตอบแทนสูง ภาวะเช่นนี้ทำให้เขาต้องยอมประกอบอาชีพเข็นรถผลไม้ขาย ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นภาพของผู้ที่เรียนจบระดับปริญญาตรีแต่ต้องมาประกอบอาชีพเข็นรถผลไม้ขายไว้ดังนี้

บุ๊คสังเกตว่าชายหนุ่มมีความรู้มากกว่าลักษณะภายนอกที่แสดงให้ผู้คนพบเห็น นอกเหนือจากมนุษยสัมพันธ์อันดี บุ๊คยังทิ้งเมื่อทราบว่าเขาจบปริญญาตรีสองใบจากสองสถาบัน ทำไมมาเข็นผลไม้ขาย

(ความสุข. 2544 : 52)

นอกจากการเข็นรถขายของแล้วในเรื่องสัณยังกล่าวถึงอาชีพที่เกิดขึ้นสำหรับคนตกงาน คือ อาชีพขายหมูปิ้ง เพราะหมูปิ้งเป็นอาหารที่หาง่าย ให้คุณค่าด้านโปรตีน มีรสชาติอร่อย และราคาไม่แพง ดังนั้นคนทั่วไปจึงนิยมรับประทานและมักรับประทานคู่กับข้าวเหนียวหนึ่ง ซึ่งมีคุณค่าของคาร์โบไฮเดรตที่ร่างกายต้องการ ข้าวเหนียวกับหมูปิ้งสามารถรับประทานเป็นอาหารมื้อหลักหรือรับประทานเป็นอาหารว่างก็ได้ ผู้ถูกเลิกจ้างงานบางคนจึงประกอบอาชีพนี้ ดังที่ปรากฏในเรื่อง นางฟ้า ของ ล่องส้าว เนื้อเรื่องกล่าวถึงพนักงานชายคนหนึ่งซึ่งเมื่อเขาถูกบริษัทปลดออกจากการเพราะบริษัทขาดทุน ภรรยาของเขาได้ทิ้งครอบครัวไป ปลอมให้เขาต้องดูแลลูกสาวซึ่งยังเล็กอยู่เพียงลำพัง เขาไม่มีงานทำ ทำให้ความเป็นอยู่ภายในครอบครัวลำบาก ไม่มีเงินซื้ออาหารให้ลูกโทรศัพท์ถูกตัด ลูกสาวของเขาต้องย้ายมาอยู่โรงเรียนที่เสียค่าเล่าเรียนไม่แพง เมื่อเขาไม่สามารถหางานใหม่ทำได้ ในที่สุดเขาจึงตัดสินใจขายหมูปิ้งกับข้าวเหนียว ดังข้อความ

...กูไม่ได้ซื้อหมูปิ้งมาจริง ๆ หรือ กูก็ลงจับบา ลูก จ้องหน้าเธอและพูดซึ้งซัง “บอกลุงเขาสัก ว่าวันพรุ่งนี้ละ รับรองได้กินจริง ๆ” เขาหันบอกเพื่อน “ละมึงก็บอกเมียมึงให้บอกคนแถวนี้ได้เลยว่า ตั้งแต่พรุ่งนี้กูจะทำหมูปิ้งกับข้าวเหนียวขาย”

(นางฟ้า. 2543 : 77)

1.1.1.2 การเกษตร

คนไทยประกอบอาชีพการเกษตรมาตั้งแต่โบราณสืบต่อกันมาจนปัจจุบัน อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรพอกินพอใช้ มีความเป็นอยู่สุขสบายตามอัตภาพ แต่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจผู้ประกอบอาชีพการเกษตรได้รับผลกระทบจากต้นทุนการผลิตสูง ผลกำไรไม่คุ้มค่าการลงทุน นักเขียนได้สะท้อนผ่านเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง ลำหั่ง ของวิสิทธิ์ ชีววัฒน์ สะท้อนภาพของผู้ประกอบอาชีพการเกษตรที่มีรายได้จากการขายผลผลิตในราคาต่ำ ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา รายได้จากการขายผลผลิตไม่คุ้มค่าต้นทุน ทำให้ต้องแบกรับภาระหนี้สิน ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายถึงหนี้สินของเกษตรกร ไว้ว่า

แต่หนี้ปุ๋ยกับค่าพันธุ์หอมคราวที่แล้วยังใช้เขาไม่หมดนะ เราจะเพิ่มหนี้สินเก่าแถมจะไปเป็นหนี้เจ๊กมันอีก

(ลำหั่ง. 2540 : 72)

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เรารับมาจากต่างประเทศนั้นทำให้เกษตรกรละทิ้งกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมของไทย ต่างพากันขายวัว ควาย เพื่อนำมาซื้อรถไถนาซึ่งมีราคาแพง เงินจากการขายผลผลิตที่ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาและเงินจากการขายวัว ควายไม่เพียงพอซื้อรถไถนา ชาวบ้านจำเป็นต้องกู้เงินจากธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งเมื่อขายผลผลิตได้ เงินเหล่านั่นก็จะตกเป็นของธนาคาร การกระทำดังกล่าวเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินของเกษตรกรที่ยากจะชดใช้คืน ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนภาพภาระหนี้สินของเกษตรกรไว้ดังนี้

หลายคนกระเสือกกระสนที่จะมีมันให้ได้แหล่งเงินทุนที่สำคัญที่จะแลงมาซึ่งควายเหล็ก นอกจากเงินทุนของชีวิตไอ้ทุย เงินที่ได้จากการขายหอมแดง ซึ่งต้องพินอบพิเทาจนแทบจะกราบดินขอราคาดีๆ จากพ่อค้าคนกลางแล้ว มันก็ยังไม่พอ ธ.ก.ส. จะมีส่วนในการเป็นเจ้าของ ทรายโดที่เหลาลูกหนี้ยังคงค้างชำระอยู่ มันไม่แปลกเลยว่ เงินที่ได้จากการขายข้าวทุกเม็ด หอมแดงทุกหัว และเห่จ่อทุกหยดที่รินรดกายจะตกเป็นของ ธ.ก.ส. เสียส่วนใหญ่

(ลำหั่ง. 2540 : 71)

การทำการเกษตรในปัจจุบันนั้นเกษตรกรมักถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบราคาสินค้าและถูกกดราคาผลผลิต ทำให้เกษตรกรขาดทุน ดังนั้นเกษตรกรจึงหันมาใช้เทคโนโลยีด้านยาฆ่าแมลงเพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดกับผู้บริโภค ส่วนเกษตรกรที่รับจ้างฉีดพ่นยาฆ่าแมลงก็จะได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งจะมีอาการป่วยไข้จากพิษภัยของสารเคมี ดังปรากฏในเรื่อง ผู้โชคดี ของ วรจรร เรื่องนี้สะท้อนภาพอาชีพที่เสี่ยงต่อพิษภัย

ของยาฆ่าแมลง อาชีพรับจ้างฉีดยาฆ่าแมลงเป็นอาชีพที่ไม่มีใครอยากทำ เพราะทุกคนต่างกลัวสารเคมีแต่เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว เกษตรกรบางคนที่ไม่มียาทำกินเป็นของตัวเองก็จำเป็นต้องเสี่ยงชีวิตประกอบอาชีพนี้ (วฐจร. 2546)

1.1.1.3 นักเขียน

อาชีพนักเขียนเป็นอาชีพอิสระที่ผู้คนในสังคมและผู้ถูกเลิกจ้างงานสนใจประกอบอาชีพนี้ แต่การจะเป็นนักเขียนที่ได้รับความนิยมนั้น นักเขียนต้องมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการเขียน อีกทั้งสามารถนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนได้อย่างแยบยล นักเขียนหน้าใหม่ที่มีความรู้และความสามารถแต่ผลงานยังไม่แพร่หลายและยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมก็จะประสบปัญหาขายหนังสือไม่ได้ สำนักพิมพ์ไม่รับซื้อผลงาน ทั้งนี้เพราะในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนั้นผู้คนต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ผู้คนจะสนใจอ่านหนังสือประเภทที่ให้ความรู้และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ส่วนหนังสือประเภทวรรณกรรมและบทกวีไม่ค่อยได้รับความนิยม ซึ่งเป็นเหตุให้สำนักพิมพ์ต้องพิจารณางานเขียนที่จะลงพิมพ์อย่างละเอียดรอบคอบ โดยพิจารณาทั้งเนื้อหาและความมีชื่อเสียงของนักเขียน จากการศึกษาเรื่องสั้นพบว่านักเขียนได้สะท้อนภาพของอาชีพนักเขียนไว้ดังนี้

เรื่อง เธอ ของ ชัณห์ ศิริมาศ เรื่องนี้กล่าวถึงชายผู้หนึ่งซึ่งตกงานมาแล้ว 2 ปี เขาไม่สามารถหางานใหม่ได้เพราะการหางานใหม่นั้นยากซึ่งนักเขียนพรรณนาว่า “จะหางานใหม่ก็ยากแสนเข็ญในยุคที่คนไทยเราเป็นหนี้ชื่อไอเอ็มเอฟ แต่ละตำแหน่งที่รับสมัครก็ระบุความสามารถพิเศษที่เกินเลยความสามารถของข้าพเจ้า” (ชัณห์ ศิริมาศ. 2542 : 62) เขาได้ใช้ความพยายามในการที่จะหางานใหม่โดยการเขียนวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นส่งไปตามสำนักพิมพ์ต่างๆ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะการเป็นนักเขียนหน้าใหม่ที่ยังไม่มีชื่อเสียงและผลงานยังไม่แพร่หลายในสังคมนั้นไม่มีสำนักพิมพ์ใดรับงานของเขา เพราะสำนักพิมพ์ต่างๆก็คำนึงถึงยอดการขายที่หวังผลกำไร ดังนั้นงานเขียนของเขาที่ได้ส่งไปยังสำนักพิมพ์ต่างๆ จึงเงียบหาย ไม่มีสำนักพิมพ์ใดตอบกลับมาเลย ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า

อุตส่าห์เพียรพยายามแทบตายกว่าจะเขียนเรื่องสั้นออกมาได้แต่ละเรื่องหน้าซ้ำเมื่อส่งไปตามหนังสือต่างๆ ก็ไม่ได้ลงตีพิมพ์ รอแล้วรอเล่าเหมือนข้าวคอกยฝน

(เธอ. 2542 : 62)

งานเขียนประเภทวรรณกรรมยังปรากฏในเรื่อง เพื่อนเอย ของ ชัณห์ ศิริมาศ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายคนหนึ่งซึ่งถูกเลิกจ้างงานแล้วได้เดินทางออกจากกรุงเทพมหานครกลับสู่ภูมิลำเนา เขาใช้เวลาเขียนวรรณกรรมเพื่อต้องการขายหารายได้ในขณะที่ตกงาน แต่การเขียนหนังสือนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และประสบการณ์ ถึงแม้เขาจะใช้ความพยายามในการเขียนมากเพียงใดก็ตาม เขาก็ต้องประสบปัญหาที่เขียนหนังสือแล้วเนื้อหาไม่เป็นที่สนใจของบรรณาธิการ

ดังนั้นเขาจึงไม่ประสบความสำเร็จในการเป็นนักเขียน ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายถึงปัญหาของการเขียนหนังสือไว้ว่า

ผมจะลองเดินไปบนเส้นทางสายวรรณกรรมอีกสักพักหนึ่ง งานเขียนชิ้นนี้ของผมจึงพรุ่งพรูออกมาจากหัวสมอง ส่วนหนึ่งมันมาจากเสียวชีวิตจริง แต่ทว่าเมื่อเขียนมาถึงตรงนี้ผมเริ่มจมนม...มันธรรมดาเกินไปไม่ต้องให้บรรณาธิการชี้แจงผมก็รู้ด้วยตัวเอง

(เพื่อนเคย. 2542 : 63)

นอกจากนักเขียนจะนิยมเขียนงานประเภทวรรณกรรมแล้วกวีนิพนธ์ก็เป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมจากนักเขียนเช่นกัน ดังปรากฏในเรื่อง คนนอกกระแส ของ นฤมิตร ประพันธ์ เรื่องนี้สะท้อนภาพนักเขียนบทกวีหน้าใหม่ ซึ่งไม่มีสำนักพิมพ์ได้รับงานของเขาเพราะยอดการขายหนังสือของแต่ละสำนักพิมพ์ได้ลดลงอย่างมาก สำนักพิมพ์ต่างแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด การพิจารณางานกวีนิพนธ์เพื่อลงพิมพ์นั้นสำนักพิมพ์จะพิจารณางานของกวีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสังคม ส่วนกวีหน้าใหม่ที่ยังไม่มีใครรู้จักจึงถูกปฏิเสธเสมอ ดังข้อความ

คุณก็รู้อยู่แล้วว่า ทุกวันนี้ไอ้หนังสือประเภทกกลอนหรือกวีนิพนธ์มีคนอ่านที่ไหน สำนักพิมพ์เขาพิมพ์สองพันขายได้สองร้อย อย่างงี้ใครเขาจะยอมขาดทุน เขาก็บอกแล้วว่า ขนาดกวีดังๆ ยังขายไม่ออก แล้วคุณจะไปเที่ยวตามตื้อเขาหาวิมานอะไร

(คนนอกกระแส. 2542 : 72)

ส่วนเรื่อง เพื่อชีวิต ของ ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์ สามารถสะท้อนภาพนักเขียนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งจะต้องเป็นนักเขียนที่เขียนเรื่องได้สอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคม เรื่องนี้กล่าวถึงนักเขียนชายคนหนึ่งที่ยืนยันหนังสือแล้วประสบความสำเร็จ หนังสือนี้ขายดี ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน เพราะเขาเขียนหนังสือสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมในขณะนั้น เขาเขียนหนังสือประเภทคู่มือผู้บริหารในยามวิกฤต ซึ่งนักบริหารและผู้คนทั่วไปต้องการอ่านเพื่อให้เข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ หนังสือประเภทนี้จึงขายดี ดังข้อความ

“ฟอง ฟอง ผัวแกเขียนหนังสือเรื่องอะไรนะ ชันลิมไปแล้ว”
 “พี่สรจักร พี่สรจักร ปาริชาติเค้าถามว่าพี่เขียนหนังสืออะไร”
 “อ้อ คู่มือผู้บริหารในยามวิกฤต”
 “โหย เธอ ขายเกลี้ยงเลยละ”

(เพื่อชีวิต. 2542 : 73)

นอกจากนักเขียนจะเขียนงานประเภทวรรณกรรมและกวีนิพนธ์แล้วนักเขียนบางคนยังแต่งบทเพลงซึ่งปรากฏในเรื่อง นักเพลงมือใหม่ ของ ทวีสิทธิ์ ประครองศิลป์ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายหนุ่มซึ่งถูกบริษัทเลิกจ้างงาน ในช่วงเวลาที่ตกงานเขาได้แต่งเพลงโดยมุ่งหวังค่าจ้างมาเลี้ยงชีพ เขาต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการขายบทเพลง เพราะบริษัทต่างก็ไม่ยอมรับไม่เชื่อถือนักแต่งเพลงหน้าใหม่ แต่เขายังโชคดีที่สามารถขายบทเพลงได้ ดังข้อความที่ผู้ซื้อลิขสิทธิ์กล่าวเมื่อซื้อบทเพลงของเขาว่า “เพลงของคุณผมยอมรับว่าเป็นเพลงดีมาก ผมขอซื้อลิขสิทธิ์ทั้งหมดในราคาเพลงละหนึ่งหมื่นบาท” (นักเพลงมือใหม่. 2542 : 62)

1.1.1.4 พนักงานขาย

อาชีพพนักงานขายเป็นอีกอาชีพหนึ่งซึ่งผู้ถูกเลิกจ้างงานจำนวนมากได้ประกอบอาชีพนี้ เพราะการที่บริษัทต้องแข่งขันกันขายเพื่อเพิ่มปริมาณสินค้าและผลกำไรนั้น บริษัทได้ปรับกลยุทธ์การตลาดด้วยวิธีการขายตรง เพราะการขายตรงเป็นวิธีการเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และสามารถโน้มน้าวผู้บริโภคได้ง่าย ดังนั้นแต่ละบริษัทจึงต้องการพนักงานขายตรงจำนวนมาก ผู้ถูกเลิกจ้างงานจึงโชคดีมีงานใหม่ทำในตำแหน่งพนักงานขายตรง ดังปรากฏในเรื่อง คนบ้าตกปลา ของ ประจักษ์ แสนตรง เนื้อเรื่องกล่าวถึงผู้ถูกเลิกจ้างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เขาดิ้นรนหางานใหม่ทำด้วยการเป็นพนักงานขาย อาชีพนี้ช่วยให้คนว่างงานจำนวนมากมีงานทำ ดังที่นักเขียนบรรยายว่า “ในช่วงเศรษฐกิจล้มพินาศลงใหม่ๆ ผมตกงานแล้วไขว่คว้าเปะปะไปหลายอย่าง จนสุดท้ายมาลงเอยกับเซลล์แมน การขายคือหัวใจสำคัญที่จะต่อลมหายใจให้กับบริษัทต่างๆ ที่กำลังร่อแร่อยู่ ตำแหน่งงานว่างที่เขาเปิดรับส่วนมากจึงเป็นพนักงานขาย คนว่างงานเป็นแสนเป็นล้านมาเป็นพนักงานขาย” (ประจักษ์ แสนตรง. 2543 : 75) การที่ผู้ตกงานจำนวนมากหันมาเป็นพนักงานขายนั้น ทำให้พนักงานขายต้องฝึกฝนและปรับกลยุทธ์ในการขายเพื่อแข่งขันกันทำยอดขายให้สูงสุด กลวิธีที่พนักงานขายใช้นั้นมีทั้ง ลด แลก แจก แถม โดยไม่คำนึงผู้บริโภคจะได้รับผลเสียอย่างไร ซึ่งเรื่องนี้นักเขียนได้สะท้อนภาพพนักงานขายที่ใช้กลวิธีแจกทองและให้รถโฟร์วีลไคฟ์แก่ผู้เลี้ยงกุ้งนำไปใช้ได้ก่อน เมื่อขายกุ้งได้จึงชำระหนี้ ผู้เลี้ยงกุ้งตกเป็นเหยื่อหนี้สินต้องเลี้ยงกุ้งในพื้นที่เดิมมากขึ้น ส่งผลให้กุ้งเป็นโรคซึ่งจะต้องสั่งยาจากพนักงานขายเพิ่มขึ้นอีก กลวิธีการขายเช่นนี้เป็นกลวิธีที่แยบยลที่พนักงานขายประสบผลสำเร็จ ส่วนผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของพนักงานขายก็คือผู้เลี้ยงกุ้งซึ่งต้องมีการะหนี้สินเพิ่มพูนยิ่งขึ้น (ประจักษ์ แสนตรง. 2543)

นักเขียนสะท้อนให้เห็นการดิ้นรนของผู้คนในการประกอบอาชีพที่มีทั้งอาชีพค้าขาย และอาชีพการเกษตร โดยนักเขียนชี้ให้เห็นว่าการประกอบอาชีพค้าขายนั้นผู้ประกอบอาชีพเป็นผู้ที่มีเงินทุนน้อยและมีรายได้จากการประกอบอาชีพไม่เพียงพอเลี้ยงปากท้อง จึงมีสภาพความเป็นอยู่ยากไร้ น่าเวทนา ในด้านการประกอบอาชีพการเกษตรนั้นก็ต้องประสบปัญหาขาดทุน ต้องแบกรับภาระหนี้สินเพราะถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา ขายผลผลิตได้ราคาต่ำและมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารมาซื้อเครื่องมือเทคโนโลยีการเกษตร นอกจากนี้นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าการประกอบอาชีพนักเขียนก็ต้องประสบปัญหา เพราะโรงพิมพ์ไม่รับซื้อลิขสิทธิ์ของนักเขียนที่ยังไม่มีชื่อเสียงและผลงานยังไม่แพร่หลาย เพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำผู้คนต้องประหยัด ใช้จ่ายในสิ่งที่

จำเป็น ทำให้ปริมาณการซื้อขายหนังสือลดลง หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจเป็นหนังสือที่ขายดีกว่าหนังสือประเภทวรรณกรรมและกวีนิพนธ์ ส่วนอาชีพพนักงานขายก็มีปัญหาเช่นกัน เพราะบริษัทต่างแข่งขันกันเพิ่มปริมาณการขาย พนักงานขายจึงใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อเพิ่มปริมาณยอดขาย

1.1.2 ความปลอดภัยในชีวิต

ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจได้บีบบังคับให้ผู้คนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ผู้คนกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและความถูกต้อง กระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย คือ มีทั้งฉ้อ ปล้นและฆ่า เพื่อแย่งชิงทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ที่ไม่มีทางต่อสู้ ค้ายาเสพติด ค้าประเวณี และขายอวัยวะของตนเอง นักเขียนได้สะท้อนภาพการขาดความปลอดภัยในชีวิตอันมีสาเหตุมาจากการก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การขายอวัยวะของตนเองซึ่งอาจทำให้สูญเสียความปลอดภัยในชีวิต ไว้ดังนี้

1.1.2.1 การก่ออาชญากรรม

นักเขียนได้สะท้อนภาพผู้คนที่ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด โดยสะท้อนให้เห็นว่าบางคนใช้วิธีการก่ออาชญากรรม คือ ฉ้อ ปล้นและฆ่าเพื่อแย่งชิงทรัพย์สิน ทำให้ผู้ถูกทำร้ายบาดเจ็บสาหัส บางคนโชคร้ายถูกทำร้ายจนเสียชีวิต นักเขียนสะท้อนภาพการก่ออาชญากรรมผ่านเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง กลางสวนร้างยามค่ำ ของประชาคม ลุนาชัย เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพการก่ออาชญากรรมของชายหนุ่มคนหนึ่งที่เขาเข้ามาทำงานในโรงงานทำกระเป๋ เขามีรายได้ไม่มากแต่ได้ใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อนำเงินส่วนเงินที่เหลือส่งกลับไปให้แม่เก็บไว้เพื่อสร้างบ้าน แต่แล้วเงินที่ส่งไปให้แม่ได้ถูกโจรปล้นไปจนหมด ส่วนแม่ของเขาถูกยิงบาดเจ็บสาหัส ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนภาพของแม่ที่ถูกโจรปล้นเงินและทำร้ายได้รับบาดเจ็บสาหัส ดังนี้

รายได้เดือนละหนึ่งพันสองร้อยบาทที่ได้รับจากโรงงานทำกระเป๋ เขาเจียดแบ่งไว้ใช้เองเพียงสองร้อย ส่วนที่เหลือส่งไปให้แม่ทั้งหมด...แล้วบัดนี้แม่ถูกยิงบาดเจ็บสาหัสเงินที่เขาส่งไปให้ทุกเดือนก็ถูกปล้นชิงไปหมดสิ้น เขาจะหาเงินจากไหนเป็นค่ารถกลับไปเยี่ยมและจ่ายค่าหมอค่ายาให้แม่ ทุกสิ่งพังพินาศด้วยน้ำมือของโจรร้ายที่ยังลอยนวล ไอ้โจรร้าย

(กลางสวนร้างยามค่ำ. 2540 : 72)

ในบางครั้งความจำเป็นก็บีบบังคับให้ผู้คนต้องทำชั่ว เพราะหมดหนทางในการหาทางออกให้ตนเอง ดังเช่นชายหนุ่มในเรื่องกลางสวนร้างยามค่ำ เขาได้พยายามหาเงินค่ารถและค่าใช้จ่ายในการรักษาแม่ซึ่งถูกโจรยิงบาดเจ็บสาหัสอยู่ที่โรงพยาบาล แต่เขาไม่สามารถหาเงินได้ เขาจึงแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าด้วยการประทุติตัวเป็นโจรและฆ่าผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งมีภาระต้องทำงานเลี้ยงดูลูกและแม่ซึ่งชรามาก เขาฆ่าผู้หญิงคนนี้เพราะต้องการนำเงินไปใช้จ่ายในการดูแลรักษาแม่ ดังข้อความ

สายลมกระโชกผ่านสวนร้างไปหลายครั้ง ร่างผู้หญิงคนนั้นจึงค่อยๆ โผล่พ้นแนวไม้เตี้ยๆ ออกสู่ทางโล่ง ชายหนุ่มจึงไปยังหล่อน เขาหายใจที่กระชั้น กล้ามเนื้อนัยน์ตาเต้นกระตุก กล้ามเนื้อสองแขนเครียดเขม็ง ค่อยๆ ดึงคัตเตอร์ออกมาถือไว้ เลื่อนใบมีดคมวาวออกมาประมาณห้านิ้วเขากำด้ามมันไว้กระชับแน่น

(กลางสวนร้างยามค่ำ. 2540 : 72)

ถึงแม้ในบางครั้งอาชญากรจะกระทำไปเพราะภาวะที่ถูกบีบบังคับก็ตาม แต่ผลของการกระทำย่อมส่งผลให้ผู้บริสุทธิ์ขาดความปลอดภัย ต้องสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ดังผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งโชคร้ายถูกชายหนุ่มฆ่าเพื่อแย่งชิงทรัพย์สินไปรักษาแม่ซึ่งถูกโจรยิงบาดเจ็บสาหัส (ประชาคม ลุนาชัย. 2540)

นอกจากนี้การก่ออาชญากรรมยังปรากฏในเรื่องมือมืด ของโรจน์ นิมิตร เนื้อเรื่องสะท้อนภาพการก่ออาชญากรรมของชายคนหนึ่งซึ่งทำงานเป็นพนักงานรับรถ โบกรถเข้าออก มีรายได้แค่พอเลี้ยงปากท้อง ภรรยาของเขาทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟซึ่งต่อมาได้ทิ้งเขาไปเป็นภรรยาใหม่ของเสี่ยที่มีฐานะดี เขาเครียดเพราะไม่มีเงินจ่ายค่าห้องพักและใช้จ่ายอื่นๆ เมื่อเขาได้พบเพื่อนเก่าซึ่งทำงานผิดกฎหมายแต่ในขณะนี้มีฐานะร่ำรวย เขาจึงคิดฆ่าเพื่อนเพื่อจะเอาเงินของเพื่อนมาใช้จ่าย ดังข้อความที่นักเขียนได้บรรยายถึงความคิดของเขาที่คิดจะฆ่าเพื่อน ไว้ดังนี้

ความคิดผมวาบขึ้น ผมมองไ้แบนที่กำลังอ้าปากพูด เหลือบมองกระเป๋าเงินที่วางอยู่บนโต๊ะ
วินาทีนั้นใจผมเต้นโครมคราม ค่อยล้วงมือลงกระเป๋าทางเกง กำมีดสปริงไว้แน่น

“ไปต่อที่ไหนกันดีหว่า” ผมตัดสินใจชวน

“ได้เลยเพื่อนที่ไหนดีวะ”

“แถวชานเมือง หรือชายทะเลก็ได้”

ไ้แบนพยักหน้า ผมจ้องดูมันแล้วก็รีบหลับตาลง เมื่อนึกเห็นภาพเลือดที่พุ่งกระฉูดออกมา
จากคอหอยมัน

(มือมืด. 2540 : 63)

จึงเห็นได้ว่าเมื่อคนประสบภาวะวิกฤตในชีวิต ก็ใช้ทางออกที่ไม่ถูกต้องคิดฆ่าแม้แต่เพื่อนของตน แต่ในเรื่องนี้เพื่อนของเขายังโชคดีที่เขาวางแผนฆ่ายังไม่สำเร็จ (โรจน์ นิมิตร. 2540)

นอกจากการก่ออาชญากรรมจี้ปล้นและทำร้ายเจ้าของทรัพย์สินจนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตแล้ว ในบางครั้งอาชญากรก็เข้าไปขโมยทรัพย์สินที่มีค่าของชาวบ้าน ดังปรากฏในเรื่องคนโง่ ของ ผกายฟ้า ประกาศิต เรื่องนี้สะท้อนภาพขโมยที่เข้าไปขโมยทรัพย์สินที่มีค่าในบ้านของข้าราชการผู้หนึ่ง ได้ทรัพย์สินไปคิดเป็นมูลค่าประมาณห้าหมื่นบาท ดังข้อความ

แล้ววันหนึ่งในฤดูกาลที่เศรษฐกิจกำลังตกต่ำสุดๆ เพราะค่าเงินบาทลอย (หาย) ตัว บ้านของเขาที่กลางวันปิดไว้ด้วยลูกกุญแจแต่ไม่มีคนเฝ้า ก็ถูกขโมยจับหน้าต่างป็นเข้าไปยกเก้าอี้เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายวิดีโอ และเครื่องเสียงรวมเบ็ดเสร็จราคารวมแล้วห้าหมื่นบาทไปทิ้งซด

(คนโกง. 2541 : 64)

1.1.2.2 การค้ายาเสพติด

ปัจจุบันยาเสพติดประเภทยาบ้า เป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่เด็ก เยาวชน และผู้คนในสังคมจำนวนมาก ผู้ที่ติดยาเสพติดจะมีคุณภาพชีวิตเลวลง เพราะยาเสพติดประเภทยาบ้าเป็นยาเสพติดที่มีสารแอมเฟตามีนซึ่งมีคุณสมบัติกระตุ้นประสาท ทำให้เกิดอาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหาร หัวใจเต้นเร็วและแรง ความดันโลหิตสูง ถ้าใช้ในปริมาณมากและต่อเนื่องอาจทำให้รู้สึกสับสน วิดกกังวลและหวาดระแวงอย่างรุนแรง มีอาการประสาทหลอนคล้ายคนบ้า ส่วนสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้คนเสพติดเป็นเพราะภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่กระทบต่อการจ้างงานทั้งในภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม คนตกงานจำนวนมากเกิดภาวะเครียดเพราะรายได้หดหาย ส่งผลให้มีผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดจำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานครและในทุกภูมิภาคของประเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบได้พยายามทุกวิถีทางที่จะป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้หมดไปจากสังคม แต่เป็นเรื่องที่กระทำได้ยากมาก เพราะสิ่งจูงใจคือรายได้จำนวนมากมหาศาล อีกทั้งยังมีการดำเนินการเป็นขบวนการโยงโยเป็นเครือข่ายซึ่งยากแก่การปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพสังคมในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด นักเขียนได้สะท้อนภาพการค้ายาเสพติดไว้ในเรื่องสั้น ดังนี้

เรื่อง หลักฐาน ของ มนตรี โทสวนจิต เป็นเรื่องที่กล่าวถึงการค้ายาเสพติดของ กำนันทองคำซึ่งเป็นกำนันที่ได้รับแหวนทองคำ เป็นผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลและบารมี เป็นผู้ที่มีเบื้องหลังในการค้ายาบ้ารายใหญ่ ตำรวจได้ใช้ความพยายามในการติดตามเบื้องหลังของกำนันจนตำรวจมีหลักฐานยืนยันว่ากำนันเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด ดังข้อความที่แสดงให้เห็นภาพของกำนันที่ตำรวจมั่นใจว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ดังนี้

จากบลอสส์ของกรมตำรวจ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติดมักเป็นผู้มีอิทธิพลบารมี หรือ ผู้นำชุมชน...กำนันทองคำ กำนันแหวนทองคำ สายรายงานว่าเป็นเอเย่นต์ใหญ่ค้ายาบ้า

(หลักฐาน. 2541 : 62)

การค้ายาเสพติดเป็นการหาเงินโดยไม่ต้องลงทุนแต่ผลกำไรมากมายมหาศาล หมู่บ้านที่ชาวบ้านค้ายาเสพติดจะมีการใช้จ่ายเงินหมุนเวียนกันอย่างคึกคักต่างกับหมู่บ้านโดยทั่วไป ซึ่งนักเขียนได้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง หลักฐาน เรื่องนี้สะท้อนภาพของหมู่บ้านทางภาคเหนือแห่งหนึ่งซึ่งมีคนพลุกพล่านออกมาใช้จ่ายกันอย่างคึกคักต่างจากหมู่บ้านอื่นที่เงียบเหงาผู้คนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ยากจนไม่มีเงินใช้จ่าย ดังข้อความ

วันแรกที่ ร.ต.ท.พิชิต ย้ายมาอยู่ สภอ.นี้ เขาพอได้กลิ่นยาเสพติด เขาดูได้จากจำนวนเงิน หมุนเวียนในตัวอำเภอ จากการจับจ่ายซื้อของ ในภาวะการณ์เช่นนี้เศรษฐกิจของอำเภอต้องใช้ธุรกิจ ยาเสพติดเป็นเฟือง...ตลาดสดของอำเภอพลุกพล่านไปด้วยผู้คนที่มาจับจ่ายซื้อหาอาหารถึงแม้ว่า ตลาดจะไม่ใหญ่โต แต่เศรษฐกิจของอำเภอนี้ไม่ได้ย่อยยับไปกับค่าเงินบาท

(หลักฐาน. 2541 : 63)

สิ่งจูงใจผู้ค้ายาเสพติด คือ ผลกำไรจำนวนมหาศาล ที่ไม่มีการประกอบธุรกิจใด จะทำกำไรได้ทัดเทียม ดังนั้นจึงมีเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าไปรวมมือหรืออยู่เบื้องหลังขบวนการค้ายาเสพติด จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด สุธีร์ พุ่มกุมาร ได้สะท้อนผ่านเรื่อง เกรียด ซึ่งนักเขียนได้สะท้อนภาพการแก้ปัญหาบาปที่ไม่จริงจังของผู้เกี่ยวข้อง โดยนักเขียนสะท้อนผ่านการพูดเสียดสีของพระภิกษุรูปหนึ่ง ดังนี้

ทุกวันนี้มีแต่แก้ปัญหาแบบลูบหน้าปะจมูก น่าจะมีคนสร้างเครื่องจับเท็จขึ้นมาใช้กัน ลองดูเถอะเจอะตัวเบ้งๆ ทั้งนั้น ไม่ว่าไอ้วาอี ไม่ว่าสีากก็ สีขี้ม้า เอาอย่างนี้ไหมเล่าจะแนะให้ ปลอ่ยให้ผลิตให้ขายกันอย่างเสรี เมื่อของมีล้นตลาดราคามันก็ถูก คนซื้อก็หาซื้อง่าย แย่งกันลดราคา จนเหลือเม็ดละไม่กี่สตางค์ กำไรน้อย ไม่มีใครอยากทำธุรกิจที่กำไรน้อย

(เกรียด. 2543 : 75)

การค้ายาเสพติดไม่ได้มีเฉพาะผู้ใหญ่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น การค้ายาเสพติดยังแพร่กระจายมายังเด็กและเยาวชน สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะผู้ปกครองไม่เฝ้าดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด อีกทั้งยังมีผู้ปกครองบางคนส่งเสริมให้เด็กค้ายาเสพติดเสียเองดังที่ เอื้อ อัญชลี ได้สะท้อนผ่านเรื่อง เพื่อชีวิตที่ยังคงดำเนินไป เรื่องนี้สะท้อนภาพปัญหาการค้ายาของเด็กรักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอเขาฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร นักเรียนที่นี่ไม่สนใจการเรียน ขาดระเบียบวินัย ไม่สามารถแยกแยะความถูกต้องเหมาะสมได้ บางคนหนีเรียนเพื่อตามผู้ชายไป บางคนรับจ้างส่งยาบ้าในโรงเรียน ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนภาพไว้ดังนี้

นักเรียนที่นี่ไม่ใส่ใจการเรียน มาเรียนเพราะต้องเรียน นักเรียนบางกลุ่มโรงเรียนเล็กก็ขี่มอเตอร์ไซด์ที่แต่งท่อให้ดังๆ ออกแข่งกัน นักเรียนหญิงบางคนเมื่อวานนี้ยังมาเรียนอยู่ดีๆ วันนี้ไม่มา โรงเรียนเสียแล้วหนีตามผู้ชายไป เด็กบางคนรับจ้างส่งยาบ้า วันดีคืนดีตำรวจต้องมาตรวจค้นถึงในห้องเรียน

(เพื่อชีวิตที่ยังคงดำเนินไป. 2543 : 74)

การที่นักเรียนไม่สนใจการเรียน ประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน เช่น หลังเลิกเรียนแล้วไปซื้อจักรยานยนต์ที่แต่งท่อไอเสียให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น หรือการที่นักเรียนหญิงไม่มาเรียนหนังสือเพราะหนีตามผู้ชายไปนั้น เป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพครอบครัวที่ขาดการอบรมดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดให้เข้าใจถึงสิ่งที่ถูกที่ควร ความเหลวแหลกของเด็กมีสาเหตุมาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี พ่อแม่บางคนค้ายาเสพติดจนต้องติดคุก ทั้งให้ลูกต้องอยู่กับญาติ โดยขาดการอบรมดูแล ทำให้เด็กกระทำสิ่งที่ตนเองรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังข้อความ

ความเหลวแหลกของเด็กไม่ได้เป็นความผิดของเขาผู้เดียว ถ้าสืบไปจะพบว่า พ่อแม่ของเด็กที่มีปัญหามักไม่ได้ดีไปกว่าตัวเด็กเลย บางครอบครัวค้ายาบ้ากันทั้งตระกูล ถูกจับติดตารางแทบหมดบ้าน เหลือเพียงคนแก่กับเด็กก็ยังคงค้ำกันอยู่

(เพื่อชีวิตที่ยังคงดำเนินไป. 2543 : 74)

1.1.2.3 การค้าประเวณี

การที่รัฐบาลสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมในเมืองให้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรกรรมในชนบทนั้น ได้ส่งผลให้ชนบทประสบปัญหาด้านการผลิตและราคาพืชผลตกต่ำ รายได้ไม่คุ้มกับการลงทุน ทำให้ฐานะชาวชนบทยากจนลง มีความเป็นอยู่ขัดสนจึงต้องพยายามดิ้นรนหารายได้ ทำให้บางคนใช้วิธีการหาเงินอย่างง่าย ๆ โดยไม่ต้องลงทุน คือ การขายลูกสาวให้แก่นายหน้าค้าประเวณี โดยพ่อจะรับเงินจากนายหน้ามาล่วงหน้า ต่อจากนั้นนายหน้าก็จะนำรถตุ้มมารับเด็กสาวไปขายบริการ ซึ่งทำให้ชีวิตของเด็กสาวเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์และกามโรค ไชยา วรณศรี ได้สะท้อนผ่านเรื่อง เรื่องราวระหว่างผมกับหล่อน เรื่องนี้สะท้อนภาพของเด็กสาวชาวลำพูนซึ่งฐานะทางบ้านยากจนและถูกพ่อของเธอยายให้แก่นายหน้า และนายหน้าได้นำเด็กสาวมาค้าประเวณี ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายให้เห็นสภาพของเด็กสาวที่ถูกพ่อของเธอยายให้แก่นายหน้า ดังนี้

หล่อนเล่าว่าเป็นชาวลำพูน ที่บ้านยากจน มีคนเอารถตุ้มขึ้นไปหาคนงาน พวกเขาเอาเงินไปจ่ายล่วงหน้า หล่อนก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ถูกพ่อของหล่อนเอาเงินเขาก่อนและส่งหล่อนมาที่นี่

(เรื่องราวระหว่างผมกับหล่อน. 2542 : 72)

เด็กสาวที่ถูกซื้อตัวมาต้องค้าประเวณีและถูกนายหน้าหักค่าตัวเพื่อหักหนี้ที่พ่อของเธอรับไปแล้วและเด็กสาวจะต้องเก็บเงินอีกส่วนหนึ่งไว้ให้พ่อเป็นค่าใช้จ่ายทุกเดือน ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า “หล่อนบอกว่าทำไปเพราะครอบครัว ทุกเดือนพ่อของหล่อนจะมาเยี่ยม และหล่อนก็จะให้เงินพ่อกลับบ้าน” (ไชยา วรณศรี. 2542 : 72) การกระทำของพ่อที่ขายลูกสาวให้ค้าประเวณีนั่นแสดงให้เห็นการกระทำของพ่อที่ไม่พยายามต่อสู้ดิ้นรนทำมาหากินด้วยวิธีอื่นที่ต้อง

ขยัน อดทน และยอมรับสภาพปัญหาต่างๆ อย่างไม่ย่อท้อ พ่อไม่ควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการหาเงินด้วยวิธีการขายลูกสาว เพราะการที่พ่อยินยอมให้ลูกสาวมาค้าประเวณีและยังมารับเงินจากลูกสาวทุกๆ เดือนอีกนั้น ย่อมส่งผลให้ลูกมีค่านิยมที่ผิดซึ่งเมื่อลูกค้าประเวณีและนำเงินไปใช้หนี้ค่าตัวให้นายหน้าหมดแล้ว เด็กสาวจะอยู่ค้าประเวณีต่อไปโดยไม่ยอมกลับไปทำงานและใช้ชีวิตที่บ้านเกิดอีก เพราะการค้าประเวณีนั้นหาเงินได้ง่ายและสะดวกสบายกว่า ดังที่นักเขียนบรรยายว่า “หล่อนไม่อยากจะกลับไปบ้าน ที่นี้มีงานมีเงิน หล่อนสุขสบาย” (ไชยา วรรณศรี. 2542 : 72) เด็กสาวเลือกหาเงินด้วยการค้าประเวณี เพราะเป็นวิธีการที่หาเงินได้ง่าย สะดวกสบาย โดยเด็กสาวไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองที่ต้องเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์และโรคจากการสำส่อนทางเพศ

1.1.2.4 การขายอวัยวะ

สภาพของคนในสังคมมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยสามารถใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ใช้อำนาจเงินบันดาลความสะดวกสบายต่างๆ ให้แก่ตนเองและพวกพ้องโดยไม่เคยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คนจน คนจนมีสภาพอดขัด ขัดสน ไร้ที่อยู่อาศัย ขาดแคลนทั้งอาหาร เสื้อผ้า ขาดการดูแลสุขภาพร่างกายให้ถูกสุขอนามัย แม้คนจนจะได้พยายามดิ้นรนหางานทำและกระทำทุกวิถีทางเพื่อจัดความจนแล้วก็ตาม แต่คนจนมักขาดโอกาส ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ บางครั้งความยากจนทำให้ผู้คนท้อแท้ เบื่อหน่ายและสิ้นหวังในชีวิต คิดและทำในสิ่งที่คาดไม่ถึงมาก่อน คิดและยอมทำในสิ่งที่ตนเองรู้ว่าจะต้องสูญเสียชีวิตเพื่อแลกกับเงิน ดังที่นักเขียนได้สะท้อนผ่านเรื่อง ก่อนโลกาวินาศ ของ วิเชียร ไชยบัง เรื่องนี้สะท้อนภาพการขายอวัยวะของคนจนให้แก่คนร่ำรวยที่ใช้อำนาจเงินซื้อทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามต้องการ ความแตกต่างทางฐานะการเงินระหว่างคนจนกับคนร่ำรวยนั้นเห็นได้อย่างชัดเจน คนจนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความเป็นอยู่แร้นแค้น อดอยาก ตรงข้ามกับคนร่ำรวยซึ่งมีความเป็นอยู่สุขสบาย ไม่เคยเห็นความทุกข์ยากของคนจน ดังที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นฐานะความเป็นอยู่และความทุกข์ยากที่แตกต่างกันระหว่างคนจนกับคนร่ำรวย ดังข้อความ

ผมโชคดีที่เกิดมาในชนชั้นที่เป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศ ก่อนข้างอดอยาก อดขัดขัดสน ไม่ค่อยได้ลิ้มรสความสุขสบาย วันๆ วุ่นวายอยู่กับการหาเลี้ยงชีวิตให้อยู่รอดเท่านั้นยังลำบาก พวกคนรวยหรือที่เรียกตัวเองว่าคนชั้นสูงเคยดูแลบ้างไหม ไม่เลย พวกเขาเห็นแก่ตัวทั้งนั้นอยู่สุขสบาย เห็นความยากลำบากของชนชั้นล่างเป็นเรื่องธรรมดา เป็นความซาซัน เป็นชะตากรรมที่ต้องแบกรับไปตลอดชีวิต

(ก่อนโลกาวินาศ. 2541 : 62)

ความเป็นอยู่ที่ยากไร้และน่าเวทนาของคนจนนั้นมีให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคมไทย คนจนต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหาเองขาดการเหลียวแลเพราะไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาช่วยแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ในบางครั้งทำให้คนจนหาทางออกด้วยวิธีที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน ดังที่ วิเชียร ไชยบัง ได้สะท้อนภาพของคนจนที่ตัดสินใจแก้ปัญหาความยากจนด้วยการขายอวัยวะของ

ตนเองให้แก่คนร่ำรวยที่ต้องการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะของตนเองผ่านเรื่อง ก่อนโลกาวินาศ นักเขียนกำหนดให้วันสเป็นตัวแทนของคนจนโดยได้ตกลงทำสัญญาขายอวัยวะชิ้นส่วนต่างๆ ในร่างกายของตนในราคายี่สิบล้านบาทให้แก่ชายเจ้าของสัญญา ซึ่งเมื่อครบกำหนดชายเจ้าของสัญญาได้นำวันสออกประมูลขายและมีผู้มาแข่งขันกันประมูลชิ้นส่วนอวัยวะในราคาสูงมาก ผู้ที่มาประมูลเหล่านั้นไม่ได้สนใจความรู้สึกของวันสเลย พวกเขามุ่งหวังอวัยวะของวันสกันทั้งสิ้น ดังข้อความ

เขาคือนักธุรกิจที่ไม่อาจเสียเวลากับความรู้สึกทั้งกับของตนเองหรือใครๆ ถ้าไรสูงสุด คือเป้าหมายเป็นเครื่องวัดความสำเร็จ เขาก้าวขึ้นโต๊ะประมูลด้วยความมั่นใจประกาศด้วยเสียงนุ่มนวลชัดเจน...สิ้นเสียงประกาศราคา ขาทั้งสองข้างของวันสก็ขยับขึ้นสูงเป็นลำดับ จนสิ้นเสียงเคาะหลังจากนับสาม ขาทั้งสองข้างของวันสก็เป็นของหนุ่มมหาเศรษฐีผู้ขาดวันจากอุบัติเหตุ ด้วยราคาสองล้านซึ่งมันเป็นราคาที่แสนถูกสำหรับเขา

(ก่อนโลกาวินาศ. 2541 : 63)

การประมูลขายชิ้นส่วนอวัยวะต่างๆ ในร่างกายของชายยากไร้ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม อวัยวะทุกส่วนถูกประมูลไปจนหมดสิ้น โดยผู้จัดการประมูลในครั้งนี้มีกำไรอย่างมหาศาล ดังข้อความที่นักเขียนสะท้อนภาพความสำเร็จในการจัดประมูลขายอวัยวะไว้ดังนี้

รุ่งเช้าชายเจ้าของสัญญา เดินออกจากห้องไปอย่างเป็นสุข ธุรกิจของเขาราบรื่นและเหนืออื่นใดกำไรมหาศาล ทำให้เขาแทบอยากกระโดดออกจากห้องนั้นไปเลยทีเดียว รอยยิ้มและย่างก้าวที่กระฉับกระเฉงบ่งบอกให้ชัดเจนถึงความสุขนั้น

(ก่อนโลกาวินาศ. 2541 : 63)

ความไม่ปลอดภัยในชีวิตของผู้คนนั้น นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าผู้คนที่ต้องดิ้นรนเอาตัวรอดกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและความถูกต้อง กระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย ซึ่งมีทั้งการค้ายาเสพติด การก่ออาชญากรรม การค้าประเวณีและการขายอวัยวะของตนเอง ปัญหาดังกล่าวนี้นี้สาเหตุมาจากความยากจน ทุกคนต้องดิ้นรนเอาตัวรอดและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้แก้ไขปัญหาย่างจริงจัง

1.1.3 สภาพจิตใจ

ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลให้ผู้คนยากจนลง การดิ้นรนต่อสู้เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ทำให้ผู้คนเกิดความเครียด วิตกกังวล เห็นแก่ตัวและพวกพ้องมากขึ้น จิตใจขาดคุณธรรม ดังรายละเอียดดังนี้

1.1.3.1 เครื่องเคียด วิตกกังวล

เมื่อผู้คนไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ ความเคร่งเครียดและวิตกกังวลก็ยิ่งเพิ่มสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อจิตใจอย่างรุนแรง เกิดความฟุ้งซ่าน และกลายเป็นโรคประสาท ไม่สามารถทำงานหรือช่วยเหลือตัวเองได้ บางคนมีอาการหนักถึงขั้นเสียชีวิตและฆ่าตัวตาย นักเขียนได้สะท้อนภาพจิตใจของผู้คนที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจไว้ในเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง ไม่ให้ยอหดทอง ของประชาคม ลุนาชัย เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพความแตกต่างของการดำรงชีวิตครอบครัวในสมัยอดีตกับปัจจุบัน โดยมีพ่อเฒ่ากับแม่เฒ่าเป็นตัวแทนของคนในอดีตที่มีชีวิตเรียบง่าย มีความสุขสบายตามอัตภาพ ส่วนคนรุ่นใหม่มีชีวิตที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะปัญหาด้านเศรษฐกิจที่บีบบังคับให้แต่ละครอบครัวนิยมมีลูกน้อยคนและแต่ละครอบครัวต่างแข่งขันกันทำมาหากินโดยแย่งย้ายกันไปประกอบอาชีพเพื่อมุ่งหวังทรัพย์สินสมบัติแต่สภาพของปัญหาเศรษฐกิจที่พลิกผันทำให้ทรัพย์สินจำนวนมากของครอบครัวหนึ่งถูกเจ้าหนี้ยึด กลายเป็นบุคคลล้มละลาย ไม่สามารถแก้ปัญหาหนี้สินได้จึงหาทางออกโดยการฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงหนี้ปัญหา ดังที่นักเขียนได้สะท้อนภาพความเครียดและการหลีกเลี่ยงหนีจากปัญหาหนี้สินของผู้เป็นพ่อและแม่โดยการกินยาฆ่าตัวตาย ดังข้อความ

ครั้งหนึ่งเขาเคยคิดว่า ความร่ำรวยของพ่อแม่เหมือนเรือที่ไม่มีวันจม ความยากจนอยู่คนละโลกกับครอบครัวของเขา แท้แล้วมันเป็นเพียงอีกด้านหนึ่งของเหรียญ พอพลิกกลับ เรือลำตระหง่านมันคงก็อับปางลงเสียแล้ว รถยนต์ในบ้านหายไปทีละคัน ทรัพย์สินในบ้านและความสุขทั้งหมดที่เคยมีพ่อแม่เป็นบุคคลล้มละลาย ก่อนวันบ้านจะถูกยึด พ่อแม่นอนกอดกันตายในห้องที่ปิดสนิท ยาพิษคือความขมขื่นสุดท้ายที่คนทั้งสองลิ้มรส

(ไม่ให้ยอหดทอง. 2543 : 73)

สภาพจิตใจที่วิตกกังวลและเคร่งเครียดของผู้คนที่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจนั้น ธารธิป ยังได้สะท้อนผ่านเรื่องสั้นสองเรื่องคือเรื่อง ผู้ถูกตัดสิน และเรื่อง แม่ เมีย เบียร์และผม โดยเนื้อเรื่องผู้ถูกตัดสินได้กล่าวถึงชายหนุ่มคนหนึ่งซึ่งเกิดความเครียดจนเป็นโรคประสาท เขาเครียดเพราะพ่อเขาตายขณะที่เขายังเรียนอยู่ เขาไม่มีบ้านต้องอาศัยอยู่ในบ้านของยายและเมื่อยายตายพี่น้องของแม่ต่างแย่งกันขายบ้านหลังที่เขาอาศัยอยู่ แม่ของเขาทำงานรับจ้างเย็บผ้าและต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูเขาซึ่งต่อมาแม่ของเขาเป็นเบาหวานจนตามองไม่เห็น ไม่สามารถเย็บผ้าได้ ครอบครัวของเขาประสบปัญหาด้านการเงินอย่างมาก ทำให้เขาวิตกกังวล เคร่งเครียด จนกลายเป็นโรคประสาท (ธารธิป. 2543) ส่วนเรื่อง แม่ เมีย เบียร์และผม ก็เป็นเรื่องที่สะท้อนปัญหาด้านการเงินและส่งผลต่อสภาพจิตใจเช่นกัน เรื่องนี้กล่าวถึงปัญหาด้านการเงินของครอบครัวหนึ่งที่พ่อตายขณะที่ลูกชายยังเรียนหนังสืออยู่ แม่ต้องทำงานหนักเพื่อส่งให้ลูกชายเรียนหนังสือจนจบ ภาระที่หนักทำให้แม่ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ส่วนลูกชายมีความเครียด

เพราะปัญหาด้านการเงินและความเจ็บป่วยของแม่ ประกอบกับการไม่สามารถหางานทำได้ เขาจึงกลายเป็นโรคประสาท (ธราธิป. 2545)

สภาพจิตใจของผู้คนที่เคร่งเครียด วิดกกังวล มีให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคม มหรรณพ โฉมเจลา ได้สะท้อนผ่านเรื่อง ศรีนวลกับผัวเทวดาผู้ถูกสวรรค์ทิ้ง เรื่องนี้สะท้อนภาพความเครียดจากการประกอบอาชีพการงานล้มเหลว เนื้อเรื่องกล่าวถึงสามีของพนักงานสาวในโรงงานทอผ้าแห่งหนึ่ง สามีของเธอได้เลิกขายเครื่องสำอางที่หน้าโรงงานทอผ้า เขาได้กู้เงินธนาคารมาลงทุนเลี้ยงตะพาบแต่ต้องประสบปัญหาขาดทุนเนื่องจากไม่มีบริษัทรับซื้อ เขาจึงหันไปกู้เงินมาเลี้ยงกุ้งกุลาดำซึ่งประสบปัญหาน้ำเค็มที่ระบายออกไปสู่หน้าข้าวของเพื่อนบ้านเสียหายเมื่อไม่สามารถระบายน้ำเสียได้จึงทำให้กุ้งตายประกอบกับทางการประกาศห้ามเลี้ยงกุ้งกุลาดำในบริเวณน่าน้ำจืด เขาจึงขาดทุนจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ไม่สามารถใช้หนี้ธนาคารได้จึงถูกธนาคารยึดทรัพย์สินหมดสิ้น เขากลายเป็นคนที่คิดมาก เจ็บขริ่ม และประพัตติตัวคล้ายคนเสียสติ (มหรรณพ โฉมเจลา. 2543)

ผู้คนที่ประสบปัญหาการเงินและเศรษฐกิจภายในครอบครัวนั้นจะมีสภาพจิตใจห่อเหี่ยวคิดและวิดกกังวลถึงปัญหาเลวร้ายต่างๆที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวดังปรากฏในเรื่อง โลภียธรรม ของ ตะวัน สันติภาพ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายคนหนึ่งซึ่งเพิ่งแต่งงานกับหญิงสาว เขามีความบกพร่องทางเพศ ไม่สามารถทำให้ภรรยามีความสุขได้ เมื่อเขาไปปรึกษาแพทย์ แพทย์ได้แนะนำไม่ให้เขาเครียดเกี่ยวกับปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำซึ่งถ้าหากเขาทำได้ชีวิตการแต่งงานก็จะเป็นปกติ ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า

นายแพทย์ไม่มีเวลาสำหรับกล่าวคำแนะนำยืดเยื้อ นอกจากวลีสั้นๆ ว่าอย่าเครียดเกินไป ผู้คนแสนล้านล้วนแต่เครียด ในท่ามกลางพายุเศรษฐกิจเลวร้าย หากผลึกใสมันทั้งได้ ความสุขในชีวิต สมรสจะคืนกลับสู่ความปกติ

(โลภียธรรม. 2541 : 63)

1.1.3.2 ขาดคุณธรรม

ภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัดสภาพจิตใจของผู้คนนั้น ทำให้ผู้คนมีจิตใจขาดคุณธรรม มีความเห็นแก่ตัวและพวักพอง ด่างมุงหวังประโยชน์ของตน ผู้คนไร้คุณธรรม นักเขียนได้สะท้อนภาพผู้คนที่จิตใจขาดคุณธรรมผ่านเรื่องสั้น ดังนี้

เรื่อง เหนงาเป็นบ้า ของ สร้อยแก้ว คำมาลา เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพการเห็นแก่ตัวของผู้คนและเจ้าของบริษัท เนื้อเรื่องกล่าวถึงหญิงสาวที่ชื่อ มนทรา ได้เข้ามาทำงานในเมืองหลวงในบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งเจ้าของเห็นแก่ตัว พนักงานในบริษัทคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของตน ต่างคนต่างทำงานเพื่อผลประโยชน์ทั้งสิ้น ดังข้อความ

งานที่ฉันทำ มันทำให้ฉันไม่มีเพื่อน ผลประโยชน์สูง พอต่างคนต่างได้ประโยชน์จากกันก็จบ พอจบเราก็ไม่ใช่มิตร ฉันเลยไม่อยากพูดกับใครในที่ทำงาน ให้อุ่นเลือดเนื้อ ความเป็นคนอยู่ตรงไหน

เธอมน ความเป็นชีวิตอยู่ตรงไหน ฉันเกลียดคนเห็นแก่ตัววะ

(เหงาเป็นบ้า. 2541 : 62)

ไม่เฉพาะแต่พนักงานในบริษัทเท่านั้นที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เจ้าของบริษัทก็เห็นแก่ตัวเช่นเดียวกัน ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนไว้ดังนี้

อีกสี่ชั่วโมงก็จะมืด และหลังจากนั้นเราจะนอนเพื่อไปทำงานกันแต่เช้ามืดให้แก่บริษัทเห็นแก่ตัวนั้น

(เหงาเป็นบ้า. 2541 : 64)

นอกจากนี้จิตใจของผู้คนที่ขาดคุณธรรมยังปรากฏในเรื่อง คนขายวิญญาณ ของ ฮ.นิคุก็ เรื่องนี้สะท้อนผู้คนในสังคมซึ่งขาดคุณธรรมและศีลธรรมอันดีงาม เห็นแก่ตัวโดยเฉพาะผู้ที่มียอำนาจและนักการเมืองจะกอบโกยผลประโยชน์เพื่อตนเอง กระทำการต่างๆ เพื่อให้ตนเองมีอำนาจและทรัพย์สิน ยอมขายความดีงามเพื่อแลกกับการมีอำนาจและทรัพย์สินสมบัติ (คนขายวิญญาณ. 2542)

การขาดคุณธรรมทำให้ผู้คนเห็นแก่ตัว คำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตน ขาดความเมตตาและไร้ความปราณี ดังปรากฏในเรื่อง แล้ง ของ บรรณกร กลิ่นขจร เรื่องนี้กล่าวถึงโรงพยาบาลที่ไร้มนุษยธรรม รับผิดชอบต่อผู้ป่วยที่มีความสามารถในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายคนหนึ่งซึ่งได้พากรรยาซึ่งป่วยอย่างกระชั้นชิดในระหว่างการเดินทางกลับจากการไปเยี่ยมบ้านทางภาคเหนือเข้ารับรักษาในโรงพยาบาลใหญ่แห่งหนึ่งในตัวจังหวัด แพทย์ได้วินิจฉัยว่ากรรยาของเขาดังต้องผ่าตัดเพื่อรักษาชีวิต หลังการผ่าตัดเขาดังต้องนำเงินมาจ่ายค่ารักษาก่อน โรงพยาบาลจึงจะนำยาและน้ำเกลือมารักษาพยาบาลให้กรรยาของเขา ในเวลานั้นเขายังรอเงินที่โอนผ่านธนาคาร แต่ทางโรงพยาบาลก็ยืนยันให้เขาดังจ่ายเงินก่อนจึงจะได้รับการรักษาพยาบาล ดังข้อความ

“ขอให้คุณไปจ่ายค่ายา คำน้าเกลือตามลิสต์ที่ช่อง 13 จ่ายเสร็จแล้วถึงจะจัดการให้แฟนคุณได้ค่ะ” ...

“ขอเป็นก่อนเที่ยงได้ไหมครับ”

“ก็ได้ค่ะ แต่ที่นี้เงินไม่มี ยานี้ไม่มี”

“มิได้ครับ เงินนะมี กำลังโอนมา คุณก็รู้แล้วว่ามันเป็นกรณีฉุกเฉิน ช่วงระหว่างทาง แต่ผมมีเงินติดตัวมาไม่พอ ขอความอนุเคราะห์จากคุณช่วยจัดการให้ก่อน”

“ไม่ได้หรอกค่ะ พยาบาลเงินเดือนน้อย ลูกก็หลายคน ยุคไอเอ็มเอฟซะด้วย ถ้ายังรอเงินอยู่ ยาก็ไม่ต้องกิน น้ำเกลือก็ยังไม่ต้องฉีด”

(แล้ง. 2541 : 64)

ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำนั้นนักเขียนสะท้อนให้เห็นว่ามีผลกระทบต่อจิตใจของผู้คน โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้จะเกิดความเครียด วิตกกังวล เกิดความฟุ้งซ่าน และกลายเป็นโรคประสาท ไม่สามารถทำงานหรือช่วยเหลือตัวเองได้ บางคนมีอาการหนักถึงขั้น เสียดสีและฆ่าตัวตาย ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากความขัดสนด้านการเงิน ประสบความล้มเหลวในการ ประกอบอาชีพ นอกจากนี้นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้ผู้คน ขาดคุณธรรมเห็นแก่ตัวและพวกพ้อง กอบโกยผลประโยชน์เพื่ออำนาจและทรัพย์สิน ผู้คนจึง ไร้มนุษยธรรม

1.1.4 ค่านิยม

ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่ดีและ ควรปฏิบัติเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขสงบ ค่านิยมที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมทำให้ มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่ทำให้สังคมเสื่อม นักเขียนได้สะท้อนภาพค่านิยมของผู้คนที่ประสบปัญหา วิกฤตเศรษฐกิจไว้ในเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง บ้านเมืองของเขา ของ กนกพงศ์ สงสมพงศ์ เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพค่านิยมที่ แตกต่างกันของคนในอดีตกับผู้คนในยุคปัจจุบัน เนื้อเรื่องกล่าวถึงปู่และคนรุ่นปู่ ซึ่งมีชีวิตผูกพันกับ วัว เพราะวัวคือผู้บุกเบิกพงไพรจนเป็นผืนนา ผู้คนมีชีวิตเรียบง่ายผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ต่อสู้ ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งปวงด้วยกำลังกายและจิตใจที่เข้มแข็ง ผู้คนในหมู่บ้านสามัคคีกัน ร่วมกันแก้ปัญหา มีความรักใคร่จริงใจต่อกัน ต่อมาสภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำนา มีโรงสีข้าว ความเจริญหลังไหลเข้าหมู่บ้าน มีถนนสายเอเชียตัดผ่าน ผู้คนมีค่านิยมเปลี่ยนไป หันมานิยมวัตถุ โดยต่างแก่งแย่งกันเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ บ้างก็พากันขายนาแล้วนำเงิน มาสร้างบ้านแบบสมัยใหม่ ค่านิยมของผู้คนเปลี่ยนไปดังที่นักเขียนบรรยายว่า “สัญลักษณ์สำคัญคือ ถนนสายเอเชียซึ่งตัดผ่าทุ่งนาในแนวเหนือ-ใต้ ที่ดินเพิ่มราคา คนทำนาพร้อมใจกันขายมันเพื่อได้ เปลี่ยนบ้านไม้เก่าโทรมมาเป็นบ้านปูนทันสมัย” (กนกพงศ์ สงสมพงศ์, 2546 : 67) ค่านิยมของ ผู้คนที่เปลี่ยนไปนิยมวัตถุนั้นยังปรากฏในเรื่อง คนโง่ ของ ผกายฟ้า ประกาศิต นักเขียนสะท้อน ภาพของผู้คนที่เปลี่ยนทัศนคติจากอาชีพการเกษตรมาเป็นอาชีพรับจ้างทำงานในโรงงาน ชุดที่นา เป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง บางคนขายที่ทำกินแล้วนำเงินไปใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ทั้งซื้อรถใหม่และปลูกบ้าน หลังใหญ่โต ดังข้อความ

ผู้ที่มีสวน ไร่ อยู่ชายทะเล ก็พากันขายที่ชายทะเลเปลี่ยนฐานะตนเองเป็นเศรษฐี ซื้อรถเก๋ง ปลูกตึก ครอบาสหรูหรา โดยย้ายที่ไปปลูกใหม่อยู่ในที่ดินเช่นที่นา หรือที่ลุ่มที่เคยมีน้ำขังเพราะที่ดิน ราคาถูกกว่า บ้างก็ชุดที่นาที่อยู่ไม่ไกลจากชายเลนปรับสภาพให้เป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง บ้างก็ปล่อยให้นาร้าง รอวันขายให้นายทุนมาซื้อถมที่ ทำบ้านจัดสรรและสร้างโรงงาน

(คนโง่, 2540 : 64)

ค่านิยมของผู้คนที่เปลี่ยนไปนิยมวัตถุนั้น กนกพงศ์ สงสมพงศ์ ยังได้สะท้อนผ่าน ชายหนุ่มซึ่งเติบโตในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าเขาได้เปลี่ยนค่านิยมตามผู้คนในยุคปัจจุบันซึ่งเห็นได้จากการกระทำของเขาที่หลังจากเขาเรียนจบแล้วได้เข้าทำงานในกระทรวงพาณิชย์ เขาได้พบกับสภาพการทำงานที่เจ้าหน้าที่ทุจริตกันทั้งระบบ ไม่มีคุณธรรม ไม่คำนึงถึงความถูกต้อง มีแต่ผลประโยชน์ ทุกคนรวมทั้งตัวเขาด้วยล้วนแต่ทุจริตเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุนิยม ดังข้อความที่นักเขียนสะท้อนให้เห็นผู้คนที่นิยมวัตถุ ดังนี้

...ตลาดการค้าเปิด พ่อค้าพาณิชย์ทั้งหลายน้อยเดินขึ้นลงกระทรวงไม่ว่างวัน พวกเขาไหลเงินใต้โต๊ะทุกระดับ เพื่อเป็นน้ำมันหล่อลื่นธุรกิจของตัว เขากำลังนั่งอยู่ ณ ตำแหน่งใจกลางของความมหัศจรรย์โดยแท้ ไม่ทันเปล่งเสียงร้องวู๊ สายลมแห่งยุคสมัยก็พัดเข้ามาอิงออลอยู่ใต้โต๊ะ แม้ไม่ได้ตั้งใจ ไขว่คว้ามัน มันก็ยังพัดเข้าหาอยู่ดี เมื่อหัวสายหางย่อมต้องกระดิก เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวในหน่วยงาน การแบมือเพื่อให้เงินผ่านเข้ามาเป็นทั้งสิ่งสำคัญและจำเป็น บทเรียนแรกสุดซึ่งเขาพึงท่องจำให้ขึ้นใจก็คือไม่มีข้าราชการดี ๆ ที่กระทรวง

(บ้านเมืองของเขา. 2546 : 67)

การที่ผู้คนหันมายึดวัตถุนิยมนั้นทำให้พฤติกรรมอันดีงามของสังคมเปลี่ยนไป ขาดจิตสำนึกที่ดี ดังปรากฏใน เรื่อง ตอบแทน ของ วิเชียร ไชยบัง เรื่องนี้กล่าวถึง แม่ของชายหนุ่มคนหนึ่งได้ทำงานอย่างหนักเพื่อส่งให้ลูกเรียนหนังสือเมื่อลูกเรียนหนังสือจบแล้วเขาได้พยายามทำงานสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมจนไม่มีเวลาดูแลแม่ ปล่อยให้แม่เฝ้ารอคอยจนกระทั่งแม่ได้พยายามเขียนจดหมายไปหาลูกด้วยถ้อยคำที่พรรณนาถึงความรู้สึกที่ห่วงใยและน้อยใจ ถ้อยคำนั้นแม้ว่าแม่จะเขียนไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ แต่เป็นถ้อยคำที่แสดงถึงการรอคอยอย่างน้อยใจ ดังข้อความ

10 ก.ค. 37

เมธีลูกรัก วันนี้ฝนตก แม่คิดถึงลูก ยากได้พบหน้ารู้ไม่ว่านานแล้วที่ลูกไม่ได้กับบ้าน ถ้าว่างให้กับมาบ้านบ้าง แม่และน้องรออยู่ ยาได้ลิ้มตัวลิ้มแม่เหมือนเขาว่า ไม่มีเงินแม่ไม่ว่า แม่ไม่ต้องการ ขอให้

เห็นหน้า

(ตอบแทน. 2541 : 63)

ถึงแม้ว่าแม่จะมีความรู้เขียนหนังสือผิดหลายคำ ถ้อยคำที่แม่เขียนผิดคือ คำว่า ฝนตก เขียนเป็น ฝนโตก อยาก เขียนเป็น ยาก รู้ไหม เขียนเป็น รู้ไม กลับบ้าน เขียนเป็น กับบ้าน อย่า เขียนเป็น ยา เหมือน เขียนเป็น เมื่อน และหน้า เขียนเป็น น้ำ ทุกถ้อยคำที่แม่เขียนในจดหมายนั้นแสดงให้เห็นความรู้สึกที่แท้จริงของแม่

เรือฝาคลื่นพายเพื่อจะไปเกาะสมุยให้ได้ เขากระทำดังนี้เพื่อต้องการไถ่อดความมีอำนาจและทรัพย์สินสมบัติ (พิสิฐ ภูศิริ. 2543)

ค่านิยมของผู้คนในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนั้นนักเขียนสะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนนิยมวัตถุและเปลี่ยนทัศนคติจากอาชีพการเกษตรมาเป็นอาชีพรับจ้างทำงานในโรงงาน การนิยมวัตถุนั้นทำให้ผู้คนพากันขายที่ดินทำกินแล้วนำเงินมาใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย และการนิยมในวัตถุนั้นทำให้ผู้คนไม่มีเวลาสนใจดูแลครอบครัวของตน

1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนทั่วไปเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจเช่นกัน จากการศึกษาเรื่องสัมพันธภาพสะท้อนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนี้

1.2.1 รายได้

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ค่าเงินบาทลอยตัว ข้าวของมีราคาแพงขึ้น แต่เงินเดือนของข้าราชการไม่ได้รับการปรับให้ขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ วงเดือน ทองเจียว ได้สะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายผ่านเรื่อง ความตายบนทางข้าม เนื้อเรื่องกล่าวถึงข้าราชการครูซึ่งประสบปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะตอนปลายเดือนนั้นข้าราชการครูมีความเป็นอยู่ลำบากเพราะเงินเดือนที่ใช้จ่ายอย่างประหยัดนั้นแทบไม่มีเหลือเลยดังข้อความ

จำนวนเงินที่มีอยู่ในกระเป๋าคงเพียงพอสำหรับเติมน้ำมัน ให้ใช้เดินทางไปจุดมุ่งหมายได้ แต่มันอาจทำให้ข้าพเจ้าพบกับความยุ่งยาก ลำบากใจ เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นข้างหน้า โดยทั้งเนื้อทั้งตัวไม่มีเงินแม้แต่แดงเดียว

(ความตายบนทางข้าม. 2542 : 62)

เมื่อข้าราชการมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงเป็นสาเหตุให้ข้าราชการต้องหางานที่มีรายได้พิเศษทำเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมดังปรากฏในเรื่อง ครูกับครู ของ แพร่ม้วน เนื้อเรื่องกล่าวถึงครูสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมคนหนึ่งได้เปิดสอนพิเศษเพื่อหารายได้จากนักเรียน ครูคนนี้คิดหาวิธีการโน้มน้าวนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนหันมาสนใจเรียน วิธีการโน้มน้าวนักเรียนที่ครูใช้ คือ นำการบ้านมาอธิบายโดยใช้เทคนิคในการคิดคำนวณด้วยวิธีที่ง่ายกว่าที่สอนในชั้นเรียน นำโจทย์ปัญหาแปลกใหม่มาให้นักเรียนฝึกคิดและนำไปออกเป็นข้อสอบ นักเรียนที่เรียนพิเศษก็จะทำคะแนนได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนพิเศษ ดังที่นักเขียนบรรยายว่า

...ครูทงศักดิ์ เป็นผู้สอนและเป็นครูคนเดียวกับที่เธอเรียนในคาบวิชาตามตารางเรียนแต่ละวันในโรงเรียน ครูจะสอนการบ้านเสียเป็นส่วนใหญ่ และจะนำเทคนิคในการคิดคำนวณให้ดูง่ายขึ้น และดูเหมือนว่าครูจะอธิบายได้เข้าใจแจ่มแจ้งกว่าที่ครูสอนในห้องเรียนแต่ละวันเสียด้วยซ้ำ ครูเข้าใจปัญหาคณิตศาสตร์แปลกที่คิดหลายชั้นหลายเชิงมาฝึกให้นักเรียนได้คิดได้ทำ สุดท้ายครูมักจะนำไปออกเป็นข้อสอบปลายภาคเรียน

(ครูกับครู. 2544 : 55)

นอกจากข้าราชการครูจะมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายแล้วแพทย์ก็ประสบปัญหาเช่นกัน แพทย์ส่วนใหญ่จึงต้องเปิดรับรักษาคนไข้เพื่อหารายได้พิเศษ แต่ปัญหาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทอย่างรุนแรงนั้นทำให้ชาวบ้านยากจนไม่มีเงินค่ารักษาพยาบาลซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แพทย์ไม่อยากจะกลับไปทำงานในท้องถิ่นของตนดังปรากฏในเรื่อง อีเก็ง หมอและพี่หงา ของ นกแสงตะวัน ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนภาพปัญหาการขาดแคลนแพทย์ในชนบท เนื้อเรื่องกล่าวถึงสภาพความยากจนของชาวอีสาน ความทุกข์ยากของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยไม่มีเงิน ผู้ป่วยต้องรอญาติหาเงินมารักษาพยาบาล สภาพความยากจนเช่นนี้ทำให้ผู้ที่เรียนสำเร็จแพทย์ไม่ยอมกลับไปทำงานยังถิ่นฐานบ้านเกิดของตนทำให้ชนบทชนบทขาดแคลนแพทย์ (นกแสงตะวัน. 2544)

นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอโดยเสนอให้เห็นภาพของข้าราชการครูที่มีเงินเดือนน้อยไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นทำให้ครูมีความเป็นอยู่ลำบาก ดังนั้นครูบางคนจึงสอนพิเศษเพื่อหารายได้ให้เพิ่มมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม ครูที่สอนพิเศษบางคนใช้วิธีสอนโหม่นนำนักเรียนด้วยการใช้เทคนิคการสอนที่ง่ายแตกต่างจากที่สอนในชั้นเรียน โดยนำข้อสอบจากการสอนพิเศษไปทดสอบในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนที่เรียนพิเศษทำคะแนนได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียน นอกจากนี้นักเขียนยังสะท้อนภาพของแพทย์ที่เลือกทำงานในโรงพยาบาลในเมืองมากกว่าโรงพยาบาลในชนบท เพราะแพทย์ก็ประสบปัญหาจากเศรษฐกิจเช่นกัน แพทย์จึงต้องเปิดรับรักษาคนไข้เป็นพิเศษ เพราะการทำงานในเมืองมีโอกาสดีกว่าในชนบท

1.2.2 การปฏิบัติหน้าที่

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ผู้คนเห็นแก่ตัว ต่างดิ้นรนทำมาหากินโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคม ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ไม่ดูแลควบคุมสถานประกอบการให้ทั่วถึง ดังปรากฏในเรื่อง ขอไม่ยอม ของ กัมพล จิตตะนัง ซึ่งสะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ดูแลควบคุมการสร้างโรงงานและระบบการบำบัดน้ำเสียให้ถูกต้องตามกฎหมาย ปลอ่ยให้พวกพ่อค้านายทุนเข้ามาครอบงำผลประโยชน์โดยการตั้งอาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรม ร้านอาหาร แหล่งบันเทิง บ่อพักน้ำเสียและที่ทิ้งขยะซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม ดังข้อความ

สองข้างทางแถบนี้ความเจริญและพัฒนาที่นักวิชาการและพวกพ่อค้านายทุนชอบพูดถึงกันได้ รุกคืบเข้ามาอย่างรวดเร็ว จนน่าใจหาย ก่อนนี้บ้านเรือนปึกะใต้ที่พอมิให้เห็นกันอยู่บ้าง ก็เปลี่ยนตัวเอง ไปเป็นอาคารพาณิชย์ไปจนหมดแล้ว วังน้ำขนาดใหญ่ทางซ้ายมือก่อนถึงตัวอำเภอก็ถูกกลบทับด้วย โรงงานอุตสาหกรรมและบ่อพักน้ำเสีย ร้านอาหารรวมไปถึงแหล่งบันเทิงของคนมีสตางค์ถูกนำเข้ามา แทนที่ทุ่งนา และสวนผลไม้ ภูเขาสูงเตี้ยๆ ทั้งสองข้างทางก็โดนแปรสภาพเป็นดินลูกรังเพื่อถมทำถนน แม้แต่ดงตาลโตนตึ้นสุดท้ายในแถบนี้ก็ถูกถายเทขยะจากในเมืองมากองไว้รอกำจัดทิ้งหรือไม่ก็ปล่อยให้ เลยตามเลย

(ขอไม่ยอม. 2540 : 63)

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแลโรงงานหรือสถานประกอบการได้อย่างทั่วถึงนั้น ทำให้โรงงานที่เห็นแก่ตัวประกอบกิจการโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับสภาพแวดล้อมและสังคม ดังปรากฏในเรื่อง บ้านร้างในทุ่งเปลี่ยว ของ สิตางศุภา เรื่องนี้สะท้อนภาพ มลภาวะที่เกิดจากโรงงาน เนื้อเรื่องกล่าวถึงแม่และลูกที่อาศัยอยู่ในบ้านร้างในทุ่งเปลี่ยวกลางดง โรงงานมีสภาพเลวร้ายคือมีกลิ่นฉุนของสารเคมี มีการลักลอบทำงานกลางคืนซึ่งทำให้เกิด เสียงดังรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้โรงงาน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มวัยรุ่นที่มีอิทธิพลนำสิ่งเสพติดมาขายและ ทำแข่งรถจักรยานยนต์ สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป ดังข้อความ

สายลมเย็นโชยมาพร้อมกลิ่นฉุนของสารเคมีจากโรงงานหล่อโลหะหลายโรงที่แอบซ่อนทำการ ยามค่ำคืนอย่างผิดกฎหมายลอยมาละละคลุ้ง หนูนาพากันลุยหญ้าแห้งออกหากิน เสียงชวบชวบ เสียงชน ย้ายเหล็กในโรงกลึงดังครืนครืน สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนเดิมอีกต่อไปแล้ว น้ำตาแห้งกลับมาเอ่อท้นนับตา อีก เสียงยวดยานบนถนนใหญ่ผ่านไปมา หล่อนรู้สึกดีว่า เมื่อเด็กกว่านี้อีกนิด รถยนต์ขนาดเล็กบางตา เหลือแต่รถบรรทุกที่ยังห่อแล่นไล่ล่าเวลา เมื่อนั้นก็คือการเริ่มต้นกิจวัตรของแก๊งรถจักรยานยนต์ แก๊ง ประสานแก๊ง ลูกชายจอมอิทธิพลมักเป็นผู้บริหารระดับสูงแจกจ่ายขายยาทำประลอง กำลังกายแข่งขัน กำลังรถ มั่วเมากับวีดีโอโหดและลามก ลูกชายของหล่อนก็เป็นหนึ่งในลี้ล้อของพวกเขา นั้นยิ่งคิดก็ยิ่งปวด ราวไม่มีอะไรเหมือนเดิมแล้วจริงๆ

(บ้านร้างในทุ่งเปลี่ยว. 2541 : 63)

สภาพปัญหาที่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ยังปรากฏในเรื่อง แดดฤดูหนาว ของ นดล ศิริเมือง เรื่องนี้สะท้อนภาพมลพิษจากสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในสังคมชนบท ชาวบ้านที่เคยประกอบอาชีพเกษตร กรรมและหากินอยู่กับธรรมชาติอย่างสุขสงบนั้นต้องมียุติชีวิตเปลี่ยนไป เมื่อนายทุนนำเอาสารเคมี มาขายให้เกษตรกรให้นำเอาไปใช้ในการเกษตร ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป แม่น้ำลำคลองที่ใสสะอาดกลับเน่าเสีย พืชผักและสัตว์น้ำที่เคยเป็นอาหารของชาวบ้านลดน้อยลง อย่างมาก ความเป็นอยู่ของชาวบ้านยากจนลง สภาพเช่นนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในด้าน

การควบคุมดูแลการใช้สารเคมีละลายการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ดูแลควบคุมการใช้ให้เหมาะสม ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า

เจ้ายาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี จากพวกนายทุน หลังไหลสู่ผืนนาทุกตารางนิ้ว...น้ำในคลองเน่าทั้งสาย ปลาตัวเล็กตัวน้อยแทบไม่มีให้เห็น นกไร้คอนเพราะต้นไม้ถูกตัด ยอดผักบุ้งใบเล็กแกร็นหงิกงอ

(แดดฤดูหนาว. 2542 : 75)

นอกจากนี้ยังพบว่านักเขียนได้สะท้อนภาพการละลายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ปล่อยให้แรงงานต่างชาติลักลอบเข้าเมือง ดังปรากฏในเรื่อง ลำ ของ ก้าววิโรจน์ ดำจ่านงค์ เรื่องนี้สะท้อนภาพปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐละลายการปฏิบัติหน้าที่ ไม่สามารถควบคุมดูแลแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ ทำให้คนไทยมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น เพราะนายจ้างหันไปจ้างแรงงานต่างชาติเนื่องจากค่าแรงต่ำกว่าแรงงานไทย การจ้างแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานนั้นมักเกิดปัญหาขัดแย้งกันระหว่างนายจ้างกับแรงงานต่างชาติ หรือการขัดแย้งกันระหว่างแรงงานต่างชาติกับแรงงานไทย ดังที่นายจ้างได้รับคนงานชาวพม่าคนหนึ่งเข้าทำงานกริดยางในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งต่อมาคนงานชาวพม่าดังกล่าวได้เกิดปัญหาขัดแย้งกับคนงานไทย คนงานพม่าได้ฆ่าคนงานไทยตายแล้วหนีการจับกุม ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายภาพคนงานไทยถูกคนงานพม่าฆ่าตาย ดังข้อความ

...พอเปิดประตูเข้าไป ภาพที่ปรากฏต่อหน้า พบพื้นอมถูกแทงตาย นอนจมกองเลือดอยู่บนเสื่อและหมอนใบนั้น

“ไอ้หม่อง”

สิงห์นี่ก็ออก แล้วรีบวิ่งไปถึงห้องหมายเลข 1 ถีบประตูเข้าไป แต่ต้องพบกับความว่างเปล่า ตัวไอ้พม่าพลัดถิ่นหอบเสื่อผ้าหนีไปแล้ว

(ลำ. 2543 : 77)

การบริหารงานของเจ้าหน้าที่ที่ละลายการปฏิบัติหน้าที่นั้น ยังปรากฏในเรื่อง แววงการเมือง ของ เป็ญ บุญตา เรื่องนี้สะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ที่ละลายการจับกุมห่วยไต่ดิน ปล่อยให้ประชาชนมงมายหวังได้เงินจากการซื้อห่วยไต่ดิน นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นเจ้าหน้าที่ที่ละลายการปฏิบัติหน้าที่ประพฤติดนโดยไม่ยอมรับรู้ปัญหา ดังจะเห็นได้จากภาพสะท้อนของพ่อค้าและแม่ค้าในตลาดที่นำความฝันมาตีเป็นตัวเลขเพื่อแทงห่วยไต่ดิน ดังข้อความว่า

“ก็ต้องบนสิ เพราะนายกลอยตัวเป็นเทวดา ลอยนวลเป็นเทพ หมดจดชาวสะอวดขนาด ลูกน้องจาวโง่ขนาดไหน ยังพลอยบริสุทธิ์ไปด้วย แต่ถ้าเป็นฉันทะล่าง”

(แนวการเมือง. 2544 : 52)

การบริหารงานและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลล้มเหลวนั้นสาเหตุสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ดังปรากฏในเรื่อง สัญญาประชาคม ของ พันธนิสรา เรื่องนี้สะท้อนภาพของประเทศไทยซึ่งผู้เขียนใช้สมมุติแทนประเทศไทยว่าการบริหารประเทศของรัฐบาลนั้น รัฐบาลพยายามปกปิดข้อมูลโดยการรายงานตัวเลขทางเศรษฐกิจเท็จ ดังข้อความ

สามสิบปีที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีนายกคนใดกล้าฝ่าฝืนทำผิดข้อกำหนดสัญญาใดๆ แม้สักข้อย่อยเพียงข้อเดียวมาก่อน ทว่านายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันกลับกระทำ มันผิดข้อใหญ่หลายข้อด้วยกัน ทั้งพูดจาตลบตะแลง ทั้งสร้างภาพ ทั้งดกแต่งตัวเลขทางเศรษฐกิจ

(สัญญาประชาคม. 2540 : 62)

การกระทำความผิดเป็นการกระทำเพื่อตนเองและพวกพ้องซึ่งส่งผลเสียต่อประเทศชาติ นอกจากนี้เรื่อง สัญญาที่ปางโหลง ของ ภู เชียงดาว ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยการบริหารประเทศ เนื้อเรื่องกล่าวถึงหญิงสาวชื่อคำแดง ซึ่งมีพ่อรับราชการเป็นป่าไม้ ส่วนแม่เป็นชาวไทยใหญ่ เธอโชคดีได้เรียนหนังสือและเมื่อเรียนจบแล้วได้ขึ้นมาเป็นครูสอนเด็กบนดอย เธอได้มีโอกาสพบกับลายทูน ซึ่งเป็นผู้ที่เคยสนิทสนมกันมาก่อน ลายทูนเล่าถึงความทุกข์ของเขาและพวกพ้องที่ต้องหนีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีแต่ความโหดร้ายและป่าเถื่อน ส่วนคำแดงก็เล่าถึงสถานการณ์ของประเทศไทยที่เลวร้ายไม่แพ้แผ่นดินของลายทูน เพราะรัฐบาลได้ถ่ายโอนกิจการทั้งของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และของเอกชนให้นายทุนต่างชาติ ซึ่งนักเขียนได้สะท้อนให้เห็นผลเสียของการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังข้อความ

หากเธอกลับคิดถึงกับเขาว่า บางครั้งประเทศไทยในยามนี้ก็คงไม่แตกต่างกันเท่าไรหรอก เพราะเหตุการณ์บ้านเมืองตอนนี้รัฐเขากำลังถ่ายโอนขายกิจการต่างๆ ไม่ว่ากิจการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ให้กับกลุ่มนายทุนต่างชาติ พวกเขาคิดถึงแต่ผลประโยชน์ของตัวเองและพวกพ้อง อีกหน่อยคงเหลือแต่แผ่นดินไทยที่ผืนถึงเท่านั้น

(สัญญาที่ปางโหลง. 2545 : 57)

นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ควบคุมและไม่เข้มงวดทำให้แรงงานต่างชาติลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยและก่อปัญหาขัดแย้งอย่างรุนแรง

กับแรงงานไทย ในด้านการการก่อสร้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควบคุมดูแลโรงงานอุตสาหกรรมให้ถูกต้องตามกฎหมาย สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปกลายเป็นแหล่งมลพิษที่มีทั้งขยะและสารเคมี บางแห่งกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม มีการลักลอบทำงานในเวลากลางคืน ซึ่งทำให้เกิดเสียงดังรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้โรงงานและยังเป็นที่ซ่องสุมของกลุ่มวัยรุ่นซึ่งนำสิ่งเสพติดมาขาย การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านอื่นๆ ก็ยังบกพร่องอยู่ เช่น ในด้านการเกษตร เจ้าหน้าที่ปล่อยให้มีการใช้สารเคมีโดยไม่มีการควบคุมดูแล ซึ่งส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมอันเนื่องมาจากพิษภัยของสารเคมี

1.2.3 ความรู้ความสามารถ

นอกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะประสบปัญหาการละเลยการปฏิบัติหน้าที่แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความรู้และความสามารถซึ่งทำให้การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาเศรษฐกิจเป็นไปได้ยาก ดังเรื่อง มหาภัยชีวภาพ ของ มนตราภรณ์ เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรู้และความเข้าใจในการนำวิทยาการด้านการตัดแต่งพันธุกรรมพืชมาใช้ให้เหมาะสมกับการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อต้องการสร้างฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของชาวบ้านในภูมิภาคนี้ให้ดีขึ้น แต่การที่เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ศึกษาผลเสียและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านและต่อระบบนิเวศดังข้อความ

พืชตัดต่อยีนด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ มันทำลายสภาพแวดล้อมระบบนิเวศวิทยาที่นี้อย่างสิ้นเชิง พืชพันธุ์ต่างๆ กลายเป็นพืชกับแมลง ทั้งๆ ที่เคยเป็นอาหารของมัน เป็นที่แพร่พันธุ์ของมัน แมลงบางส่วนก็อดตาย บางส่วนก็ตายด้วยพิษ โดยเฉพาะพวกตัวอ่อน

(มหาภัยชีวภาพ. 2542 : 73)

นอกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะขาดความรู้ความเข้าใจในการนำวิทยาการมาใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทยแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐยังยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของต่างชาติ ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังข้อความ

ผลประโยชน์มหาศาลมันค่าคือ ค่าสมอง ถ้าห้องอยู่ แถมประเทศยังตกเป็นทาสทางเศรษฐกิจของบริษัทข้ามชาติ เขาสั่งอะไรมาเราก็ต้องทำ ไม่เช่นนั้นเขาก็ส่งคนมาดลุ่มค่าเงินหรือทุบเศรษฐกิจเราอีก เขาต้องการแผ่นดินของเราเป็นแหล่งแพร่พันธุ์พืชตัดต่อยีนตั้งแต่แรกวางแผนแล้วด้วยซ้ำ

(มหาภัยชีวภาพ. 2542 : 73)

เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรู้ ความสามารถยังปรากฏในเรื่อง เมา ของ ตะวัน สันติภาพ เรื่องนี้สะท้อนภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของ

ประเทศ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการแก้ปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน จึงกู้เงินจากไอเอ็มเอฟและยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของไอเอ็มเอฟทุกอย่าง โดยไม่เคยมองถึงความทุกข์ยากของประชาชน ในขณะที่ค่าเงินบาทของประเทศลอยตัว เราต้องเป็นหนี้ต่างชาติสูญเสียเงินนับล้านๆ บาท ทั้งนี้เพราะเราพึ่งเทคโนโลยีจากต่างชาติ เราหันไปเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม เรายอมทำตามคำสั่งของมหาอำนาจที่ให้เราเปิดตลาดการค้าเสรีซึ่งส่งผลเสียต่อดุลการค้าอย่างมหาศาล ประเทศเราเป็นประเทศเกษตรกรรมเราจึงควรเน้นการพัฒนาในด้านการเกษตร นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารงานด้านเศรษฐกิจของประเทศ บริหารประเทศผิดพลาด ขาดความรู้และความสามารถ ดังข้อความ

นักเศรษฐศาสตร์ของไทยยึดแต่แนวคิดตามตำราที่เรียนจากต่างประเทศ โดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม พยายามให้ไทยเป็นเสือตัวที่ 4 ซึ่งเป็นการทำตามคำสั่งมหาอำนาจ ที่ต้องการให้ทั่วโลกเปิดตลาดเสรีให้หมด ไทยไม่มีทางแข่งกับตลาดโลกได้ เงินหมุนเวียนทั่วโลกแต่ละวันเป็นล้านๆ ดอลลาร์ เป็นเงินเก็งกำไรในตลาดหุ้นเสียร้อยละ 97.5 เหลือเพียงร้อยละ 2.5 ที่เป็นเงินลงทุนจริง ทำให้โลกเป็นโลกของการพนัน

(เมธา. 2542 : 63)

รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายของประชาชนโดยการจัดสรรเงินกู้ให้แก่นักเรียนที่ขาดแคลน แต่รัฐบาลขาดความสามารถในการดูแลติดตามผลของโครงการเงินกู้ รัฐบาลจัดสรรเงินกู้ไม่เพียงพอกับความต้องการและค่าใช้จ่ายของนักเรียน ดังปรากฏในเรื่อง พงษ์ละมูล เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพของรัฐบาลในการจัดสรรเงินกู้ให้แก่นักเรียนในจำนวนเงินที่น้อย ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในสิ่งจำเป็น นักเรียนจึงยังขาดแคลนอาหาร เสื้อผ้า และอุปกรณ์การเรียน ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้เล่าถึงปัญหาค่าใช้จ่ายของตนให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบ ดังข้อความ

“ชุดพระราชทานอะไร แล้วเรื่องเงินกู้จากกองทุนฯ ตอนนี้เป็นอย่างไง ไปถึงไหนแล้ว” ข้าพเจ้าถามอีก

“ชุดละ 300 สำหรับเรื่องเงินกู้ยืมตอนนี้ยังไม่ได้รับการอนุมัติ แต่อาจารย์จะถ้าหนูได้ เขาก็ให้เพียงเดือนละ 700 บาท หนูก็จะเก็บไว้จ่ายค่ารถมาโรงเรียนของหนูกับน้องอีกคนรวม 340 บาท และที่เหลือก็เป็นค่ากับข้าวแต่ก็ยังไม่พอ”

(พัฒนา. 2541 : 62)

รัฐบาลได้เร่งแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน โดยการให้ความช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในโครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรค เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยที่ยากจนให้มีโอกาสได้รับการรักษาที่ดีและทั่วถึง แต่รัฐบาลยังขาดการศึกษาข้อมูลที่แท้จริง

รัฐบาลไม่สามารถทำให้สำเร็จตามโครงการได้ ดังปรากฏในเรื่อง ดับเบิลสแตนด์ดาร์ด ของ ชัยวุฒิ ศรีสุโข เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพปัญหาโครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรค ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาให้คนจนได้มีโอกาสรักษาอย่างดีทัดเทียมและทั่วถึงกันทุกคนตามนโยบายที่กำหนดไว้ เพราะตามสภาพความเป็นจริงเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาให้โรงพยาบาลเป็นค่าหัวรายละ 1,052 บาทต่อปีนั้น ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายตามสภาพจริง ดังนั้นโรงพยาบาลแต่ละแห่งจึงลดคุณภาพของยาและอุปกรณ์การแพทย์ลงเพื่อเป็นการลดต้นทุน สภาพปัญหานี้ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการรักษาพยาบาลอย่างแน่นอน (ชัยวุฒิ ศรีสุโข, 2545)

การขาดความรู้ความสามารของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักเขียนชี้ให้เห็นว่าขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำวิทยาการด้านการจัดตั้งพันธุกรรมพืชมาใช้ให้เหมาะสมกับการเกษตรในประเทศไทย ขาดการศึกษาผลกระทบต่องานของชาวบ้านและต่อระบบนิเวศ ขาดความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ การบริหารงานด้านเศรษฐกิจผิดพลาด ยอมกู้เงินและยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ยอมทำตามคำสั่งของมหาอำนาจที่ให้ประเทศไทยเปิดตลาดการค้าเสรี ชี้ให้เห็นว่าโครงการเงินกู้และโครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรคที่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เกิดขึ้นเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจอย่างละเอียด

2. แรงงาน

แรงงาน หมายถึง กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นปัจจัยในการผลิตอย่างหนึ่ง รวมทั้งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ ปัจจุบันความหมายของคำว่าแรงงานที่ใช้กันกว้างขวางโดยทั่วไปได้ครอบคลุมการใช้กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์ในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งอาจหมายถึงคนในวัยทำงานทั้งหมดและเป็นกำลังแรงงาน หรืออาจหมายถึงจำนวนวันหรือชั่วโมงที่คนจะทำงานได้ในเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในระยะเวลาอันสั้นได้ (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539 : 1)

การที่รัฐบาลสั่งปิดกิจการและบริษัทเงินทุนนั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาแรงงานถูกเลิกจ้างงานกลายเป็นผู้ตกงาน บางคนพยายามดิ้นรนหางานใหม่ซึ่งประสบปัญหาการถูกกดขี่แรงงาน การไม่มีโอกาสเลือกงาน เกิดการอพยพแรงงานซึ่งไม่เคยมีสมัยใดที่มีปัญหาเกี่ยวกับแรงงานมากเท่าในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อแรงงาน ดังนี้

2.1 การตกงาน

เจ้าของธุรกิจประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ผลกำไรไม่คุ้มค่าการลงทุน ธุรกิจบางประเภทต้องปิดกิจการ ซึ่งส่งผลให้บริษัทเลิกจ้างงาน ทำให้พนักงานจำนวนมากกลายเป็นผู้ตกงาน การตกงานทำให้ผู้คนขาดรายได้ในการดำรงชีพ รายได้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อชีวิตและความเป็น

อยู่ของผู้คน การขาดรายได้ส่งผลต่อสภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดความเศร้าโศก เสียใจ ผู้ดกงานได้รับความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส จากการศึกษาเรื่องสั้นพบว่านักเขียนได้สะท้อนภาพแรงงานที่ถูกบริษัทเลิกจ้างงานและกลายเป็นผู้ที่ดกงาน ดังปรากฏในเรื่องสั้น ดังนี้

เรื่อง 2000 เราจะครองเมือง ของ ชันซุ คีรีมาศ เป็นเรื่องที่สะท้อนปัญหาการถูกเลิกจ้างงาน โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงชายหนุ่มคนหนึ่งซึ่งได้รับการศึกษาสูงและเคยใช้ชีวิตอยู่ในเมืองหลวง มีงานทำ มีรายได้ แต่เมื่อเขาถูกเลิกจ้างงาน เขาต้องกลับมาใช้ชีวิตที่บ้านเกิดและอยู่ในสภาพของคนดกงานมานานสองปีแล้ว มีความเป็นอยู่แร้นแค้นขัดสน ขาดแคลนอาหารในแต่ละมื้อ ดังที่นักเขียนสะท้อนให้เห็นถึงความขัดสนอาหารว่า “ทว่าหน้าที่นี้เขาเองแทบจะต้องแย่งหมากิน หางานประจำทำไม่ได้มาสองปีแล้ว ด้วยภาพลักษณ์ของหนุ่มเมืองกรุงที่กลับมาอยู่บ้านเกิดพร้อมด้วยวุฒิ การศึกษาสูงกว่าบรรดาเพื่อนฝูงแถวบ้าน” (ชันซุ คีรีมาศ. 2543 : 52) การถูกเลิกจ้างงานทำให้ผู้คนขาดรายได้ในการดำรงชีพ ผู้ดกงานที่เจ็บป่วยไม่มีเงินไปรักษาพยาบาลทำให้ต้องทนทุกข์รับสภาพความป่วยไข้ คุณภาพของชีวิตแย่งจนเกิดความรู้สึกหมดอาลัยในชีวิต มีความคิดว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งนักเขียนบรรยายว่า “ส่วนหมอที่คลินิกนั้นลืมนไปได้เลย เขาไม่เคยเหยียบย่างเข้าไปและเงินค่ารักษาก็ไม่มี เขาเริ่มเฉยชาลงทุกขณะ ความตายไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด มาเถอะใครจะมาเอาวิญญาณเอาชีวิตก็ช่าง” (ชันซุ คีรีมาศ. 2543 : 52)

นอกจากการดกงานและการขาดรายได้จะส่งผลโดยตรงต่อสภาพด้านร่างกายคือ ขาดแคลนอาหารและขาดการดูแลสุขภาพร่างกายให้หายจากความเจ็บป่วยแล้ว การดกงานยังส่งผลโดยตรงต่อสภาพจิตใจของผู้คน ดัง วงศ์รัฐ ได้สะท้อนภาพจิตใจของผู้ที่ดกงานผ่านเรื่อง ก่ำไลหัก นาฬิกาตาย คนดกงานและขอทานบนบาทวิถี โดยได้สะท้อนถึงสภาพจิตใจของผู้ดกงานที่มีความทุกข์ ความเสียใจอย่างมาก ผู้ดกงานไม่สามารถหาทางแก้ปัญหาให้กับตนเองได้จึงหันไปดื่มเหล้าเพื่อต้องการคลายความทุกข์ ความทุกข์และความเสียใจของผู้ดกงานนั้นนักเขียนบรรยายเปรียบเทียบให้เห็นว่ามีมากกว่าการทำข้าวของที่มีค่าแตกหักเสียหาย ดังข้อความที่บรรยายไว้ว่า

มันเป็นเพียงอีกเช้าวันหนึ่ง แตกต่างผิดไปจากวันวาน ตรงที่ไม่ต้องผืนตัวตื่นเช้าออกไป เบียดผู้คนขึ้นรถเมล์ไปที่ทำงาน ไม่ต้องแยแสกับตัวเลขสีแดงในบัตรตอกเวลาอีกแล้ว...เดินกลับออกจากห้องน้ำเข้าสู่วงเหล้าคนดกงานอย่างเจิบๆ เขาเติมเหล้าลงในแก้วให้เข้มข้น เสียใจเสียยิ่งกว่าทำแวนดาตกหัก มันเป็นธรรมชาติสิ่งของต้องแตกหัก

(ก่ำไลหัก นาฬิกาตาย คนดกงานและขอทานบนบาทวิถี. 2540 : 62)

ปัญหาการดกงานส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ดกงานเป็นอย่างมาก วีระ สุดสังข์ ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง เขาเพ็งยิ้มออกมาได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพปัญหาการดกงานและการขาดรายได้ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายผู้หนึ่งซึ่งได้จากบ้านเข้าไปทำงานในเมืองหลวง เขามีรายได้สำหรับใช้จ่ายเลี้ยงตัวเองและครอบครัว เขาสามารถเก็บรวบรวมเงินแล้วจัดเป็นผ้าป่านำเงินมา

พัฒนาหมู่บ้านและโรงเรียนทุกปี ปีละหนึ่งแสนบาท แต่เมื่อเขาต้องตกงานในต้นปี 2541 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เขาต้องกลับบ้านด้วยความทุกข์ ความเสียใจและอ่อนล้า เพราะไม่มีเงินติดตัว ไม่สามารถนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้านและโรงเรียนเหมือนในปีก่อนๆ ได้ ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายถึงสภาพปัญหาการตกงานและการขาดรายได้ ดังนี้

เขาชมซานจากเมืองหลวงในช่วงปีใหม่ 2541 นี้เอง กลับถึงบ้านด้วยกระเป๋าที่เปล่าแบน ดวงหน้าของเขาบ่งบอกอาการอ่อนระโหยโรยแรง คิ้วขมวดเข้าหากันอยู่ตลอดเวลา แววตามีความเจ็บปวดเอ่อท้นอยู่ คนในหมู่บ้านต่างเหลือเชื่อว่า อดีตประธานคณะกรรมการจัดงานผ้าป่าประจำปีจะตกอยู่ในสภาพนี้ ใครต่างมองเขาด้วยสายตาสงสัยใคร่รู้ แต่เขามีอาจปริปากบอกเล่าความเป็นไปของชีวิตแก่ใครได้ หากชาวบ้านไม่ปัญญ่อ่อนเกินไปก็ควรวิเคราะห์สถานการณ์ที่ทำให้คนตกงานและสิ้นเนื้อประดาตัวได้

(เขาเพิ่งยิ้มออกมาได้. 2541 : 62)

สภาพของคนตกงานมีเพิ่มมากขึ้น พบเห็นได้ทุกแห่งหน ผู้ตกงานส่วนหนึ่งได้ออกจากหมู่บ้านไปหางานทำในตัวจังหวัด แต่ไม่สามารถหางานได้เพราะที่ตัวจังหวัดก็ตกอยู่ในสภาพที่ผู้คนกำลังได้รับความเดือดร้อนจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มีทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้รัฐบาลสนใจเหลียวแลและมีจำนวนขอทานที่เพิ่มมากขึ้น ดังข้อความที่นักเขียนได้กล่าวถึงสภาพบ้านเมืองและผู้คนที่ตกงานไว้ว่า

ในเมืองนี้แทบไม่มีการจ้างงาน และก็ยังไม่มีงานใดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา หน้าศาลากลางมีมือบิที่ขึ้นมาชุมนุมประท้วงเรียกร้องควารละเป็นพันเป็นหมื่น ที่ตลาดสดก็มีขอทานมากขึ้น บางคนนั่งตบเข่าร้องเพลงเป็นจังหวะวิงวอนขอความเมตตา สาวๆ จากหมู่บ้านทำงานสันไต่สนักและคาราโอเกะ

(เขาเพิ่งยิ้มออกมาได้. 2541 : 63)

ผู้ตกงานมีสภาพที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะสภาพจิตใจนั้นเต็มไปด้วยความเจ็บปวดอย่างมาก ไม่รู้อนาคตและชะตากรรมของตนเองดังปรากฏในเรื่อง ตั้งปุยมเมฆ ของ พงษ์ศักดิ์ นิลตระกูล เรื่องนี้สะท้อนภาพความวิตกกังวลจากการว่างงาน เนื้อเรื่องกล่าวถึงพนักงานบัญชีของธนาคารแห่งหนึ่งกำลังจะตกงานในไม่ช้าดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า "อีกไม่กี่อาทิตย์เขาจะต้องตกงาน ไม่มีอะไรให้ทำ และมีชีวิตที่ว่างเปล่าไปวันๆ" (พงษ์ศักดิ์ นิลตระกูล. 2543 : 72) ส่วนทวิสิทธิ์ ประครองศิลป์ ได้สะท้อนผ่านเรื่องนักเพลงมือใหม่ โดยได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ถูกบริษัทเลิกจ้างงานโดยบริษัทไม่ชี้แจงสาเหตุให้พนักงานทราบและกลายสภาพเป็นผู้ตกงานนั้นมีแต่ความเศร้าและเหงา นัง ๆ นอนๆ อยู่ในบ้านหลังเล็กๆ ไปวันหนึ่งๆ เท่านั้น สภาพจิตใจเต็มไปด้วยความเจ็บปวดดังข้อความที่นักเขียนบรรยายไว้ว่า

ในระยะเวลาสามเดือนที่เขานั่งๆ นอนๆ อย่างเจ็บปวดอยู่คนเดียวในบ้านจัดสรรหลังกระทัดรัดนั้น เป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยความเจ็บปวดอย่างยิ่ง เพราะจู่ๆ เขาก็ถูกบริษัทบอกเลิกจ้างขึ้นมาเฉยๆ โดยไม่ยอมชี้แจงถึงสาเหตุการเลิกจ้างเขาเลยเป็นคนตกลูกไปทันที ดังข้อความ

(นักเพลงมือใหม่. 2542 : 62)

สภาพของคนที่เคยมีงานทำแต่ต้องถูกบริษัทบีบบังคับให้ออกจากงานและกลายเป็นผู้ตกงานมีอยู่ให้เห็นทั่วไปในสังคมไทย ส่วนผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้น ก็ต้องประสบปัญหาเป็นผู้ตกงานเช่นกัน สร้อยแก้ว คำมาลา ได้สะท้อนผ่านเรื่อง ความอ่อนไหวของชีวิต โดยได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่มีผู้นิยมเรียนกันมากโดยทุกคนต่างมีความหวังว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว พวกเขาจะหางานทำได้ตามความต้องการของตน แต่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้นต้องตกงานอยู่นาน ไม่เว้นแม้แต่งานด้านสื่อสารมวลชนซึ่งเคยเป็นงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาแล้วหางานทำได้ไม่ยากนัก งานด้านสื่อสารมวลชนมีการปลดพนักงานออกเป็นจำนวนมาก ดังข้อความที่นักเขียนได้กล่าวว่า “เด็กหนุ่มคนนั้นเรียนจบมาหลายเดือนแล้วแต่ไม่มีงานทำ เขาจบคณะที่เคยฮิตมากที่สุดคือนิเทศศาสตร์ แต่บัดนี้งานด้านสื่อสารมวลชนเป็นงานอีกแขนงหนึ่งที่มีการปลดพนักงานมากที่สุด นับแต่เงินบาทลอยตัวจากเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 และเศรษฐกิจไทยทรุดลงเรื่อยๆ” (สร้อยแก้ว คำมาลา. 2543 : 73)

การตกงานมิได้มีเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญหรือจากคณะนิเทศศาสตร์เท่านั้น ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายวิชาชีพก็ได้รับผลกระทบต้องประสบกับปัญหาการตกงานเช่นกัน ดังปรากฏในเรื่อง ยาม คุณธรรม ความใคร่ ของ ฮอยล้อ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพปัญหาการตกงาน และการได้รับค่าจ้างตอบแทนน้อยไม่คุ้มกับค่าแรง เนื้อเรื่องกล่าวถึงทองดีว่าจบการศึกษาจากโรงเรียนช่างกลแห่งหนึ่ง หลังจบการศึกษาแล้วเขาไม่สามารถหางานทำได้ เขาตกงานอยู่นานหลายปี เขาได้ยินคำพูดของแม่ที่ตอกย้ำเรื่องงานอยู่ตลอดเวลาว่า “งานมีมีงานทำหรือยัง” (ฮอยล้อ. 2544 : 53) ในที่สุดเขาได้ตัดสินใจออกจากบ้านไปหางานทำซึ่งตัวเขาเองก็ยังไม่รู้ว่าจะหางานทำได้หรือไม่ ส่วนผู้คนที่มียานทำงานอยู่แล้วก็ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อแลกกับค่าแรงที่ต่ำ ดังนักเขียนกล่าวว่า “...วันๆ ต่อสู้อยู่กับค่าตอบแทนอันแสนต่ำเมื่อเทียบกับความเหน็ดเหนื่อยที่ได้รับในแต่ละวัน อย่างไรก็ตามก็ต้องยอมทนทำไปโดยไม่มีแม้แต่เสียงกระแอมกระไอเล็ดลอดออกมาจากริพให้นายจ้างระคายหู” (ฮอยล้อ. 2544 : 53)

นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าแรงงานที่ตกงานนั้น ประสบปัญหาเรื่องการขาดรายได้ ไม่มีเงินสำหรับใช้จ่าย อัดคัต ขาดแคลนอาหารและขาดการดูแลสุขภาพร่างกายให้หายจากความเจ็บป่วย แรงงานที่ตกงานนั้นมีทั้งผู้ที่จบการศึกษาสายสามัญ สายวิชาชีพตลอดทั้งการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้ตกงานจึงมีสภาพจิตใจที่เต็มไปด้วยความทุกข์และความเสียใจ ไม่สามารถแก้ปัญหาให้กับตนเองได้จึงออกมารวมกลุ่มกันประท้วงเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสนใจดูแล

2.2 การหางานด้วยความยากลำบาก

ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลให้มีผู้ตกงานเพิ่มขึ้น ผู้ตกงานได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สภาพการดำรงชีวิตเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก ผู้ตกงานเหล่านี้ต่างพยายามดิ้นรนหางานทำใหม่ เพื่อให้มีรายได้สำหรับเลี้ยงตนเองและครอบครัว แต่การหางานทำในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้นทุกคนล้วนประสบปัญหาเดียวกัน คือ หางานด้วยความยากลำบาก เพราะบริษัทต่างมีนโยบายปลดพนักงานออกจากงาน เพื่อลดปัญหาค่าใช้จ่ายและปัญหาด้านทุนการผลิต จากการศึกษาพบว่านักเขียนได้สะท้อนให้เห็นปัญหาในการหางานทำในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนี้

ทวีสิทธิ์ ประครองศิลป์ ได้สะท้อนภาพผู้ตกงานและหางานใหม่ผ่านเรื่องสั้นเรื่อง นักเพลงมือใหม่ โดยได้สะท้อนให้เห็นว่าในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำนั้นการหางานทำยากมาก การดำรงชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีค่าครองชีพสูงและต้องใช้เงินซื้อทุกสิ่งทุกอย่าง การไม่มีงานทำและการไม่มีรายได้นั้น ทำให้ผู้ตกงานต้องคิดวิตกกังวลในการใช้ชีวิตอยู่ในเมืองหลวง ดังที่นักเขียนบรรยายว่า “จึงเป็นเรื่องยากสำหรับการจะหางานใหม่ทำในยุคเศรษฐกิจกำลังฝุบอยู่ในเวลานี้ ทำให้เขาเริ่มคิดหนักกับการมีชีวิตอยู่ในเมืองหลวง” (ทวีสิทธิ์ ประครองศิลป์. 2542 : 62)

ปัญหาการตกงานนั้นไม่ได้มีเฉพาะในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่ๆ เท่านั้น ในต่างจังหวัดก็มีผู้ตกงานมากเช่นกัน ผู้ตกงานส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถหางานทำในต่างจังหวัดได้ ต้องดิ้นรนเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานคร ดังที่ บรรณกร กลั่นขจร ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง ตึกสูง ซึ่งสะท้อนภาพการตกงาน โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงหนุ่มบ้านนอกคนหนึ่งได้จากท้องทุ่งนาเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ เขาได้ตระเวนหางานไปตามที่ต่างๆ ได้พบสภาพของกรุงเทพฯ ที่เต็มไปด้วยรถ ถนนผู้คน อาคารสูง เขาไม่สามารถหางานทำได้ คนงานที่มีงานทำอยู่แล้วบางคนก็กำลังจะถูกปลด ดังที่นักเขียนได้กล่าวถึงการสนทนาของชายหนุ่มกับคนงานที่กำลังจะถูกปลดออก ดังข้อความ

“มาหางานทำ แต่ที่ตึกสูงคงไม่มีงานที่ต้องการหรอกมั้ง” ซิมลาของปิง

“มีแต่ไล่คนออก ตกงานกันเป็นแถว นี่ฉันกำลังจะโดนเลิกจ้างเหมือนกัน”

(ตึกสูง. 2544 : 53)

ในช่วงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนั้นได้มีจำนวนผู้ตกงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ผู้ตกงานต่างพยายามดิ้นรนหางานใหม่ทำ ผู้ที่มีความรู้และความสามารถหรือมีคุณสมบัติตรงตามที่บริษัทกำหนด ก็จะเป็นผู้ที่หางานได้ง่ายกว่าผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่บริษัทต้องการ ดังปรากฏในเรื่องกำไลหัก นาฬิกาตาย คนตกงานและขอทานบนบาทวิถี ของ ตึก วงศ์รัฐ เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นภาพของพนักงานที่ถูกบริษัทปลดออกจากงานกลายเป็นผู้ตกงานที่ต้องดิ้นรนหางานใหม่ทำ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับบริษัทมาแล้วแต่มีอายุมากจะเป็นผู้ที่หางานได้ยากมาก เพราะบริษัทต่างกำหนดเงื่อนไขในการรับพนักงานที่มีอายุอยู่ในวัยหนุ่มสาวหรือในวัยทำงานเท่านั้น ดังนั้นผู้สูงอายุจึงไม่สามารถหางานทำได้

และกลายเป็นผู้ตกงานที่มีให้เห็นกันอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็น ปัญหาการทำงานของผู้สูงอายุไว้ดังนี้

พยายามไม่คิดเรื่องหางานใหม่ แต่มันก็แทรกเข้ามาในความนึกคิดทั้งที่ไม่ต้องการ ข้อจำกัด
ข้อเสียของเขาคงอยู่ที่วัยปูนนี้แล้ว ใครจะจ้างมึง ไปไหนมาไหนคนเรียกลูกกันหมด ประเมินตัวเองซะ
บ้าง เขาอบรมมัน มันเจ็บไม่ได้ตอบ

(กำไลหัก นาฬิกาตาย คนตกงานและขอทานบนบาทวิถี. 2540 : 63)

จำนวนผู้ที่ตกงานในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ถูก
บริษัทปลดออกจากการงานและอีกส่วนหนึ่งคือผู้ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีที่มีจำนวนมากแต่ไม่
สามารถหางานทำได้และกลายเป็นผู้ตกงานโดยที่ยังไม่ได้ใช้ความรู้และความสามารถที่ศึกษามาเลย
สภาพของผู้ตกงานและการหางานทำที่ยากยิ่งนี้ นรพัลลภ ประณูทนรพาล ได้สะท้อนผ่านเรื่อง
เอาคืน เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายคนหนึ่งซึ่งเรียนจบแล้ว ไม่สามารถหางานทำได้ต้องตกงานอยู่นานถึง
สองปี ทั้งๆ ที่เขาเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานต้องการ เขาต้องใช้
ความอดทนในการหางานทำอยู่นานถึงสองปีจึงหางานทำได้ ดังข้อความที่ผู้เขียนได้สะท้อนถึงการ
หางานทำไว้ดังนี้

ตอนแรกผมเข้าใจว่า ผมจะได้งานทันทีที่ผมสมัครงาน เพราะเหตุผลสองสามประการ อย่าง
แรกคือ ผมเป็นบัณฑิตอย่างที่ดีตลาดแรงงานต้องการ อย่างที่สอง ผมเลือกสมัครงานตรงตามวิชาความรู้ที่
ผมร่ำเรียนมา และประการสุดท้าย ผมมั่นใจว่า ประวัติการทำความผิดของผม จะเป็นตัวเบี่ยงเบน
สมาธิให้ได้ว่าถึงทัศนคติและวิธีคิดของผมที่มีต่อส่วนรวม ผมเข้าใจผิด รูปถ่ายหลายใบ สำเนาเอกสาร
มากมายที่หายเข้าไปในบริษัทต่างๆ เมื่อไม่มีการตอบกลับมา ป้ายทางของมันคงอยู่ที่ดังขยะ...สองปี
หลังจากนั้นผมจึงได้งาน

(เอาคืน. 2544 : 53)

นอกจากนี้ในเรื่อง คอก ของ ชนิษฐ อุลิต ยังสะท้อนภาพผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่เพิ่มขึ้น
ทุกปี แต่ตำแหน่งงานกลับลดปริมาณลง ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่สามารถหางานได้ ดังข้อความ
ที่นักเขียนสะท้อนให้เห็นภาพผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่ต้องตกงาน ดังนี้

ประโยคที่ว่า เรียนสูงๆ จบมาเป็นเจ้าคนนายคน คงใช้ไม่ได้อีกต่อไป ในเมื่อองค์กรธุรกิจทุก
ประเภทลดขนาดองค์กร แต่บัณฑิตนับแสนยังทยอยสำเร็จการศึกษาออกมาทุกปี ตำแหน่งว่างก็ไม่มี

ตำแหน่งแต่มีคนหลายแสนจ้องตะครุบนี้เป็นเหตุการณ์หลังจากการล่มสลายของเศรษฐกิจไทยและเป็นรางวัลที่เขาตั้งอกตั้งใจเรียนมาถึงสิบแปดปี

(คอก. 2544 : 54)

สภาพของผู้ดองงานที่ตื่นนอนทำงานทำในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้นมีทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งนักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าการหางานทำนั้นหายากมาก แม้แต่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานต้องการก็ต้องใช้เวลาในการหางานอยู่นาน ส่วนผู้ดองงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับบริษัทมาแล้วแต่มีอายุมากก็ประสบปัญหาไม่สามารถหางานทำได้เช่นกันเพราะบริษัทกำหนดเงื่อนไขในการรับพนักงานโดยจะรับเฉพาะพนักงานที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวเพราะคาดหวังว่าเป็นวัยแรงงานที่มีประสิทธิภาพ

2.3 การกดขี่แรงงาน

ผลกระทบจากเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงกับเจ้าของธุรกิจ เนื่องจากบริษัทธุรกิจเอกชนจำนวนมากต้องประสบปัญหาขาดทุน ขาดสภาพคล่อง มีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก ทำให้ธุรกิจเอกชนหลายแห่งต้องปิดกิจการ ส่วนธุรกิจที่ยังคงดำเนินการต่อไปเจ้าของธุรกิจก็ต้องปรับลดต้นทุนการผลิต โดยการลดค่าจ้างหรือปลดพนักงานและจงใจให้ออกจากงานพนักงานที่เหลือในบริษัทจะถูกเจ้าของกดขี่แรงงานด้วยการกดดันให้พนักงานทุกคนทำงานอย่างหนัก บางครั้งใช้ถ้อยคำรุนแรงกล่าวตำหนิพนักงานต่อสาธารณชน พนักงานต้องทำงานด้วยความกดดัน ไม่มีข้อโต้แย้งหรือการต่อรองใดๆ กับบริษัท นอกจากนี้เจ้าของธุรกิจที่มีอำนาจทางการเงินยังร่วมมือกับข้าราชการ กดขี่และเอาเปรียบชาวบ้านซึ่งไม่มีทางต่อสู้ ปัญหาการกดขี่แรงงานนั้นได้มีนักเขียนสะท้อนไว้ในเรื่องสั้นดังต่อไปนี้

เรื่อง คำคืนที่ตื่นฝัน ของ ฮอยล้อ สะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจที่คนงานต่างอยู่ในภาวะจำยอมให้นายจ้างใช้แรงงานในการก่อสร้างอย่างหนัก ต้องทำงานตั้งแต่เวลา 07.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่เข้าทำงานเร็วกว่าเวลาทำงานโดยทั่วไปถึงครึ่งชั่วโมง พนักงานทุกคนต้องตรงต่อเวลา เพราะถ้าเข้าทำงานสายจะถูกบริษัทตัดเงินเดือน ต้องทำงานกลางแดดร้อนจัดวันละกว่าแปดชั่วโมง ช่วงเวลางานไม่มีการหยุดพัก ผู้เขียนได้สะท้อนภาพการทำงานของคนงานก่อสร้างที่ต้องถูกนายจ้างกดขี่แรงงาน ดังข้อความดังนี้

ทุกเช้าที่ตื่นลืมตาก็ต้องรีบเร่งตาสีตาเหลืองปั่นกินข้าวไปตามทาง กระโดดหยอยขึ้นท้ายรถรับส่งคนงานร่วมวงสรวลเสเฮฮาในหมู่ผองเพื่อน เวลาลงงาน 07.30 น. ถ้าใครไม่ตรงต่อเวลาจะถูกหักเงิน เรื่องนี้หัวหน้างานเคร่งครัดมาก พวกเราก็นั่งไม่เคยมาสายเลย พร้อมเสมอกับการลุยงานกลางแดดร้อนเปรี้ยง การงานขับเคลื่อนตัวเองเรื่อยไปไม่มีขาดตอน หัวหน้างานคอยควบคุมทุกคนไม่ให้คลาด

สายตา...นั่งเฝ้าเข้าสายป้ายเที่ยงแดดร้อนปานใดไม่ยอมเข้านมเงา ดากแดดร่วมกับคนงานจนเนื้อตัว
ดำปี๋

(คำคืนที่ดินผืน. 2540 : 67)

แรงงานที่รับจ้างทำงานก่อสร้างทุกคนนอกจากจะต้องถูกนายจ้างใช้แรงงานอย่างหนัก
ทำงานกลางแดดที่ร้อนจัดวันละกว่าแปดชั่วโมงโดยไม่มีการหยุดพักในเวลาทำงานเลยแล้ว แรงงาน
บางคนยังถูกนายจ้างโขกสับและถูกโกงค่าแรงอีกด้วยดังข้อความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงแรงงานคน
หนึ่งที่ได้ก้าวขึ้นเป็นผู้รับเหมางานในหมู่บ้านแต่กว่าเขาจะได้เป็นผู้รับเหมางานนั้น เขาถูกนายจ้าง
กดขี่แรงงานโดยถูกว่ากล่าวอย่างรุนแรง ถูกใช้แรงงานอย่างหนัก และในบางครั้งยังถูกโกงค่าแรง
ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า

“คิดดูซิว่ากว่าจะได้เป็นช่างฝีมือรับเหมางานในหมู่บ้านต้องพิสูจน์ตัวเอง และต้องอาศัยระยะ
เวลานานเท่าใด ถูกเขาโขกสับแรงงานมานานักต่อนัก ผู้รับเหมาดูต่ำช้าบางครั้งถูกโกงค่าแรง”

(คำคืนที่ดินผืน. 2540 : 67)

ในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัทธุรกิจเอกชนนอกจากจะถูก
บริษัทกดขี่แรงงานให้ทำงานอย่างหนักแล้ว ยังถูกนายจ้างกดขี่แรงงานโดยนายจ้างใช้วาจา สายตา
และกิริยาท่าทางที่ดูดุดันและก้าวร้าว กล่าวตำหนิพนักงานอย่างรุนแรงกลางที่ประชุม ดังปรากฏใน
เรื่อง วันของสิงห์ ของ วิภาศ ศรีทอง ซึ่งผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าพนักงานผู้ที่ถูกกล่าวตำหนิไม่มี
โอกาสชี้แจงหรืออธิบายข้อกล่าวหาใดๆ ทั้งสิ้น นายจ้างกระทำเกินกว่าเหตุ เพราะต้องการบีบบังคับ
ให้พนักงานออกจากงาน ส่วนพนักงานคนอื่นๆ ต่างเอาตัวรอดโดยการแสดงอาการไม่รับรู้เรื่องใดๆ
ของเพื่อนร่วมงาน ดังที่ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของนายจ้างที่กดขี่แรงงาน ไว้ดังข้อความ

เจ้านายพรุฒมหายใจ ใช้ปากกาพลิกปิดเอกสาร สายตาดูดันจ้องเขา ก่อนจะเริ่มบริภาษสิงห์
ด้วยถ้อยคำรุนแรง คนอื่นในห้องพากันก้มหน้า ไม่ก็ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ บางคนหลบเข้าเลื่องสลับระหว่างคน
บริภาษและผู้ถูกบริภาษ สิงห์มีแรงแต่แล้วก็เริ่มรู้สึกสิ้นท่าเหมือนตัวเองกำลังเป็นไข่ เขาหลบสายตา
ความของเจ้านาย

(วันของสิงห์. 2546 : 84)

การกล่าวตำหนิอย่างรุนแรงเป็นวิธีการที่หลายบริษัทใช้กดขี่พนักงาน บริษัทใช้วิธีนี้เพราะ
เป็นวิธีที่ไม่มีหลักฐานของการกดขี่แรงงานและยากแก่การที่เจ้าหน้าที่จะเข้ามาตรวจสอบได้ บริษัท
จึงใช้วิธีการนี้ ดังปรากฏในเรื่อง โลกมันกลมเพราะลมมันโกรก ของ แก้มหอม เป็นเรื่องที่สะท้อน

ภาพการกดขี่แรงงานของนายจ้าง นายจ้างกดขี่แรงงานด้วยการดำหนิและด่าว่าพนักงานทุกคน พนักงานต้องยอมให้นายจ้างดุด่า เพราะพนักงานไม่มีทางเลือก ไม่สามารถจะหางานอื่นทำได้ นักเขียนได้กล่าวถึงพนักงานที่ถูกนายจ้างกล่าวดำหนิและดุด่าอย่างรุนแรง ดังข้อความ

พี่ที่เคยโดนตอนมาทำงานที่นี้ใหม่ ๆ จำไม่ได้แล้วว่าเรื่องอะไรแต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องใหญ่อะไร
นักหรรษา เรื่องนิดเดียว โห! ด่าพี่เสียเลย ไม่เคยมีใครด่าพี่ขนาดนั้นะ คนนี้คนแรกสุดยอด

(โลกมันกลมเพราะลมมันโกรก. 2545 : 53)

การที่บริษัทกล่าวดำหนิพนักงานอย่างรุนแรงนั้น เป็นวิธีการกดขี่แรงงานที่บริษัทใช้เพื่อบังคับพนักงานให้ทำงานอย่างหนัก เพื่อผลกำไรของบริษัท ในบางครั้งการกล่าวดำหนิพนักงานอย่างรุนแรงนั้นบริษัทใช้เพื่อบีบบังคับให้พนักงานออกจากงาน เช่นเดียวกับการใช้วิธีการกดดันพนักงาน ดังปรากฏในเรื่อง ผมไม่รู้ ของ ชัณฑา ศิริมาศ เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพการกดขี่แรงงานที่พนักงานต้องทำงานด้วยความกดดัน ต้องอดทนทำงานตามเงื่อนไขที่เอาเปรียบของบริษัท โดยไม่มีข้อต่อรองหรือข้อโต้แย้งใดๆ เลย ผู้ที่ไม่สามารถทนแรงกดดันได้ก็ต้องออกจากงาน ดังข้อความที่นักเขียนได้บรรยายถึงความกดดันของพนักงานคนหนึ่ง在公司 ดังนี้

ในเมื่อคิดว่าถึงเวลาแล้วที่จะโยกย้ายตัวเองออกมาจากสถานที่อันไม่เหมาะสมกับตัวเอง
กระทำตนเป็นคนไร้รากเหมือนหมาข้างถนน ก็คงจะใช้ ระบบนายทุนยังคงยึดครองตลาดแรงงาน อำนาจ
ต่อรองเป็นเพียงหัวข้อสนทนาของพนักงาน อย่าหวังเลยว่าเมื่อกระทบหูของผู้คุมกิจการแล้วจะได้อย่างที่
คิด นี่คือสาเหตุหนึ่งในการตัดสินใจครั้งนี้

(ผมไม่รู้. 2541 : 62)

พนักงานในบริษัทธุรกิจเอกชนถูกเอาเปรียบโดยการถูกกดขี่แรงงานต้องทำงานอย่างหนัก ถูกกล่าวดำหนิอย่างรุนแรง ถูกกดดันให้ทำตามเงื่อนไขของบริษัทโดยไม่มีข้อต่อรองหรือข้อโต้แย้งใดๆ ซึ่งปรากฏในเรื่อง สงครามในห้องไอซียู ของ ชาญชัย พิชัยพรหม เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพการกดขี่แรงงานด้วยการลดจำนวนพยาบาลในโรงพยาบาล เนื้อเรื่องกล่าวถึงสภาพการทำงานของพยาบาลที่ต้องทำงานหนัก เวลากลางคืนต้องเข้าเวรดูแลผู้ป่วยที่มีอาการสาหัสอย่างใกล้ชิด ต้องทำงานอย่างหนักและเคร่งเครียดและเมื่อโรงพยาบาลประสบปัญหาเศรษฐกิจ โรงพยาบาลได้ลดจำนวนพยาบาลลงอีกเวอร์ละหนึ่งคน ทำให้พยาบาลต้องทำงานหนักเพิ่มมากขึ้น การกระทำของโรงพยาบาลเช่นนี้เป็นการเอาเปรียบและกดขี่แรงงาน ดังข้อความ

...การพยาบาลผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แม้กระทั่งการหายใจนั้นนับว่าทรมานทั้งร่างกาย
และจิตใจผู้ป่วยที่หนักหนาสาหัสเอาการ แต่ยังไม่วายถูกผลพวงกระทบจากพิษเศรษฐกิจทำให้จำนวน

เจ้าหน้าที่ลดลงไปเวอร์หนึ่งคน นั้นหมายถึงภาระที่เพิ่มขึ้น...

(สงครามในห้องไอซียู. 2545 : 52)

การถูกกดขี่ไม่ได้มีเฉพาะพนักงานในบริษัทธุรกิจเอกชนเท่านั้น ชาวบ้านซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรก็ถูกนายทุนซึ่งมีอิทธิพลร่วมมือกับข้าราชการเอาเปรียบและกดขี่เรื่องราคาราคาปุ๋ยที่แพงกว่าความเป็นจริง ดังที่นักเขียนสะท้อนผ่านเรื่อง มนต์เสียงขอ ของ อโศกปา เรื่องนี้สะท้อนภาพการถูกกดขี่ของชาวบ้านในจังหวัดพะเยาซึ่งมีอาชีพทำนาแต่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ราคาราคาปุ๋ยแพง ชาวบ้านยากจนขัดสนเพราะถูกข้าราชการและนายทุนซึ่งมีอิทธิพลเอาเปรียบ เมื่อชาวบ้านร่วมมือกันต่อสู้เรียกร้องขอความเป็นธรรมก็ถูกผู้มีอิทธิพลทำร้ายเสียชีวิต บางคนได้รับบาดเจ็บสาหัส การกระทำดังกล่าวเป็นการกดขี่ข่มเหงของนายทุนและข้าราชการที่กระทำกับชาวบ้านซึ่งไม่มีทางต่อสู้ ดังข้อความที่นักเขียนสะท้อนให้เห็นความรู้สึกของชาวบ้านไว้ว่า

ผมรู้แต่ว่าพ่อไปหานายทุนที่มีอิทธิพล พ่อไปอำเภอ อำเภอที่มีเจ้านาย อำเภอที่มีปืน อำเภอที่มีอะไรที่ชาวบ้านตาต้อๆ ไม่มี และอำเภอที่ชี้ชะตากรรมของประชาชนยิ่งกว่ากรรมลิขิต

(มนต์เสียงขอ. 2540 : 63)

นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าพนักงานที่ทำงานในบริษัทธุรกิจเอกชน ถูกกดขี่แรงงานต้องทำงานอย่างหนัก เข้าทำงานเร็วกว่าเวลาปกติและต้องทำงานเกินวันละแปดชั่วโมง ซึ่งเป็นการทำงานที่ใช้แรงงานเกินกว่าที่กฎหมายแรงงานกำหนดไว้ อีกทั้งยังถูกโกงค่าแรง ถูกดูถูกถากถางด้วยวาจาและสายตาที่ดูแคลาน่ารังเกียจ ถูกกล่าวหาหาข้อหาอย่างรุนแรงในที่ประชุม ถูกกดดันให้ทำตามเงื่อนไขของบริษัทโดยไม่มีข้อต่อรองหรือข้อโต้แย้ง การกดขี่แรงงานไม่ได้มีเฉพาะแรงงานในบริษัทเท่านั้น ชาวบ้านซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรก็ถูกนายทุนและข้าราชการกดขี่ เอาเปรียบ กดราคาสินค้าการเกษตร นอกจากนี้ชาวบ้านยังถูกนายทุนซึ่งมีอิทธิพลทำร้ายจนเสียชีวิต

2.4 การไม่มีโอกาสเลือกงาน

พนักงานที่ถูกบริษัทปลดออกต่างประสบปัญหาการหางานใหม่และการหางานใหม่ทำ ส่วนพนักงานที่เหลือในบริษัทก็ถูกกดขี่แรงงาน พนักงานบางคนโชคดีสามารถหางานใหม่ทำได้ แต่การได้งานทำในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้น พนักงานไม่มีโอกาสได้เลือกทำงานตามที่ตนพอใจ บางคนต้องไปทำงานบนดอยสูงในถิ่นทุรกันดารห่างไกลความเจริญ บางคนต้องยอมทำงานที่ถูกนายจ้างเหยียดหยามศักดิ์ศรีของความเป็นคน แต่พนักงานก็ไม่มีทางเลือกต้องอดทนทำงานเพราะในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้นตำแหน่งหน้าที่การงานมีไม่เพียงพอให้กับผู้ที่ตกงาน นักเขียนได้สะท้อนภาพการไม่มีโอกาสได้เลือกงานของพนักงานผ่านเรื่องสั้น ดังนี้

เรื่อง ผู้หญิงของเฮีย ของเกตุ กุสม เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพการไม่มีโอกาสเลือกงานของพนักงาน เรื่องนี้กล่าวถึงหญิงสาวที่ตกงานคนหนึ่ง ได้ใช้เวลาในการหางานนานประมาณหนึ่งปี เมื่อเธอได้งานในตำแหน่งกองบรรณาธิการวารสารของกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ เธอดีใจมากที่ได้ทำงานในตำแหน่งนี้ แต่เมื่อเธอเข้าไปทำงานเธอจึงได้รู้ว่าตำแหน่งที่เธอทำนั้นเป็นเพียงตำแหน่งที่ต้องติดตอสัมพันธ์กับพวกพ่อค้าและนักธุรกิจที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานพยายามลวงละเมิดทางเพศ พวกเขามีความเห็นว่าผู้หญิงไม่มีค่า มีแต่ราคาที่ต้องซื้อได้ ผู้หญิงเป็นเพียงสัตว์เลี้ยงที่มีไว้เพื่อบำบัดความใคร่ เธอจำเป็นต้องทนทำงานและทนเห็นสภาพของผู้ชายเหล่านั้นเพราะเธอไม่มีโอกาสเลือกงานในภาวะที่ผู้คนล้นตุงาน (เกตุ กุสม. 2543)

การไม่มีโอกาสเลือกงานยังปรากฏในเรื่อง พิชฌม่งปอง ของปุย หล้าป่าซาง โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงชายหนุ่มสองคนซึ่งสำเร็จการศึกษาแล้วไม่สามารถหางานทำในพื้นที่ราบได้ทั้งที่เขาไม่เคยเลือกงาน เพราะไม่มีงานให้เขาเลือก เขาจึงดันดันขึ้นไปเป็นครูบนดอยในถิ่นทุรกันดาร ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ของคนที่นี่ เขาจำเป็นต้องอยู่ทำงานบนดอยเพราะต้องการเงินในการดำรงชีพ ดังข้อความที่เขารำพึงกับตัวเองถึงการต้องไปทำงานบนดอย ดังข้อความ

เขาเป็นคน จะตายเพราะความหิวโหยได้อย่างไร ดังนั้นจึงต้องระเห็จคืบคลานขึ้นมาหา
ชนบัตรสีเขียวๆ แดงๆ บนดอยสูง มาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แห่ผลผลิตแบ่งก่และเหรียญอยู่พื้นราบ แต่โอม
กลับตะเกียกตะกายไปเสาะหาบนดอยสูง

(พิชฌม่งปอง. 2541 : 62)

พนักงานไม่มีโอกาสเลือกงาน ต้องทำงานด้วยความอดทน ต้องแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่บริษัทกำหนด เพราะถ้าทำงานไม่ประสบความสำเร็จก็ต้องถูกบริษัทปลดออก พนักงานไม่มีทางเลือกในการที่จะหางานอื่นทำ ศิลา โคมฉาย ได้สะท้อนผ่านเรื่อง นกบางตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการไม่มีโอกาสเลือกงานของผู้บริหารระดับกลางในบริษัทของใจกลาง กรุงเทพมหานครซึ่งมีหน้าที่ประสานผลประโยชน์ของบริษัทที่ไม่คำนึงถึงพนักงาน เขาต้องปรับหาวิถีชีวิตที่เหมาะสม เพื่อประสานผลประโยชน์ของบริษัทกับพนักงานผู้ปฏิบัติงานระดับล่างโดยไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทบกระเทือน อีกทั้งยังต้องประคับประคองตนเองให้อยู่รอดได้ โดยเฉพาะช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่บริษัทต้องแข่งขันกันสูง เขาทำหน้าที่นี้ด้วยความยาก เหนื่อยและหนัก แต่เขาไม่มีทางเลือกจำเป็นต้องทำงานในหน้าที่นี้ ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นภาพการปฏิบัติงาน ดังนี้

ชายวัยกลางคนประสบการณ์ในหน้าที่การงานเพียบพร้อม ถูกผลักดันให้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งบริหาร ขับเคลื่อนการงานเต็มศักยภาพ ขาบซึ่งในเนือนโยบาย ทุ่มตัวเต็มแรงกับงานรูปธรรมเหนื่อยหนัก รับแรงบีบกด เมื่อเบื้องบนมีนโยบายใหม่ ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงโดยพลัน คำสั่งถูกถ่ายทอดลงมา ชันล่างเกิดความรู้สึกยุ่งยากต้องเปลี่ยนวิธีคิด วิธีปฏิบัติ เปลี่ยนความเคยชินดั้งเดิม หรือ

เกิดความเชื่อว่าจะกำลังจะถูกเอาเปรียบ เกิดแรงกดดันและแรงต้านพร้อมๆ กัน เขาต้องมีวิธีการทำให้เป็นที่ยอมรับได้ทุกฝ่าย ขณะเดียวกันสามารถปกป้องตนเองให้ยืนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยพยายามหา กฎกติกาเป็นเกราะป้องกันการกระทบกระทั่ง

(นกบางตัว. 2541 : 63)

เขามีความรู้สึกว่าต้องทำงานนี้ด้วยความยาก หนักและเหนื่อย บางครั้งท้อแท้ ไม่มีใคร เข้าใจความรู้สึก แต่เขาจำเป็นต้องทำงานนี้ ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายว่า

แม้บางครั้งจะถูกต้อนไปจนแต้มอยู่ในภาวะคับแค้น ท้อแท้และเจ็บปวด ไม่รู้จะหันหน้าไปทางไหน เมื่อมีไข้ทั้งเด็กอ่อนหัดหรือผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจเต็ม

(นกบางตัว. 2541 : 63)

นอกจากนี้การไม่มีโอกาสเลือกงานยังปรากฏในเรื่อง ทางสายนั้นมีชีวิต ของ เดือนดับ เรื่องนี้สะท้อนภาพการไม่มีโอกาสเลือกงานของผู้ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับสูงแต่มีคุณสมบัติที่บริษัท ไม่ต้องการ คือ ขาดประสบการณ์ในการทำงาน มีอายุเกินยี่สิบห้าปี อีกทั้งมีผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยต่ำ การขาดคุณสมบัติดังกล่าว ทำให้ไม่มีโอกาสเลือกงาน ดังข้อความที่นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงการไม่มีโอกาสเลือกงาน ดังนี้

ตอนที่ยังเรียนไม่จบ เขาพูดต่อหลังรินเหล้า เต็มโซดา น้ำแข็งแก้วใหม่ ผมคิดว่าเมื่อเรียนจบ มีวุฒิการศึกษา และโอกาสสูงกว่าอีกหลายคน ผมคงเลือกทำอะไรได้มากกว่า แต่คุณรู้มั๊ยผมเรียนจบอายุ ยี่สิบเจ็ด ไปสมัครงานที่ไหนเขาก็ไม่ยอมรับ ส่วนใหญ่จะบอกว่าคนจบใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ เขารับอายุไม่เกินยี่สิบห้า อีกอย่างเกรดผมก็ไม่สูงนัก ผมเลยไม่มีโอกาสจะเลือกงาน งานอะไรก็ต้องคว้าไว้ก่อน อายุจะมากกว่านี้และโอกาสจะน้อยลงไปอีก

(ทางสายนั้นมีชีวิต. 2540 : 63)

แรงงานที่ประสบปัญหาการไม่มีโอกาสเลือกงานนั้น นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่า แรงงาน ไม่มีงานให้เลือกทำ แรงงานต้องอยู่ในภาวะที่ยอมทนทำงาน ถึงแม้ว่างานนั้นตนเองจะไม่พอใจและไม่อยากทำก็ตาม แต่เพื่อความอยู่รอดจึงจำเป็นต้องยอมทนทั้งๆ ที่รู้ว่าถูกนายจ้างเหยียดหยามศักดิ์ศรีของความเป็นคน นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าแรงงานที่ขาดประสบการณ์ในการทำงาน มีอายุเกินยี่สิบห้าปีและมีผลการเรียนระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำจะเป็นผู้ที่ไม่มีโอกาสเลือกงาน เพราะการมีคุณสมบัติดังกล่าวบริษัทจะไม่เลือกรับเข้าทำงาน

2.5 การอพยพแรงงาน

ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลให้ผู้คนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดยากจน ต้องประสบกับปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ผู้คนในชนบทซึ่งประสบภาวะแห้งแล้ง ผลผลิตไม่คุ้มค่าการลงทุน ต้องดิ้นรนหางานทำเพื่อให้ตัวเองและครอบครัวอยู่รอด จึงทำให้แรงงานส่วนหนึ่งจำเป็นต้องอพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครเพื่อหวังรายได้ไปจุนเจือครอบครัวให้มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่การอพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครนั้นก็กลับต้องประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เลวร้ายกว่าในต่างจังหวัด เพราะสภาพของบริษัทที่ขาดทุน ล้มละลายและปิดกิจการทำให้แรงงานในกรุงเทพมหานครจำนวนมากอยู่ในภาวะตกงาน และการที่แรงงานจำนวนมากได้อพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครนั้นได้ส่งผลให้แรงงานในต่างจังหวัดขาดแคลน อีกทั้งยังมีแรงงานบางส่วนที่หวังความร่ำรวยและความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ได้ไปขายแรงงานในต่างประเทศซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมากในการติดต่อขอเข้าทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แรงงานบางคนไม่มีเงินติดต่อขอเข้าทำงานอย่างถูกต้องจึงใช้วิธีลักลอบเข้าไปทำงานโดยผิดกฎหมายและต้องถูกลงโทษตามกฎหมายที่เข้มงวดของประเทศนั้นๆ แรงงานไทยที่ไปขายแรงงานในต่างประเทศล้วนประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่กระทบไปทั่วโลก ทำให้แรงงานไทยถูกปลดออกจากงานโดยไม่รู้ชะตากรรมของตัวเอง ปัญหาการอพยพแรงงานนี้นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นในเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง บ้านเช่า ชนบท ของ เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพแรงงานในชนบทที่อพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เพื่อหวังเก็บเงินสร้างฐานะ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายคนหนึ่ง ซึ่งเป็นชาวขอนแก่นได้พาครอบครัวและญาติๆ มาเช่าตึกแถวอยู่ในกรุงเทพฯ ทุกคนต่างช่วยกันประกอบการค้าเครื่องหยาโดยมีความหวังว่าจะเก็บเงินสร้างฐานะให้ตัวเองและครอบครัว ในช่วงแรกการค้าขายประสบความสำเร็จ เขาจึงขยายกิจการโดยการปล่อยสินเชื่อ แต่ต่อมาเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ค่าเงินบาทตกต่ำทำให้ผู้คนไม่มีเงินใช้จ่าย การค้าของสาวก็ประสบปัญหาเก็บเงินไม่ได้ กิจการขาดทุน ผู้เขียนได้สะท้อนภาพความหวังของแรงงานชนบทที่อพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ดังข้อความ

กรุงเทพฯ เหมือนกับกระป๋อง ผู้คนอพยพจากบ้านนอกเข้ามาวันแล้ววันเล่า เหมือนมาเป็นปลาในกระป๋อง กรุงเทพฯ เหมือนเมืองเทวดา เป็นที่หวังพึ่งพาของคนบ้านนอกโดยทั่วไป ต่างก็หวังมาซุกทองในกรุงเทพฯ ...

(บ้านเช่า ชนบท. 2541 : 63)

การที่แรงงานในต่างจังหวัดจำนวนมากได้อพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครและในเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรมนั้นส่งผลให้ชนบทขาดแคลนแรงงานดังปรากฏในเรื่อง วันที่พ่อกลับมาของ ไซยา วรรณศรี เรื่องนี้กล่าวถึงเจ้าแก้วซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทแห่งหนึ่งได้นำรถสิบล้อมารับคนงานในหมู่บ้านไปซูดมันสำปะหลังในภาคตะวันออก การที่แก้วต้องไปรับคนงานจากหมู่บ้านอื่นเพื่อ

เป็นแรงงานไปขุดมันสำปะหลังนั้นแสดงให้เห็นว่าเกิดการขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตรโดยเฉพาะในภาคตะวันออกซึ่งได้มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งนี้เป็นเพราะชาวบ้านหันมาทำงานรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมกันมากขึ้น แรงงานการเกษตรจึงขาดแคลน ดังข้อความที่นักเขียนได้กล่าวถึงการขาดแคลนแรงงานในภาคตะวันออกไว้ว่า

...พ่อไปรับจ้างทำไร่อยู่ภาคตะวันออก วันนั้นมีรถสิบล้อขนาดใหญ่มารับคนงานถึงหมู่บ้าน
 แก่กับบอกว่าจะพาไปขุดหัวมันสำปะหลัง ในหมู่บ้านมีคนไปเป็นสิบๆ

(วันที่พ่อกลับมา. 2541 : 63)

นอกจากแรงงานไทยในชนบทจะอพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครและในเมืองที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมแล้วยังมีแรงงานไทยอีกส่วนหนึ่งที่เดินทางไปขายแรงงานในต่างประเทศ เพื่อหวังความก้าวหน้าและความร่ำรวยอย่างรวดเร็วดังปรากฏในเรื่อง คนคอเสื้อขาว ของ ธรรมชาติ ประภาศิริ เรื่องนี้สะท้อนภาพแรงงานไทยที่ไปขายแรงงานในต่างประเทศแล้วประสบปัญหาการถูกเลิกจ้างงานเพราะคนงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือซึ่งต่างประเทศจะรับเข้าทำงานในช่วงที่ต้องการแรงงานจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลคริสต์มาสที่ผู้คนจำนวนมากใช้จ่ายเงินเฉลิมฉลองเทศกาล แต่หลังจากเสร็จสิ้นการฉลองเทศกาลแล้วธุรกิจการค้าจะชะงักงันทำให้นายจ้างเลิกจ้างแรงงานไร้ฝีมือเหล่านั้น นักเขียนสะท้อนภาพแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศแล้วถูกให้ออกจากงานไว้ดังข้อความ

ผมจดลากชีวิตกรรมกรจริงๆ ของผมผ่านฤดูใบไม้ร่วงไปจนถึงวันคริสต์มาสอันหนาวเหน็บ
 สุดท้ายก็ถูกรอกจากโรงงานเรียบร้อยไป นับว่าเป็นที่สนใจสำหรับคนไม่ยอมรับสภาพตามความเป็นจริง
 นัก ความจริงแล้วในช่วงเวลานี้ ไม่ใช่ผมเท่านั้นที่ถูกเลย์ออฟออกจากโรงงาน คนไร้ฝีมือโดยเฉพาะพวก
 ต่างด้าว ล้วนประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับผมเหมือนกัน เป็นวิกฤติการณ์หลังเทศกาลที่เกิดขึ้นเป็น
 ประจำทุกปี สาเหตุมาจากการใช้จ่ายเฉลิมฉลองคริสต์มาสจนหมดมือ ทำให้ธุรกิจการค้า หลังวัน
 คริสต์มาสชะงักงัน จนต้องรื้อคนออกจากงาน

(คนคอเสื้อขาว. 2540 : 62)

การไปขายแรงงานในต่างประเทศยังปรากฏในเรื่อง แล้วควายก็เข้าสวน ของ วีระ สุดสังข์ เรื่องนี้สะท้อนภาพปัญหาการไปขายแรงงานในต่างประเทศ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายผู้หนึ่งซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ไปขายแรงงานที่ได้วันซึ่งในระยะแรกได้ส่งเงินมาให้ครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ แต่ในเวลาต่อมาประมาณสามถึงสี่เดือนจึงจะส่งเงินมาครั้งหนึ่ง และในระยะหลังได้เจียบหายไปโดยไม่ได้ส่งเงินและข่าวคราวมาให้ครอบครัวได้รับรู้ชะตากรรมอีกเลย นักเขียนได้สะท้อนภาพปัญหาของแรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศแล้วประสบชะตากรรม ดังข้อความ

ผัวของนางไปขายแรงงานที่ได้วันได้สองปีกว่าแล้ว ปีแรกส่งเงินกลับบ้านเดือนเว้นเดือน ปีที่สองก็ส่งมาสามสี่เดือนต่อครั้ง อย่างเข้าปีที่สามเจ็บไปทั้งเงินทั้งจดหมาย

(แล้วควายก็เข้าสวน. 2543 : 52)

สภาพครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวต้องไปทำงานในต่างประเทศนั้นมักเกิดปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น ภรรยาต้องดูแลลูกและครอบครัวเอง การขาดผู้นำครอบครัว การขาดที่พึ่ง ทำให้ภรรยาผู้รอคอยการกลับของสามีเกิดความรู้สึกเหงาและว้าเหว่ ภรรยาที่ไม่อดทนและไม่เข้มแข็ง ก็จะนอกใจสามีหันไปคบชู้กับชายในหมู่บ้านซึ่งก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยกตามมา ดังเช่นหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งสามีไปทำงานในต่างประเทศ ได้ลักลอบได้เสียกับผู้ชายหลายคนในหมู่บ้าน (วีระ สดสังข์. 2543)

การไปขายแรงงานในต่างประเทศนั้นคนงานจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนให้ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายคนละจำนวนมาก แรงงานชาวไทยส่วนใหญ่ยากจนไม่มีเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบางคนต้องขายทรัพย์สินและที่ดินของตน บางคนต้องกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยสูง บางคนไม่สามารถหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้จึงใช้วิธีลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายดังปรากฏในเรื่อง การกระทำที่ต้องรับ ของ ยุติพงษ์ แซ่ตั้ง เรื่องนี้สะท้อนภาพการลักลอบเข้าไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานต่างชาติทั้งๆที่ต่างประเทศได้พยายามกีดกันและเข้มงวดในการรับแรงงานต่างชาติ เนื้อเรื่องกล่าวถึงคนงานไทยซึ่งอดีตเคยทำงานในเรือประมงในทะเลจีนใต้แล้วนำปลาเข้ามาขายที่สิงคโปร์ ต่อมาเขาเลิกอาชีพนี้แล้วเข้าประเทศสิงคโปร์โดยการหลบเลี่ยงกฎหมาย เขาเข้าไปซื้อปลาแล้วนำมาขายคนงานก่อสร้างในสิงคโปร์การกระทำดังกล่าวเสี่ยงต่อการถูกจับกุมดำเนินคดีซึ่งในที่สุดเขาก็ถูกตำรวจจับและถูกดำเนินคดีตามกฎหมายที่เข้มงวดของประเทศสิงคโปร์ (ยุติพงษ์ แซ่ตั้ง. 2543)

นักเขียนได้สะท้อนภาพปัญหาของการอพยพแรงงานจากต่างจังหวัดที่เข้ามาประกอบกิจการงานในกรุงเทพมหานครโดยสะท้อนให้เห็นว่าแรงงานจากต่างจังหวัดมีความมุ่งหวังเข้ามาทำงานเพื่อให้ได้เงินจำนวนมากแต่แรงงานเหล่านั้นต้องผิดหวัง ไม่สามารถประกอบกิจการตามที่มีมุ่งหวังไว้ กิจการที่ทำได้ขาดทุน ล้มเหลวซึ่งในที่สุดต้องปิดกิจการ นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่ายังมีแรงงานอีกส่วนหนึ่งที่ได้อพยพไปขายแรงงานยังต่างประเทศ แต่ก็ต้องประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทำให้แรงงานต้องลักลอบเข้าเมืองและถูกจับดำเนินคดี ส่วนแรงงานที่ดำเนินการเข้าไปทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายก็ประสบปัญหาการไม่มีงานทำ ทำให้ไม่สามารถส่งเงินมาให้ครอบครัวได้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา นอกจากนี้นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าการที่แรงงานจากชนบทจำนวนมากพากันอพยพไปทำงานต่างถิ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างประเทศนั้นก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในชนบท

3. ธุรกิจ

ในช่วงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ธุรกิจภาคเอกชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง เกิดภาวะชะงักงันและเข้าสู่ภาวะถดถอย อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2540 ลดลงร้อยละ 1.3 และ 9.6 ในปี พ.ศ. 2541 เนื่องจากในระยะแรกของวิกฤต รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูเสถียรภาพและความเชื่อมั่นจากต่างประเทศให้กลับคืนมา โดยใช้มาตรการทางภาษีและจำกัดการใช้จ่าย ตลอดจนจรรีक्षाอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับสูง วิธีการดังกล่าวส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่ออุปสงค์รวมของประเทศ จนเป็นเหตุให้ภาคการผลิตหยุดชะงัก ในขณะที่รายได้จากการส่งออกอยู่ในภาวะชะลอตัว เนื่องจากการแข่งขันด้านราคาในตลาดโลก

ภาคการผลิตได้รับผลกระทบอย่างมาก อัตราการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลงในปี พ.ศ. 2540 ร้อยละ 2.5 และลดลงเฉลี่ยร้อยละ 9.5 ในปี พ.ศ. 2541 ส่วนการก่อสร้างมีอัตราการเติบโตลดลงอย่างรุนแรงทั้งในปี พ.ศ. 2540 และ ปี พ.ศ. 2541 คือ ลดลงร้อยละ 22.2 และ 42.8 ตามลำดับ สำหรับการเงินการธนาคารมีอัตราการเติบโตลดลงร้อยละ 5.5 ในปีพ.ศ. 2540 และถดถอยอย่างรุนแรงถึงร้อยละ 33.0 ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากวิกฤตการณ์ของสถาบันการเงินในประเทศ

การลงทุนของภาคเอกชนลดลงอย่างต่อเนื่อง ดัชนีการลงทุนลดลงจากระดับร้อยละ 105.5 ในปี พ.ศ. 2539 เหลือร้อยละ 84.9 และร้อยละ 29.0 ในปี พ.ศ. 2540 และปี พ.ศ. 2541 ตามลำดับ เนื่องจากการที่อัตราดอกเบี้ยยังอยู่ในระดับสูง การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 การขาดสภาพคล่องทางการเงินและการปรับลดงบประมาณรายจ่ายลงส่งผลให้การลงทุนรวมชะลอตัวลง โครงการใหญ่บางโครงการต้องหยุดชะงักหรือยกเลิก ส่วนนักลงทุนรายใหม่ชะลอการลงทุนเพื่อรอดูสถานการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2542 : 13-14)

จากการศึกษาเรื่องสั้นในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ 2540-2546 ปรากฏภาพสะท้อนเศรษฐกิจในด้านธุรกิจ ดังต่อไปนี้

3.1 การปิดกิจการ

จากการศึกษาเรื่องสั้นพบว่านักเขียนได้หยิบยกปัญหาของธุรกิจภาคเอกชนโดยสะท้อนให้เห็นปัญหาของธุรกิจที่ประสบภาวะขาดทุนเนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง ผลกำไรไม่คุ้มค่าการลงทุน ธนาคารไม่ปล่อยเงินกู้ ตลอดจนปัญหาการถูกระงับงาน ทำให้บริษัทล้มละลายและปิดกิจการโดยนักเขียนได้สะท้อนให้เห็นดังปรากฏในรายละเอียดในเรื่องสั้น ดังนี้

3.1.1 ต้นทุนการผลิตสูง

นับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ที่รัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงทำให้เกิดผลกระทบรุนแรงกับธุรกิจและประชาชนคือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่ที่กู้ยืมเงินจากต่างประเทศโดยตรงเพื่อนำเงินมาซื้อเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตต้องรับภาระต้นทุนและดอกเบี้ยสูงขึ้น บริษัทที่ต้องซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศ ต้องซื้อในราคาที่สูงขึ้น ส่วนบริษัทนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปที่ซื้อสินค้าจากต่างประเทศมาจำหน่ายในประเทศไทยได้รับความเสียหายตามอัตราค่าแลกเปลี่ยนเงินตราเพราะต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ประชาชนมีความสามารถซื้อลดลง นอกจากนี้นักลงทุนจากต่างประเทศและนักลงทุนไทยที่ลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ต้องชะลอการลงทุน บางโครงการประสบกับภาวะขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ประเมินไว้ครั้งแรก (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541 : 26-28)

ผลจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จตุรงค์ จินดา ได้สะท้อนภาพผ่านเรื่อง ผมยิงแสงหน้ามัน โดยสะท้อนภาพภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศสารพันธ์ซึ่งนักเขียนสมมุติแทนประเทศไทยโดยกล่าวถึงประเทศสารพันธ์ว่าประสบปัญหาเศรษฐกิจเพราะพวกนักการเมืองหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองและพวกพ้อง ใช้กลโกงด้วยการถ่ายเทเงินจากบริษัทเงินทุนส่งผลให้บริษัทเงินทุนล้มละลาย พวกนักการเมืองเสวยสุขจากเงินจำนวนมหาศาล ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัว เพราะทุนการผลิตสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภคสูงขึ้นจึงทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในเรื่อง ผมยิงแสงหน้ามัน จตุรงค์ จินดา ได้เขียนถึงบริษัทเล็กๆ ที่มีเงินทุนสำรองไม่มากต้องปิดกิจการ เพราะผลกระทบจากค่าเงินบาทซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผลกำไรไม่คุ้มค่าการลงทุน ไม่สามารถทนต่อสู้กับภาวะขาดทุนได้ ทำให้บริษัทผลิตนิตยสารรายเดือนฉบับหนึ่งซึ่งประสบปัญหาขาดทุนจนต้องปิดกิจการไป ดังข้อความ

ความหวังมาดับวับ เมื่อเศรษฐกิจของประเทศสารพันธ์ทรุดหนักถึงขั้นโคม่าภายในเวลาเพียงก่อนปีด้วยฝีมือของมันเป็นพวกพ้องบริวารไม่กี่คน ซึ่งเล่นการเมืองเพื่อตัวเองและหมู่คณะ ไม่ใช่เพื่อประเทศชาติและประชาชน ความตะกละตะกลามมูมมามโกงกินสะบัดหน้าหลักของคนที่อยู่รอบข้างมัน ซึ่งโลกไม่โหดไม่สิ้นสุดและใช้กลวิธีเล่นแร่แปรธาตุยกย้ายถ่ายเทสารพัด ยังผลให้บริษัทไฟแนนซ์ทะยอยกันล้มระเนระนาด ทั้งๆ ที่ได้พยายามเอาเงินของชาวบ้านเข้าอ้อมสุดฤทธิ์ ตลาดหุ้นก็อยู่ในภาวะร่อแร่ลูกผีลูกคน ทุนสำรองจำนวนมหาศาลของประเทศสารพันธ์ถูกเอาไปปู้ยี่ปู้ยำอวดวาทะสูญ ขณะทีค่าเงินสกุลเบียดของเรตกต่ำสุดกู่ และเมื่อค่าเงินลดลงเวอร์กรรมกลับมาตกอยู่ที่ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ข้าวของที่จำเป็นในการยังชีพแพงระยับเพราะต้นทุนการผลิตสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภคถีบตัวขึ้นพรวดพราดขึ้นอย่างรวดเร็วกิจการน้อยใหญ่ล่มสลายกันระนาว นิตยสารเล็กๆ ของผมที่เพิ่งก่อร่างสร้างฐานก็เช่นกัน เรากัดฟันต่อสู้มาได้เพียงไตรมาสเดียวก็พังครืนไม่เป็นท่า โดยที่ผมเหลือแต่หนี้สินรุงรังรอบตัว

(ผมยิงแสงหน้ามัน. 2540 : 63)

3.1.2 ธนาคารไม่ปล่อยสินเชื่อ

ผลการประกอบการของสถาบันการเงินในช่วงปี 2540-2541 ประสบกับปัญหาการขาดทุนในระดับสูงโดยในปี พ.ศ. 2540 ธนาคารพาณิชย์ทั้งสาขาในประเทศไทยและสาขาต่างประเทศมีผลการขาดทุนทั้งสิ้น 56,233.9 ล้านบาทและเพิ่มขึ้นเป็น 351,782.6 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2541 ส่วนบริษัทเงินทุนมีจำนวนผลขาดทุน 33,774.7 และ 63,520.6 ล้านบาทในเวลาเดียวกันตามลำดับ ผลการขาดทุนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของระบบการเงินและการปล่อยสินเชื่อโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2542 : 12)

นักเขียนได้หยิบยกปัญหาของธนาคารที่ขาดสภาพคล่องสะท้อนผ่านเรื่อง ไอ้ดำปากชอย โดย อภิรักษ์ หลายสิบ ได้สะท้อนให้เห็นภาพธุรกิจบ้านจัดสรรที่ประสบปัญหาขาดทุน เพราะธนาคารไม่ปล่อยกู้ ส่งผลกระทบต่อผู้รับเหมาและผู้ซื้อบ้าน กล่าวคือผู้รับเหมาไม่สามารถหาเงินมาก่อสร้างบ้านจัดสรรให้สำเร็จได้จึงทิ้งงาน ส่วนผู้ซื้อก็ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากธนาคารมาซื้อบ้านจัดสรรได้ ธุรกิจบ้านจัดสรรจึงขาดทุน ดึกและอาคารเป็นจำนวนมากกลายเป็นตึกร้าง บางแห่งก็เป็นตึกที่ยังสร้างไม่เสร็จ นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นภาพของตึกที่ร้าง ตึกที่สร้างไม่เสร็จและตึกที่ขายไม่ออก ดังข้อความ

ในช่วงที่เดินผ่านตึกร้างหลังนั้น มันเป็นตึกที่ยืนตาย ขายไม่ออก (ที่จริงยังโชคดีที่มันไม่ได้ตายซากแบบโดดเดี่ยว มีเพื่อนร่วมยืนตายเยอะแยะทั่วประเทศ) การก่อสร้างยังไม่เสร็จ สภาพค่อนข้างซับซ้อน มีตะไคร่น้ำจับตามผนังตึกเขียวครึ้ม พงหญ้าขึ้นสูงรกเรือ

(ไอ้ดำปากชอย. 2540 : 62)

3.1.3 ธุรกรรมงาน

ปัญหาด้านทุนการผลิตสูงทั้งสินค้าอุปโภคและบริโภค ปัญหารายได้ของประชาชนไม่เพียงพอกับรายจ่าย ผู้คนต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด การบริโภคลดลงส่งผลให้บริษัทโฆษณาแห่งหนึ่งถูกระงับและถอนการทำโฆษณา วิสิทธิ์ ธีวัฒน์ ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง ผู้หญิงห้องนั้นหลอนร้องไห้ โดยได้สะท้อนภาพของบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งประสบปัญหาจากการที่ถูกระงับและถอนโฆษณาทำให้บริษัทขาดทุน ดังข้อความ

เมื่อการประชุมประจำปีสรุปรายได้ครึ่งปีแรกของบริษัท ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายบริษัททำรายได้ 10 ล้านบาท จากยอดบิลสิ่งที่ตั้งไว้ภายในปีที่ 30 ล้านนั้นแสดงว่าครึ่งปีหลัง โอกาสที่จะปันให้ถึงยอดบิลสิ่งที่ตั้งไว้นั้นคงเป็นไปได้ยากเต็มที่ที่เอเจนซีโฆษณาเล็กๆ อย่างเราจะทำได้ในสภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ ลูกค้าประจำบางรายสั่งระงับและถอนแคมเปญสินค้าหลายตัว บอร์ดงานจากที่เคยรุดด้วยคิวงานกลับเริ่มชะลอลงนั่นเป็นสิ่งที่บอกเหตุในการเดินทางของบริษัท...ผู้จัดการบริษัทแจ้งยอดที่บริษัทติดลบให้ทุกคน

ในที่ประชุมทราบ บรรยากาศที่ตึงเครียดและเงียบอยู่ กลับสวดนั่งไปพักใหญ่ พนักงานเกือบ 20 คน เหมือนถูกสะกดตรึงไว้ด้วยมนต์ที่เป็นยอดตัวเลขติดลบอันน่าใจหาย

(ผู้หญิงห้องนั้นหล่นร้องไห้. 2541 : 63)

3.1.4 ถูกฟ้องล้มละลาย

นอกจากนักเขียนจะสะท้อนให้เห็นปัญหาของธุรกิจที่ประสบภาวะขาดทุน เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง ผลกำไรไม่คุ้มค่าการลงทุน ประสบปัญหาการถูกระงับการทำโฆษณาแล้วยังมีเรื่องสั้นอีกหลายเรื่องที่คุณเขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพบริษัทถูกฟ้องล้มละลายโดยที่นักเขียนไม่ได้กล่าวถึงสาเหตุที่บริษัทถูกฟ้องล้มละลาย ทั้งนี้เป็นเพราะนักเขียนต้องการสะท้อนภาพความรุนแรงของวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นมากกว่าที่จะสะท้อนถึงสาเหตุ ดังเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพบริษัทถูกฟ้องล้มละลาย ดังนี้

เรื่อง แปลงร่าง ของ การ์รันต์ วรรณยุกต์ เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายหนุ่มคนหนึ่งซึ่งเรียนจบแล้วโชคดีได้งานทำในบริษัท เขาเป็นคนใช้จ่ายอย่างประหยัด จึงเก็บเงินส่งไปให้ทางบ้านใช้จ่าย แต่ต่อมาบริษัทที่เขาทำงานอยู่ถูกฟ้องล้มละลาย เขาและคนงานอีกประมาณหนึ่งร้อยคนต้องตกงาน ดังข้อความ

เมื่อเดือนก่อนมานี้เองที่บริษัทผมถูกฟ้องล้มละลาย มันเหมือนฟ้าผ่ายามแล้ง คนงานนับร้อยคนต้องถูกปล่อยแพพร้อมกับผม

(แปลงร่าง. 2543 : 72)

เช่นเดียวกับ เรื่อง คลื่นหักคอ ของ สาคร พูลสุข ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนภาพบริษัทถูกฟ้องล้มละลาย เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายหนุ่มคนหนึ่งซึ่งได้เปลี่ยนวิถีชีวิตจากลูกชาวประมงมาเป็นคนในสังคมเมือง เขาได้เปิดสำนักงานทำธุรกิจ แต่ต่อมาบริษัทของเขาถูกฟ้องล้มละลายทรัพย์สินทั้งหมดในสำนักงานของเขาถูกกรมบังคับคดียึด เจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บข้าวของของเขาทุกชิ้น เขาไม่เหลือทรัพย์สินใดๆ เลย ดังข้อความ “ไม่มีคำว่าของส่วนตัวสำหรับคนถูกฟ้องล้มละลาย” (สาคร พูลสุข. 2543 : 72) เจ้าพนักงานจากกรมบังคับคดีเข้ามายึดและเก็บข้าวของในสำนักงานของเขา ดังที่ผู้เขียนบรรยายว่า

พวกเขาอ่านคำประกาศของกฎหมายที่ดูราวเป็นบัญญัติอันศักดิ์สิทธิ์ เขายืนอยู่ที่นั่นราวกับรูปสลักจากแท่งหิน ในขณะที่คนพวกนั้นพากันแบกขนข้าวของเครื่องใช้ออกไป เครื่องสมอกลที่อัดแน่นไปด้วยข้อมูลถูกยกไปเป็นอันดับแรก โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา ชุดรับแขก ชุดน้ำชา ถ้วยกาแฟ เครื่องปรับ

อากาศ ที่เสียบปากกา ตะกร้าเอกสาร แฟ้มต่างๆ ที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ถูกขนออกไปจนหมดสิ้น เครื่องดูดฝุ่นถูกยกออกไปเป็นอันดับสุดท้ายราวกับจะรอดูทุกสิ่งทุกอย่างไปจากเขา

(คลื่นหักคอ. 2543 : 72)

สภาพเศรษฐกิจที่ผันแปรเพราะบริษัทเงินทุนบริหารผิดพลาด มีการคดโกง รัฐบาลต้องประกาศปิดบริษัทเงินทุน ส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก นิวัติ พุทธประสาท ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง แม่น้ำเจียบ โดยให้ตัวละครตัวหนึ่งกล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจในช่วงนั้นผ่านเรื่องราวของหญิงสาวซึ่งจบการศึกษาที่บ้านเกิดในต่างจังหวัดแล้วเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ และต่อมาหญิงสาวได้ตั้งท้องโดยฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ เธอมีความทุกข์และความโศกเศร้ามาก ผู้เขียนนำเรื่องความทุกข์และความโศกเศร้าไปเชื่อมโยงกับสภาพของผู้คนที่มีความทุกข์แสบเพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ บริษัทเงินทุนบริหารผิดพลาด มีการคดโกง รัฐบาลจึงประกาศปิดบริษัททั้งห้าสิบแห่ง ดังข้อความ

เราออกจากร้านอาหาร เธออยากดูแม่น้ำเราจึงเดินไปกันเจียบๆ คินนั้นผู้คนเหมือนเก็บตัว หลังภาวะเศรษฐกิจถดถอย ค่าเงินบาทลอยตัว ค่าสิ่งปิดไฟแนนซ์ห้าสิบแห่ง รัฐบาลล่มสลายทางศรัทธา และคอร์รัปชัน สิ่งที่ยาวยชีวิตคนในขณะนี้คือ ช่วยเหลือตัวเองไปก่อน อย่าให้มันล้มลงจนเจ็บมากนัก หากจะล้มก็ควรล้มอย่างนุ่มนวล ไม่มีทางเลือกมากนักสำหรับวันนี้ สิ่งที่คุณแสดงออกคือหาทางที่ดีกว่า มันคงกว่าและทางเลือกใหม่ๆ

(แม่น้ำเจียบ. 2541 : 63)

นอกจากนี้ยังมีเรื่องสั้นที่นักเขียนได้บรรยายถึงความสูญเสียในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของเจ้าของธุรกิจรายหนึ่งซึ่งในอดีตเคยรุ่งเรืองมาก แต่เมื่อประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ธุรกิจของเขาเกือบล้มละลาย เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ ประชาคม ลุนาชัย ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่องมิดดัมงา เนื้อเรื่องกล่าวถึงเจ้าของธุรกิจรายหนึ่งซึ่งไม่สามารถดูแลกิจการของบริษัทให้ดำรงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ นักเขียนได้กล่าวถึงความเป็นมาและความศักดิ์สิทธิ์ของมิดดัมหนึ่งที่ทำด้วยด้ามงาว่า มิดดัมนี้มีความประณีตงดงามมาก ด้ามมิดทำด้วยงาช้างแกะสลัก มิดดัมนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ คือผู้ที่ครอบครองมิดจะโชคดี มีอาชีพการงานและธุรกิจเจริญก้าวหน้ามาตลอด จนเมื่อเวลาผ่านไปเรื่อยมาถึงช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าไม่มีอำนาจและความศักดิ์สิทธิ์ใดจะมาช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจกำลังตกต่ำ ดังที่นักเขียนได้สะท้อนถึงตระกูลที่ครอบครองมิดและเคยมีธุรกิจที่มั่นคงในอดีตแต่กลับต้องขาดทุนและสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมหาศาล ธุรกิจเกือบจะล้มละลาย ความมั่งคั่งที่เคยมีกลับสูญสลาย ดังข้อความ

...หลังจากตระกูลมั่งคั่งสูญเสียด้านหลัก กิจการทุกอย่างเสื่อมถอยลง พวกเขาพ่ายแพ้ข้าศึกในสมรภูมิธุรกิจ สูญเสียที่มั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติไปทีละน้อย ถูกไล่ต้อนถอยร่นสืบมาจนใกล้

จะเป็นบุคคลล้มละลาย ตัวเลขทรัพย์สินจำนวนมหาศาลในครอบครอง พลิกกลับกลายเป็นหนี้สิน นอกจากลมหายใจแล้วดูเหมือนพวกเขาไม่อาจรักษาอะไรไว้ได้อีก

(มิตด้ามงา. 2543 : 77)

นอกจากความตกต่ำของเศรษฐกิจจะทำให้เจ้าของธุรกิจขาดทุน ล้มละลาย ซึ่งนับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงแล้ว ธุรกิจประเภทบันเทิงก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ดังที่ไพบูลย์ พันธุ์เมือง ได้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง ชายหลังค่อมในกระจก ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนภาพธุรกิจบันเทิงที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด จำนวนผู้คนที่ไปเที่ยวตามสถานบันเทิงมีจำนวนน้อยลง จะมีแต่เฉพาะข้าราชการที่มีรายได้ประจำ เพราะได้รับผลกระทบน้อยกว่าพนักงานหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้นเจ้าของกิจการจึงปรับเปลี่ยนวิธีการต่างๆ ในการจูงใจลูกค้าเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจบันเทิงของตน ดังที่นักเขียนได้บรรยายถึงผลกระทบต่อธุรกิจในด้านบันเทิงไว้ดังนี้

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผู้คนพากันตกงาน ทำให้ผู้คนพากันประหยัด จำนวนผู้ไปเที่ยวตามคาเฟ่และสถานบริการน้อยลง คงเหลือแต่พวกข้าราชการ เพราะราชการเป็นพวกเดียวที่ไม่มีผลกระทบ กิจการของคาเฟ่จึงต้องปรับเปลี่ยนให้ลูกค้าเรียกกันกร๋องไปนั่งร่วมโต๊ะหรือเดินราได้ โดยเพียงแต่ผู้เรียก ยินดีจ่ายค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่มที่นักกร๋องสั่งไปดื่มกิน ก็สามารถจะนั่งคุยกับเธอได้จนคาเฟ่เลิก

(ชายหลังค่อมในกระจก. 2543 : 78)

ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำนั้น หลายบริษัทขาดทุนถูกฟ้องล้มละลายและต้องปิดกิจการ แต่มีบางบริษัทที่พยายามปรับกลวิธีในการบริหารธุรกิจของตนให้อยู่รอดโดยมีบางบริษัทที่เอาเปรียบไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ใช้วิธีรายงานรายรับและรายจ่ายเท็จซึ่งปรากฏในเรื่อง เมล็ด ของ ชัชวาลย์ โคตรสงคราม ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนภาพของผู้ประกอบธุรกิจที่รายงานรายรับ รายจ่ายเท็จ โดยบริษัทได้จ้างชาวต่างชาติมาทำเอกสารต่างๆ ให้มีความสมเหตุสมผล ตัวเลขที่รายงานผลกำไร จึงเป็นตัวเลขเท็จที่แสดงให้เห็นว่าบริษัทได้กำไร ไม่มีหนี้เสีย ทรัพย์สินของบริษัทก็ไม่ถูกขายทอดตลาด ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลให้เกิดมีหนี้ค้างอยู่ในระบบ ดังที่นักเขียนได้บรรยายการรายงานรายรับและรายจ่ายเท็จไว้ดังนี้

“ปิ่นเหลือกำไรสุทธิเท่าไร”

“ห้าสิบกว่าล้าน”

“ดีจังเลย บริษัทอื่นล้มกันหมด”

“ดีहांที่ไหน ต้องจ้างพวกฝรั่งวิจัยแหกตารัฐบาลแทบตาย”

“ไม่มีผลการประกอบขาดทุน”

“ใช่”

“ไม่มีหนี้เลย”

“ใช่”

“ดีนะะ ไม่ต้องขายทรัพย์สินทอดตลาด”

“ดีที่ไหน ต้องจ่ายใต้โต๊ะหน้าห้องรัฐมนตรีตั้งหลายล้าน”

(เมลิ็ด. 2545 : 53)

นอกจากจะมีบางบริษัทรายงานรายรับ รายจ่ายเท็จแล้ว บางบริษัทได้ใช้วิธีการที่เห็นแก่ตัวเพื่อความอยู่รอดของบริษัทโดยการชักชวนให้ชาวต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนในธุรกิจของตนในประเทศไทย ซึ่งปรากฏในเรื่อง ทาง ของ ร.จันเสน เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพชาวต่างชาติที่เข้ามาร่วมลงทุนในธุรกิจสัมปทานลากอวนในอ่าวเบงกอล โดยบริษัทได้ให้อดีตทหารชาวบังกลาเทศเข้าร่วมลงทุนเพื่อต้องการความสะดวก และรวดเร็วในการขอสัมปทานลากอวนในน่านน้ำอ่าวเบงกอล การกระทำดังกล่าวทำให้บริษัทประสบความสำเร็จตามที่บริษัทต้องการ บริษัทสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ถูกฟ้องล้มละลาย ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายไว้ดังนี้

บริษัทเราเกิดจากการลงขันของเจ้าแก่สามราย เสริมกำลังภายในด้วยหุ้นส่วนชาวบังกลาเทศ ซึ่งเป็นอดีตทหารที่หันมาจับงานธุรกิจ เราจึงได้ตัว หรือสัมปทานลากอวนในน่านน้ำอ่าวเบงกอลมาโดยง่าย ผิดกับมือใหม่อีกบริษัทที่ต้องลอยเรือเกือบนินานเพราะเอกสารไม่เรียบร้อย

(ทาง. 2542 : 72)

ธุรกิจภาคเอกชนนี้นักเขียนได้นำเสนอปัญหาของบริษัทที่ต้องขาดทุนล้มละลายและปิดกิจการ โดยได้เสนอให้เห็นปัญหาของต้นทุนการผลิตสูง บริษัทขาดทุนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ทำให้บริษัทต้องปิดกิจการซึ่งมีสาเหตุมาจากนักการเมืองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโกงต่าง ๆ ซึ่งส่งผลเสียหายต่อธุรกิจ

3.2 การปลดพนักงาน

ด้วยเหตุที่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ธุรกิจซบเซา ขาดสภาพคล่องทางการเงินทำให้ธุรกิจหลายประเภท เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจร้านค้าหลายแห่งขาดทุนต้องปลดพนักงาน ลดค่าใช้จ่าย และลดเงินเดือนพนักงานเพื่อให้บริษัทอยู่รอด จากการศึกษาเรื่องสัมพันธภาพสะท้อนบริษัทปลดพนักงานจำนวนมากออกจากงาน โดยใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้

3.2.1 ออกคำสั่งปลดพนักงาน

จากการศึกษาเรื่องสัมพันธภาพว่าบริษัทใช้วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยการปลดพนักงานออกจากบริษัทต่างๆ ที่พนักงานไม่มีข้อบกพร่องหรือความผิดใดๆ บริษัทไม่ได้แจ้งถึงสาเหตุของการ

ปลดออกจากงาน บริษัทใช้วิธีบีบบังคับด้วยการออกคำสั่งให้พนักงานออกจากงานโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า ดังปรากฏในเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง ผู้หญิงห้องนั้นหล่อนร้องไห้ ของ วิสิทธิ์ ธีวัฒน์ เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพบริษัทปลดพนักงานออกจากงาน เนื้อเรื่องกล่าวถึงพนักงานหญิงคนหนึ่งซึ่งถูกบริษัทออกคำสั่งบังคับให้ออกจากงานโดยที่เธอไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าจะต้องถูกบังคับให้ออกจากงาน เป็นเหตุให้พนักงานหญิงคนนี้เสียใจ นอนร้องไห้สะอื้นอยู่ในห้องพักโดยไม่ทราบชะตากรรมของตนเอง ดังที่นักเขียนบรรยายไว้ว่า

“ข่าวที่เกิดขึ้นครึกโครม ไม่นึกว่าจะมาโดนเข้ากับตัวเอง”

“เธอกำลังพูดถึงอะไรกัน”

“ก็ไม่นึกว่าปัญหาเศรษฐกิจของประเทศจะลามมากระทบกระเทือนกับบริษัทที่เราทำได้...”

“อะ บริษัทบังคับให้ดิฉันลาออก” หล่อนพูดเรียบ ๆ แต่ปล่อยสะอื้นออกมาอีก

(ผู้หญิงห้องนั้นหล่อนร้องไห้. 2541 : 63)

ส่วนพนักงานชายที่ทำงานอยู่ในอีกบริษัทหนึ่งก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับพนักงานหญิง คือ ถูกบริษัทออกคำสั่งบังคับให้ออกจากงาน และตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกับพนักงานหญิง ดังที่นักเขียนบรรยายไว้ ดังนี้

“อย่าคิดมากเลย คุณไม่ได้โชคร้ายคนเดียวหรอก อย่างน้อยก็มีผมอีกที่ตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกับคุณ”

(ผู้หญิงห้องนั้นหล่อนร้องไห้. 2541 : 63)

การปลดพนักงานด้วยการออกคำสั่งยังปรากฏในเรื่อง จรจัดนิเวศบานประตูที่ไม่ยอมปิด ของ ชายเสรี เนื้อเรื่องกล่าวถึงอดีตข้าราชการระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการได้ลาออกมาเปิดร้านอาหารแต่ประสบปัญหาขาดทุนรายได้ไม่พอจ่ายค่าไฟฟ้า ค่าอาหาร ดังที่นักเขียนบรรยายถึงยอดรายรับที่ไม่พอกับรายจ่ายไว้ว่า “แต่คืนนี้ยอดบัญชีของเราจะเหลือไปถึงพวกเขาหรือจะไฟฟ้าก็โทรมาขีดเส้นตายพรุ่งนี้ ถ้าไม่อย่างนั้นเขาจะตัดไฟ แล้วไหนค่าอาหารทะเลที่สั่งมาจากมหาชัยอีกตั้งเกือบหมื่น” (ชายเสรี. 2543 : 72) เจ้าของร้านจึงปลดพนักงานโดยใช้วิธีบีบบังคับพนักงานทั้งการตัดเงินเดือนและออกคำสั่งไล่พนักงานออกทั้งๆ ที่พนักงานไม่มีความผิด ดังเช่น รปภ.สุชาติได้ถูกเจ้ากิจการของขู่ตัดเงินเดือน ส่วนพนักงานอีกสองคนก็ถูกบีบบังคับให้ออกจากงานเช่นกัน (ชายเสรี. 2543)

นอกจากบริษัทจะใช้วิธีการปลดออกจากงานโดยการออกคำสั่งแล้ว บริษัทยังปลดพนักงานโดยใช้วิธีการนำของขาวไปไว้บนโต๊ะของพนักงาน ซึ่งปรากฏในเรื่อง กาแฟ น้ำตาล

ดริ้มเทียม ของ ระเห็จ เรื่องนี้กล่าวถึงชายคนหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่การงานอยู่ในบริษัท แต่แล้วในวันหนึ่ง เขาถูกบริษัทปลดออกจากการงาน โดยบริษัทได้นำของขาวไปวางไว้บนโต๊ะของเขา นักเขียนได้บรรยายความรู้สึกของเขาไว้ว่า “หลังจากที่พบว่าบนโต๊ะของมามีซองกระดาษสีขาววางอยู่ หัวใจผมแตกสลาย เศรษฐกิจล้มละลาย บริษัทกำลังจะฉิบหาย ถ้าไม่ไล่พนักงานออกซะบ้าง ผมเป็นหนึ่งในนั้น” (ระเห็จ. 2543 : 72) หลังจากเขาถูกปลดออกจากการงานเขาสับสน ว่าวุ่น ไม่ทราบว่าจะหาทางออกให้กับตนเอง ได้อย่างไร เขาจึงคิดจะฆ่าตัวตาย ดังที่นักเขียนบรรยายว่า “มีแต่ปืนหนึ่งกระบอก สันดานดิบของมนุษย์ที่จับต้องได้ ผมยัดปากกระบอกปืนเข้าปากตัวเอง นึกภาพตัวเองหลังจากลั่นไก” (ระเห็จ. 2543 : 72)

3.2.2 ตั้งข้อกล่าวหาพนักงาน

ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้บริษัทจำเป็นต้องลดภาระค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงาน จากการศึกษาเรื่องสั้นปรากฏว่า บางบริษัทมีความเห็นแก่ตัวและเอาเปรียบพนักงาน บริษัทใช้วิธี ตั้งข้อกล่าวหาว่าพนักงานขโมยทรัพย์สินของบริษัท แล้วบีบบังคับให้พนักงานหาผู้กระทำผิดและ ในที่สุดก็บีบบังคับให้พนักงานออกจากการงาน ดังปรากฏในเรื่องสั้นดังนี้

เรื่อง เวร ของ สุขุม เรื่องเดช สะท้อนภาพวิกฤตเศรษฐกิจของบริษัทเล็กๆ ที่ไม่มั่นคง ทั้งด้านการบริหารและการเงิน บริษัทจำเป็นต้องปลดพนักงานเพื่อลดภาระค่าจ้าง บริษัทได้ใช้วิธีการตั้งข้อกล่าวหาพนักงานว่าขโมยทรัพย์สินของบริษัท แล้วบีบบังคับให้พนักงานหาผู้กระทำผิดให้ได้ และในที่สุดบริษัทก็บีบบังคับให้พนักงานออกจากการงานโดยที่พนักงานไม่ได้ขโมยทรัพย์สินของบริษัทเลย การกระทำของบริษัทดังกล่าวเป็นการกระทำที่เห็นแก่ตัว ไม่คำนึงถึงสภาพจิตใจของพนักงาน พนักงานต้องก้มหน้ายอมรับชะตากรรมโดยไม่มีทางเลือกเลย ดังข้อความที่นักเขียนได้บรรยายถึงความรู้สึกของพนักงานที่ถูกบริษัทกล่าวหาว่าขโมยทรัพย์สิน ดังนี้

“หรือเราจะหาทางบีบพวกเรามาก” ผมคิดได้แต่ยังอยู่ในใจ เศรษฐกิจช่วงนี้เป็นที่รู้กันดีอยู่แล้วว่า เป็นสุดยอดของความยากแค้น ย่ำแย่ที่สุดในรอบ 30 ปี ทุกคนล้วนอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพยายามที่จะสนองนโยบายการประหยัดของรัฐที่บอกให้ประหยัด ด้วยการพร้อมใจกันปลดคนงานบางส่วนออกไป ประชาชนซึ่งไม่รู้เรื่องอะไรด้วย จึงต้องก้มหน้ารับชะตากรรมที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำ...

(เวร. 2540 : 63)

หลังจากบริษัทพยายามบีบบังคับพนักงานโดยการตั้งข้อกล่าวหาว่าพนักงานขโมยทรัพย์สินของบริษัท เพื่อต้องการบีบบังคับให้พนักงานออกจากการงานแล้วก็ตาม แต่บริษัทเล็กๆ ซึ่งได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจก็ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ในที่สุดก็ต้องปิดกิจการ ดังข้อความ

เปล่าเลย เราทั้งหมดไม่ได้ออกจากงานเพราะการมีส่วนเกี่ยวข้องในการยกยอทรัพย์สินของบริษัท ในช่วงเวลานั้นกรณีล้มละลายของบริษัทเล็กๆ แห่งหนึ่ง บริษัทที่ไม่มีหลักอะไรมาค้ำประกันได้ว่า จะอยู่ได้นานจนเป็นมหาชน ดูเหมือนจะเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย ในยุคที่เศรษฐกิจย่ำแย่ เพราะผลพวงของการถูกกระทำซ้ำเราจากผู้ที่มีอำนาจบางกลุ่ม ที่เรียกตัวเองว่ารัฐบาล บริษัทเล็กน้อยทั้งหลายต้อง ปิดตัวเองลง บริษัทยักษ์ใหญ่ก็ต้องปรับจำนวนเงินเดือนและจำนวนพนักงานให้เล็กลง ส่งผลให้คนตกงานอย่างช่วยไม่ได้ ผู้จัดการบอกเหตุผลของการยุบบริษัทแก่พวกเรา ก่อนหน้าที่จะถึงวันที่พวกเรา ต้องออกจากงานจริงเพียงไม่กี่วัน และก็เท่านั้นเอง พวกเราทั้งหมดจึงแปรสภาพเป็นคนตกงานในทันที

(เวอร์. 2540 : 63)

3.2.3 สร้างเงื่อนไขบีบบังคับพนักงาน

บริษัทพยายามหาทางออกเพื่อความอยู่รอดโดยการใช้วิธีบีบบังคับให้พนักงานมีวันหยุด เพิ่มขึ้น จากที่เคยมีวันหยุดในวันอาทิตย์เพียงหนึ่งวัน ก็ให้พนักงานเพิ่มวันหยุดเป็นสองวัน คือวันเสาร์และวันอาทิตย์โดยในวันหยุดนั้นบริษัทไม่ยอมจ่ายค่าจ้างให้แก่พนักงานซึ่งเป็นการเอาเปรียบพนักงาน แต่พนักงานไม่มีทางเลือกจึงจำเป็นต้องยอมทำตามเงื่อนไขของบริษัท และยังพบว่าบางบริษัทใช้วิธีบีบบังคับให้พนักงานออกจากงานโดยการจับสลาก จากการศึกษาเรื่องสั้นพบว่า นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นภาพของบริษัทที่ใช้เงื่อนไขต่างๆ บีบบังคับพนักงานให้ออกจากงาน ดังปรากฏในเรื่องสั้นดังนี้

นอกจากการบีบบังคับพนักงานโดยการกล่าวหาว่าพนักงานขโมยทรัพย์สินของบริษัท แล้ว ทินภัทร สำเร็จงาน ยังได้สะท้อนภาพการบีบบังคับพนักงานโดยการเพิ่มวันหยุดให้มากขึ้นซึ่งปรากฏในเรื่อง งานใหม่ โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งได้หาวิธีประหยัดค่าใช้จ่ายโดยปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ส่วนการแก้ปัญหาอย่างง่ายๆ ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่พนักงาน คือ การให้พนักงานเพิ่มวันหยุด จากที่เคยหยุดในวันอาทิตย์เพียงหนึ่งวันเป็นหยุดสองวัน คือวันเสาร์และวันอาทิตย์และในวันหยุดที่เพิ่มขึ้นนั้นบริษัทไม่ยอมจ่ายค่าจ้างแก่พนักงาน ถึงแม้ว่าพนักงานจะไม่พอใจการแก้ปัญหาของบริษัทก็ตาม แต่พนักงานทุกคนก็จำเป็นต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของบริษัท ดังข้อความที่ผู้เขียนบรรยายให้เห็นเงื่อนไขการบีบบังคับพนักงานของบริษัทไว้ ดังนี้

"บริษัทของเรากำลังแย่ ขอให้ทุกคนช่วยกัน ขึ้นแรกผมในฐานะประธานบริษัทจะปรับค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง และผมขอความร่วมมือจากพนักงานทุกคนด้วยจากที่เคยหยุดวันอาทิตย์วันเดียว บริษัทจะหยุดเสาร์ อาทิตย์ สองวัน และบริษัทมีความจำเป็นต้องหักเงินในวันหยุดนั้นด้วย" มีเสียงพึมพำไม่พอใจอยู่ชั่วครู่ แต่ก็ไม่มีใครทัดทาน

(งานใหม่. 2541 : 62)

บริษัทต่างประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าบริษัทจะใช้วิธีการปรับลดค่าใช้จ่าย โดยการเพิ่มวันหยุดโดยไม่จ่ายค่าจ้างให้พนักงานแล้วก็ตาม แต่ปัญหาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อบริษัทนั้นทำให้บริษัทจำเป็นต้องบีบบังคับพนักงานให้ออกจากงานอีกจำนวนหนึ่งในสามของพนักงานทั้งหมด โดยบริษัทใช้วิธีบีบบังคับให้พนักงานจับสลากออก ดังข้อความที่นักเขียนบรรยายไว้ว่า

ผมต้องขอโทษพนักงานทุกคนด้วยที่ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า วันนี้เป็นวันสิ้นเดือนทุกคนก็ทราบดี ผมมีความจำเป็นที่ต้องแจ้งให้ทุกคนได้ทราบ ตามที่ทุกคนประสมมาว่า บริษัทเรากำลังแย่และเพื่อต้องการให้องค์กรของเรายังคงอยู่ไม่ย่ำแย่ไปกับภาวะเศรษฐกิจ บริษัทจำเป็นต้องตัดพนักงานออกหนึ่งในสาม เพื่อความยุติธรรมจะใช้วิธีจับสลาก ผมหวังว่าพนักงานทุกคนจะเข้าใจบริษัท เราไม่สามารถแบกรับภาระนี้ได้ ขอให้ทุกคนเห็นใจด้วย เราจะเริ่มจับสลากได้แล้ว

(งานใหม่. 2541 : 63)

สภาพการทำงานในช่วงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนั้นบริษัทได้ใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขบีบบังคับพนักงาน ทำให้พนักงานทำงานด้วยความอึดอัดใจ จินตนาการ เอก สะท้อนภาพการทำงาน of พนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัทแห่งหนึ่งมาเป็นระยะเวลานาน แต่เมื่อบริษัทประสบกับภาวะเศรษฐกิจ บริษัทพยายามสร้างเงื่อนไขในการทำงาน ทำให้พนักงานต้องทำงานด้วยความอึดอัดใจและในไม่ช้าเขาก็ถูกบริษัทปลดออกจากการงานโดยไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ เลยทั้งชื่อเสียงและเกียรติยศก็สูญสิ้น ดังข้อความที่นักเขียนได้บรรยายถึงความรู้สึกของพนักงานที่ถูกบริษัทสร้างเงื่อนไขให้ทำงานด้วยความอึดอัด ดังนี้

การตัดสินใจที่หันไปอย่างนี้เกิดขึ้นกับผมเป็นครั้งแรกเมื่อรู้สึกถึงความอึดอัดและขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป ซึ่งผมเพิ่งได้เคยลิ้มรสมาไม่กี่ปีนี่เอง หลังจากหลุดออกจากการงานประจำโดยบังเอิญ ไม่เช่นนั้นผมคงไม่ทราบถึงรสชาติของมัน มันเป็นสิ่งยิ่งใหญ่จริงๆ ซึ่งมนุษย์อย่างผมเคยลิ้มลอง แต่กว่าจะได้มาก็ต้องยอมเสียสิ่งที่ยิ่งใหญ่ไปเช่นกัน ผมต้องแลกกับบำเหน็จบำนาญแก่เฒ่า แลกกับเบี้ยเลี้ยงเงินเดือนประจำและสวัสดิการต่างๆ และเหนือสิ่งอื่นใด คือ แลกกับเกียรติยศ ชื่อเสียงที่ได้รับ การยกย่องจากสังคม

(เสน่ห์กรุงเทพมหานคร. 2540 : 62)

นอกจากบริษัทจะบีบบังคับพนักงานให้ทำงานด้วยความอึดอัดใจแล้วในเรื่องเสน่ห์กรุงเทพมหานคร ของ จินตนาการ เอก ยังสะท้อนภาพการลดระดับตำแหน่งหน้าที่การงานของพนักงาน จากที่เคยทำงานในตำแหน่งสูงๆ มาแล้ว แต่เมื่อบริษัทประสบภาวะเศรษฐกิจที่เลวร้ายทำให้พนักงานถูกปลดออกจากการงานและต้องดิ้นรนหางานใหม่ทำ ซึ่งงานที่หาได้ใหม่นั้นเป็นงานในตำแหน่งที่ต่ำกว่าตำแหน่งเดิม คือได้งานเป็นพนักงานส่งของในบริษัทเล็กๆ ในกรุงเทพฯ เขา

ทำงานที่บริษัทแห่งนี้ได้ประมาณสี่เดือนเท่านั้นก็ทนสภาพการทำงานไม่ไหว จำเป็นต้องออกจากงานอีกครั้งหนึ่ง ดังข้อความ

ผมกลายเป็นเด็กส่งของติดรถไปกับพนักงานขับรถปริญาตรีเลาะลาดเลาไปตามตรอกซอย พบปะกับผู้คนกรุงเทพมหานครเกือบทั่วทุกซอกซอย ผมกลายเป็นคนกรุงเทพมหานครไปแล้วโดยบังเอิญ การใช้คำว่าโดยบังเอิญนี้ ไม่ได้หมายความว่า ผมรังเกียจการเป็นคนกรุงเทพมหานคร แต่ความเร่งด่วนและเร่งรีบจนผมไม่มีเวลาตัดสินใจ คล้ายว่าเข็มนาฬิกาของกรุงเทพมหานครมันกระดิกเร็วกว่าที่อื่น จะต้องตื่นอยู่ตลอดเวลา เพราะอยู่ในภาวะการฉีกฤกษ์หรือยุคเข็ญ ผมเลยเป็นคนกรุงเทพมหานครอยู่เกือบ 120 วัน มาถึงยามนี้ผมตั้งตัวได้แล้วว่า ผมต้องอำลากรุงเทพมหานครเพราะผมไม่ใช่คนกรุงเทพมหานคร

(เสน่ห์กรุงเทพมหานคร. 2540 : 64)

นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำนั้นจำเป็นต้องปลดพนักงานออก นักเขียนสะท้อนวิธีการของบริษัทที่ปลดพนักงานออกจากบริษัทด้วยวิธีการต่างๆ กล่าวคือ การออกคำสั่ง ใช้วิธีการกล่าวหาว่าขโมยทรัพย์สินของบริษัท และใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขบีบบังคับ การปลดพนักงานโดยการออกคำสั่งนั้นกระทำโดยพนักงานไม่มีความผิด พนักงานไม่ทราบล่วงหน้าและบริษัทไม่ได้แจ้งถึงสาเหตุของการปลดพนักงาน ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือการกล่าวหาพนักงานว่าขโมยทรัพย์สินของบริษัทแล้วบีบบังคับให้พนักงานหาผู้กระทำผิดและในที่สุดก็มีคำสั่งให้พนักงานออกจากงาน นอกจากนี้ยังพบว่ามีบางบริษัทใช้วิธีการเพิ่มวันหยุดให้พนักงานโดยในวันหยุดที่เพิ่มขึ้นนั้นบริษัทไม่จ่ายค่าจ้าง และบริษัทยังใช้วิธีการบีบบังคับพนักงานให้ออกจากงานโดยการจับสลากอีกด้วย

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาภาพสะท้อนเศรษฐกิจในเรื่องสั้นจากนิยายสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540 - 2546 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากนิยายสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540 - 2546 จำนวน 98 เรื่อง แต่จากการศึกษาพบว่า มีเรื่องสั้นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจจำนวน 12 เรื่อง ดังนั้นจึงมีเรื่องสั้นที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ ในครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 86 เรื่อง ปรากฏภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทย 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านแรงงาน และด้านธุรกิจ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

1. ความเป็นอยู่ของประชาชน

1.1 ประชาชนทั่วไป

นักเขียนสะท้อนภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปในด้านการประกอบอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิต สภาพจิตใจและค่านิยม

นักเขียนสะท้อนให้เห็นการดิ้นรนของผู้คนในการประกอบอาชีพที่มีทั้งอาชีพค้าขาย และอาชีพการเกษตร โดยนักเขียนชี้ให้เห็นว่าการประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ นั้น ผู้ประกอบอาชีพเป็นผู้ที่มีเงินทุนน้อยและมีรายได้จากการประกอบอาชีพไม่เพียงพอเลี้ยงปากท้อง จึงมีสภาพความเป็นอยู่ยากไร้ นำเวทนา ในด้านการประกอบอาชีพการเกษตรนั้นก็ต้องประสบปัญหาขาดทุน ต้องแบกรับภาระหนี้สินเพราะถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา ขายผลผลิตได้ราคาต่ำและมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารมาซื้อเครื่องมือเทคโนโลยีการเกษตร นอกจากนี้นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าการประกอบอาชีพนักเขียนก็ต้องประสบปัญหาเพราะโรงพิมพ์ไม่รับซื้อลิขสิทธิ์ของนักเขียนที่ยังไม่มีชื่อเสียงและผลงานยังไม่แพร่หลาย เพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำผู้คนต้องประหยัดใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ทำให้ปริมาณการซื้อหนังสือลดลง หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจเป็นหนังสือที่ขายดีกว่าหนังสือประเภทวรรณกรรมและกวีนิพนธ์ ส่วนอาชีพพนักงานขายก็มีปัญหาเช่นกัน เพราะบริษัทต่างแข่งขันกันเพิ่มปริมาณการขาย พนักงานขายจึงใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อเพิ่มปริมาณการขาย

ความปลอดภัยในชีวิต นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าผู้คนต้องดิ้นรนเอาตัวรอด กระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและความถูกต้อง กระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย ซึ่งมี

ทั้งค้ายาเสพติด ก่ออาชญากรรม ค้าประเวณีและขายอวัยวะของตนเอง ปัญหาดังกล่าวนี้นี้มีสาเหตุมาจากความยากจน ทุกคนต้องดิ้นรนเอาตัวรอดและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้แก้ปัญหาอย่างจริงจัง

สภาพจิตใจของผู้คนนั้น นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมีผลกระทบต่อจิตใจของผู้คน โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้จะเกิดความเครียด วิตกกังวล เกิดความฟุ้งซ่านและกลายเป็นโรคประสาท ไม่สามารถทำงานหรือช่วยเหลือตัวเองได้ บางคนมีอาการหนักถึงขั้นเสียสติและฆ่าตัวตาย ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากความขัดสนด้านการเงิน ประสบความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้ผู้คนขาดคุณธรรม เห็นแก่ตัวและพวกพ้อง กอบโกยผลประโยชน์เพื่ออำนาจและทรัพย์สิน ผู้คนจึงไร้มนุษยธรรม

ค่านิยมของผู้คนในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนั้น นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนนิยมวัตถุและเปลี่ยนทัศนคติจากอาชีพการเกษตรมาเป็นอาชีพรับจ้างทำงานในโรงงาน การนิยมวัตถุนั้นทำให้ผู้คนพากันขายที่ดินทำกินแล้วนำเงินมาใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย การนิยมในวัตถุนั้นทำให้ผู้คนไม่มีเวลาสนใจดูแลครอบครัวของตน

1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

นักเขียนสะท้อนภาพความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ และขาดความรู้ความสามารถ

นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอโดยเสนอให้เห็นภาพของข้าราชการครูที่มีเงินเดือนน้อยไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ทำให้ข้าราชการครูมีความเป็นอยู่ลำบาก ดังนั้นครูบางคนจึงสอนพิเศษเพื่อหารายได้ให้เพิ่มมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้นักเขียนยังสะท้อนภาพของแพทย์ที่เลือกทำงานในโรงพยาบาลในเมืองมากกว่าโรงพยาบาลในชนบทเพราะแพทย์ก็ประสบปัญหาจากการมีรายได้น้อยเช่นกัน แพทย์จึงต้องเปิดรับรักษาคนไข้เป็นพิเศษ เพราะการทำงานในเมืองมีโอกาสดีกว่าในชนบท

เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ไม่ควบคุมและไม่เข้มงวด ทำให้แรงงานต่างชาติดลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย และก่อปัญหาขัดแย้งอย่างรุนแรงกับแรงงานไทย ในด้านการก่อสร้างเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควบคุมดูแลโรงงานอุตสาหกรรมให้ถูกต้องตามกฎหมาย สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปกลายเป็นแหล่งมลพิษที่มีทั้งขยะและสารเคมี บางแห่งกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม มีการลักลอบทำงานกลางคืน ซึ่งทำให้เกิดเสียงดังรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้โรงงานและยังเป็นที่ซ่อนสมุขของกลุ่มวัยรุ่นซึ่งนำสิ่งเสพติดมาขาย ส่วนด้านการเกษตร เจ้าหน้าที่ไม่เข้าไปควบคุมดูแลการใช้สารเคมี ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปเพราะพิษภัยจากสารเคมี

การขาดความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักเขียนชี้ให้เห็นว่าขาดความรู้ความเข้าใจในการนำวิทยาการด้านการตัดแต่งพันธุกรรมพืชมาใช้ให้เหมาะสมกับการเกษตรในประเทศไทย ขาดการศึกษาผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านและต่อระบบนิเวศ ขาดความรู้ความ

สามารถในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ การบริหารงานด้านเศรษฐกิจผิดพลาด ยอมกู้เงินและยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ยอมทำตามคำสั่งของมหาอำนาจที่ให้ประเทศไทยเปิดตลาดการค้าเสรี และชี้ให้เห็นว่าโครงการเงินกู้และโครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรคที่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เกิดขึ้นเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจอย่างละเอียด

2. ด้านแรงงาน

2.1 การตกงาน

นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าแรงงานที่ตกงานนั้น ประสบปัญหาเรื่องการขาดรายได้ ไม่มีเงินสำหรับใช้จ่าย อัดคัต ขาดแคลนอาหารและขาดการดูแลสุขภาพร่างกายให้หายเจ็บป่วย แรงงานที่ตกงานนั้นมีทั้งผู้ที่จบการศึกษาสายสามัญและสายวิชาชีพ ผู้ตกงานจึงมีสภาพจิตใจที่เป็นทุกข์ ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ตนเองได้ จึงออกมารวมกลุ่มกันประท้วงเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสนใจดูแล

2.2 การหางานด้วยความยากลำบาก

สภาพของผู้ตกงานที่ดิ้นรนหางานทำในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้นมีทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งนักเขียนสะท้อนให้เห็นว่าการหางานทำนั้นหายากมาก แม้แต่ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานต้องการก็ต้องใช้เวลาหางานอยู่นาน ส่วนผู้ตกงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับบริษัทมาแล้ว แต่มีอายุมากก็ประสบปัญหาไม่สามารถหางานทำได้เช่นกัน เพราะบริษัทกำหนดเงื่อนไขในการรับพนักงานโดยจะรับเฉพาะพนักงานที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวเพราะเป็นวัยแรงงานที่มีประสิทธิภาพ

2.3 การกดขี่แรงงาน

นักเขียนสะท้อนให้เห็นว่า พนักงานที่ทำงานในบริษัทธุรกิจเอกชน ถูกกดขี่แรงงานต้องทำงานอย่างหนัก เข้าทำงานเร็วกว่าเวลาปกติและต้องทำงานเกินวันละแปดชั่วโมง ซึ่งเป็นการทำงานที่ใช้แรงงานเกินกว่าที่กฎหมายแรงงานกำหนดไว้ อีกทั้งยังถูกโกงค่าแรง ถูกดูถูกถากถางด้วยวาจาและท่าทาง ถูกกล่าวหาหนีด้วยถ้อยคำที่รุนแรงในที่ประชุม ถูกกดดันให้ทำตามเงื่อนไขของบริษัทโดยไม่มีข้อต่อรองหรือข้อโต้แย้ง การกดขี่แรงงานไม่ได้มีเฉพาะแรงงานในบริษัทเท่านั้น ชาวบ้าน ซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรก็ถูกนายทุนและข้าราชการกดขี่เอาเปรียบกดราคาสินค้า การเกษตร นอกจากนี้ชาวบ้านยังถูกนายทุนซึ่งมีอิทธิพลทำร้ายจนเสียชีวิต

2.4 การไม่มีโอกาสเลือกงาน

แรงงานที่ประสบปัญหาการไม่มีโอกาสเลือกงานนั้น นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่า แรงงานไม่มีงานให้เลือกทำ แรงงานต้องอยู่ในภาวะที่ยอมทนทำงาน ถึงแม้ว่างานนั้นตนเองจะไม่พอใจและไม่อยากทำก็ตาม แต่เพื่อความอยู่รอดจึงจำเป็นต้องยอมทนทั้งๆ ที่รู้ว่าถูกนายจ้างเหยียดหยามศักดิ์ศรีของความเป็นคน นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าแรงงานที่ขาดประสบการณ์ในการทำงาน มีอายุเกินยี่สิบห้าปีและมีผลการเรียนระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำ จะเป็นผู้ที่ไม่มีโอกาสเลือกงานเพราะการมีคุณสมบัติดังกล่าวบริษัทจะไม่เลือกรับเข้าทำงาน

2.5 การอพยพแรงงาน

นักเขียนได้สะท้อนภาพปัญหาของการอพยพแรงงานจากต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร โดยสะท้อนให้เห็นว่าแรงงานจากต่างจังหวัดมีความมุ่งหวังเข้ามาทำงานเพื่อให้ได้เงินจำนวนมาก แต่แรงงานเหล่านั้นต้องผิดหวัง ไม่สามารถประกอบกิจการตามที่มุ่งหวังไว้ การประกอบกิจการของแรงงานล้มเหลว ขาดทุน ซึ่งในที่สุดต้องปิดกิจการ นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่า ยังมีแรงงานอีกส่วนหนึ่งที่ได้อพยพไปขายแรงงานยังต่างประเทศแต่ก็ต้องประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการซึ่งทำให้แรงงานต้องลักลอบเข้าเมืองและถูกจับดำเนินคดี ส่วนแรงงานที่ดำเนินการเข้าไปทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายก็ประสบปัญหาการไม่มีงานทำ ทำให้ไม่สามารถส่งเงินมาให้ครอบครัวได้ ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา นอกจากนี้ นักเขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าการที่แรงงานจากชนบทจำนวนมากพากันอพยพไปทำงานต่างถิ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างประเทศนั้นก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในชนบท

3. ด้านธุรกิจ

3.1 การปิดกิจการ

ธุรกิจภาคเอกชนนั้นนักเขียนได้นำเสนอปัญหาของบริษัทที่ต้องขาดทุนล้มละลายและปิดกิจการ โดยได้เสนอให้เห็นปัญหาของต้นทุนการผลิตสูง บริษัทขาดทุนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากนักการเมืองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโกงต่างๆ ซึ่งส่งผลเสียหายต่อธุรกิจ

3.2 การปลดพนักงาน

นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำนั้นจำเป็นต้องปลดพนักงานออก นักเขียนสะท้อนวิธีการของบริษัทที่ปลดพนักงานออกจากบริษัทด้วยวิธีการต่างๆ กล่าวคือ การออกคำสั่ง ใช้วิธีการกล่าวหาว่าขโมยทรัพย์สินของบริษัท และใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขบีบบังคับ การปลดพนักงานโดยการออกคำสั่งนั้นกระทำโดยพนักงานไม่มีความผิด พนักงานไม่ทราบล่วงหน้าและบริษัทไม่ได้แจ้งถึงสาเหตุของการปลดพนักงาน ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือการกล่าวหา

พนักงานว่าขโมยทรัพย์สินของบริษัทแล้วบีบบังคับให้พนักงานหาผู้กระทำความผิด และในที่สุดก็มีคำสั่งให้พนักงานออกจากงาน นอกจากนี้ยังพบว่ามีบางบริษัทใช้วิธีการเพิ่มวันหยุดให้พนักงานโดยในวันหยุดที่เพิ่มขึ้นนั้นบริษัทไม่จ่ายค่าจ้าง และบริษัทยังใช้วิธีการบีบบังคับพนักงานให้ออกจากงานโดยการจับสลากอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิยายสารสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ ช่วง พ.ศ. 2540-2546 จำนวน 86 เรื่อง พบว่าเรื่องสั้นได้สะท้อนภาพเศรษฐกิจไทยในด้านที่เป็นปัญหา 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากจำนวนเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพปัญหาจากมากไปน้อย คือ ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน มีจำนวน 46 เรื่อง ด้านแรงงาน มีจำนวน 25 เรื่อง ด้านธุรกิจ มีจำนวน 15 เรื่อง การที่เรื่องสั้นนำเสนอภาพสะท้อนเศรษฐกิจด้านความเป็นอยู่ประชาชน ด้านแรงงาน มากเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 นั้น สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ประชากรของประเทศเป็นกลุ่มประชาชนและกลุ่มแรงงาน ซึ่งหมายความว่านักเขียนเรื่องสั้นในสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์ ได้หยิบยกปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มคนส่วนใหญ่ในประเทศมานำเสนอให้เห็นปัญหาการขาดแคลนปัจจัยในการดำเนินชีวิต ทั้งด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยในการดำเนินชีวิตเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ ทำให้ปัญหาทั้งสองด้านได้รับการนำเสนอมากกว่าด้านของธุรกิจ เพราะปัญหาด้านธุรกิจเป็นปัญหาของกลุ่มผู้ที่มีฐานะด้านการเงิน ความเป็นอยู่และฐานะทางสังคมดีกว่ากลุ่มของประชาชนและกลุ่มแรงงาน ถึงแม้ว่าธุรกิจจะได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำก็ตาม แต่ผู้ประกอบการนั้นไม่ได้ประสบปัญหาถึงขั้นขาดแคลนปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นปัญหาจากการขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตจึงมีน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ นักเขียนจึงนำเสนอปัญหาด้านธุรกิจน้อยที่สุด

เรื่องสั้นที่นำมาศึกษาเป็นเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2540-2546 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ต้องกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 เมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ประเทศไทยจึงเริ่มใช้หนี้คืนในปี พ.ศ. 2543 และทยอยใช้หนี้จนหมดในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 มีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและปริมาณเรื่องสั้นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจในแต่ละปีว่า ปีใดที่สภาพเศรษฐกิจเลวร้ายก็จะส่งผลต่อจำนวนเรื่องสั้นของนักเขียน คือ นักเขียนจะนำเสนอเรื่องสั้นในจำนวนที่มากกว่าปีที่เศรษฐกิจดีขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ นักเขียนนำเสนอเรื่องสั้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ จำนวน 15 เรื่อง และเมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศเลวร้ายลง ในปี พ.ศ. 2541 นักเขียนนำเสนอเรื่องสั้นเพิ่มขึ้นเป็น 18 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2542 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น นักเขียนนำเสนอเรื่องสั้นลดลงเหลือจำนวน 12 เรื่อง แต่ในปี พ.ศ. 2543 เป็นปีที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ประเทศไทยมีเงินใช้หนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ปริมาณเรื่องสั้น

กลับเพิ่มขึ้นโดยมีจำนวนถึง 23 เรื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับภาวะของเศรษฐกิจ ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากการที่นิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ได้จัดประกวดเรื่องสั้นชิงรางวัล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเขียนนำเสนอผลงานในนิตยสารได้โดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้ในปีนี้มีจำนวนเรื่องสั้นที่ลงพิมพ์มากกว่าปีก่อนๆ และหลังจากปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับจำนวนเรื่องสั้นที่ลดลง คือ ปี พ.ศ. 2544 มีจำนวน 9 เรื่อง ปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 7 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2546 เรื่องสั้นลดลงเห็นชัดเจน เหลือจำนวนแค่ 3 เรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่สามารถใช้หนี้คืนได้หมด จึงนับได้ว่าสภาพเศรษฐกิจน่าจะมีอิทธิพลต่อนักเขียน

ในด้านเนื้อหาของเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพเศรษฐกิจนั้น มีข้อสังเกตว่านักเขียนสะท้อนภาพเศรษฐกิจในลักษณะผิวเผิน คือ จะนำเสนอเฉพาะประเด็นปัญหาของเศรษฐกิจหรือผลกระทบจากเศรษฐกิจที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน แรงงานและธุรกิจ นักเขียนไม่ได้สะท้อนถึงสาเหตุของปัญหา การแก้ปัญหา อีกทั้งไม่ได้เสนอภาพเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่นักเขียนเห็นว่าสาเหตุของปัญหาและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทุกระดับซึ่งจะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ ในการวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศให้ลุล่วง ส่วนสาเหตุที่นักเขียนไม่ได้นำเสนอภาพเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจนั้นอาจมีสาเหตุมาจากการที่นักเขียนเห็นว่าเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจเป็นเรื่องที่ไกลตัวผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศ และธุรกิจเชิงเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ยากแก่การเข้าใจ การที่จะเสนอเรื่องราวให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริงนั้น นักเขียนจะต้องมีความรู้และความเข้าใจเรื่องของเศรษฐกิจเป็นอย่างดีจึงจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจและสมจริงได้ หรืออาจเป็นเพราะนักเขียนเห็นว่าเมื่อเขียนเรื่องสั้นในเชิงธุรกิจแล้วจะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาในเชิงวิชาการมากเกินไป ซึ่งเรื่องที่เขียนในเชิงวิชาการก็มีปรากฏในลักษณะของงานวิชาการแล้ว การเขียนเรื่องเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปากท้อง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นเนื้อหาที่เรียกร้องความสนใจได้มากกว่าเรื่องของเศรษฐกิจในเชิงธุรกิจ นอกจากนี้ยังพบว่านักเขียนไม่ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจอย่างตรงๆ บางเรื่องต้องอาศัยการตีความจากบริบท

เป็นที่น่าสังเกตว่าเรื่องสั้นที่นำเสนอในด้านปัญหาเศรษฐกิจนี้นักเขียนจะหยิบยกแต่สภาพเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาหรือสภาพที่เลวร้ายเท่านั้น ไม่มีเรื่องสั้นเรื่องใดที่กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจในทางที่ดี คลี่คลาย หรือไม่เป็นปัญหาเลย อีกประการหนึ่งผลกระทบจากเศรษฐกิจที่มีต่ออาชีพของผู้ที่ศึกษาในครั้งนี้อย่างครอบคลุมไม่ทั่วถึงอาชีพต่างๆ ปรากฏอาชีพเพียงไม่กี่อาชีพ คือ อาชีพครู นักเขียน แพทย์ นักธุรกิจ พนักงานขายและเกษตรกร ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้วมีอาชีพที่ได้รับผลกระทบมากกว่านี้

เนื้อหาของเรื่องสั้นที่ปรากฏในช่วงที่ศึกษานี้ นักเขียนได้หยิบยกปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้นมานำเสนอไว้ให้เห็นหลายประการ เช่น ปัญหาความเดือดร้อนจากการที่ธนาคารไม่ปล่อยสินเชื่อ ปัญหาความยากจนจากการตกงาน ปัญหาจิตใจที่เคร่งเครียดเพราะขาดเงิน หรือปัญหาจากการที่รัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนให้คนจนได้มีโอกาสรับการรักษาอย่างดี

ทัดเทียมและทั่วถึงกันทุกคน เป็นต้น ดังนั้นเรื่องสั้นในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ จึงเป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพเศรษฐกิจไทยได้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง สมกับคำกล่าวที่ว่า “วรรณกรรมสะท้อนสังคมและชีวิตผู้คนในสังคมแต่ละยุคสมัย แสดงความเป็นไปทางการเมือง ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ” (สุชาติ สวัสดิ์ศรี. 2518 : คำนำ) ดังนั้นการศึกษภาพสะท้อนเศรษฐกิจไทยในเรื่องสั้นจากนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์จึงไม่ใช่เรื่องสั้นที่ให้ความบันเทิง แต่เรื่องสั้นได้ทำหน้าที่บันทึกเศรษฐกิจไทยในช่วง พ.ศ. 2540-2546 ไว้อย่างน่าสนใจ ผู้อ่านเห็นสภาพเศรษฐกิจไทยและเหตุการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจในช่วงเวลาดังกล่าวได้สอดคล้องสมจริงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาเรื่องสั้นในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ที่แต่งขึ้นในช่วงต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในด้านต่างๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *วิกฤตเศรษฐกิจวิพากษ์: บทเรียนจากเศรษฐกิจฟองสบู่*.
กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2528). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทนา วงษ์วิโรจน์. (2541). *การวิเคราะห์เรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติในช่วง พ.ศ. 2533-2539*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์. (2542). *การวิเคราะห์สังคมไทยจากเรื่องสั้น ในนิตยสารช่อการะเกด*
ช่วง พ.ศ. 2535-2539. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2545, 30 มกราคม-มีนาคม). "ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในนิตยสาร
ช่อการะเกด," *รวมคำแหง*. 19(1) : 106-114.
- ญาณสังวร, สมเด็จพระ. (2539, 30 กันยายน - 5 ตุลาคม). "เปิดเล่ม," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*.
43(18) : 4
- ดอกไม้ดำ. (2539, 30 กันยายน-5 ตุลาคม). "วรรณกรรมพินิจ," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 43(18) :
68-69.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). *นวนิยายกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทองใบ ทองเปาว์. (2537, 2-8 ตุลาคม). "สิทธิเสียงชาวบ้าน," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*.
41 (18) : 80-81.
- ธัญญา สังขพัฒน์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : นาค.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. (2529). "หัวเลี้ยววรรณคดี," ใน *วรรณไวทยาการ*. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- "ประกวดเรื่องสั้นรางวัล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช," (2542, 17-23 ตุลาคม). *สยามรัฐสัปดาห์*
วิจารณ์. 46(22) : 73.
- ปากกาเหล็กไหล. (2539, ธันวาคม). "ปากกาขนนก," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 43(29) : 53.
- ปรีชา ทิพย์เนตร. (2531, 20 มกราคม). "ไวดาทิพย์กะพริบที่นี้," *ไทยรัฐ*. หน้า 20.
- ปรียาภรณ์ หนูสนั่น. (2532). *การสะท้อนปัญหาสังคมชนบทในนวนิยายไทย (พ.ศ.2519-2529)*.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- พิเชษฐ คงโต. (2546). *แนวคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลุนาชัย :*
การศึกษาเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เพ็ญจันทร์ มาประชา. (2541). *การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายของ นิเวศน์ กันไทยราษฎร์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ บัญประกอบ. (2525). *วิเคราะห์เรื่องสั้นแนวการเมืองและสังคมไทยในช่วง 14 ตุลาคม 2516 - 6 ตุลาคม 2519*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพร แสงทักษิณ. (2524). *ส่องวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- ยุรฉัตร บุญสนิท. (2533). *ลักษณะความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม*. กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์.
- _____. (2538). *วรรณคดีวิจารณ์*. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รีณทัย สัจพันธ์. (2539). *การอ่านอย่างมีเชิงชั้น การวิจารณ์อย่างมีเชิงศิลป์*. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- เรณู มหาวนา. (2529). *ภาพสะท้อนสังคมและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของนิมิตร ภูมิถาวร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ลาวัณย์ สังขพันธานนท์. (2529). *ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นร่วมสมัย*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ลำไย สมอ่อน. (2541). *ทัศนะทางสังคมของนักเขียนไทยจากเรื่องสั้นในวารสารสยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ช่วงครึ่งทศวรรษ (พ.ศ. 2535-2539)*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วรุธ น้ำผุด. (2519). *วิเคราะห์เรื่องสั้นจากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ตั้งแต่ 14 ตุลาคม-6 ตุลาคม 2519*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- วาสนา ดอนจันทร์ทอง. (2546). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นจากนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2536-2544*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร พึ่งลัดดา. (2534). *ย่อหลักกฎหมายแรงงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ธรรมชาติ.
- สมพร เทพสิทธิ. (2541). *ภาวะวิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.

สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. (2542, พฤษภาคม-สิงหาคม). "2 ปีแรกของแผนฯ 8," เศรษฐกิจและสังคม. 36 : 50 – 52.

สนิท สมัครการ; และ สุพรรณิ ไชยอำพร. (2528). สังคมไทยภาวะปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต. (พ.ศ. 2535-2550). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2537). วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บางเขน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2541). การปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2541 – 2544.

_____. (2541). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549.

_____. รายงานการติดตามผลการพัฒนาใน 2 ปีแรกของแผนพัฒนา 9 ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2541.

_____. (2542, พฤษภาคม-สิงหาคม). "ผลการพัฒนาด้านคนและสังคม," เศรษฐกิจและสังคม. 36 : 13-14.

x ลิขิตา พินิจภูวดล. (2513, 17 กรกฎาคม). "การสอนการเขียนเรื่องสั้น," วิสาหมัญศึกษา. (7) : 17

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. (2518). วรรณกรรมเรื่องสั้น. กรุงเทพฯ : นาค.

สุมาลี ปิตยานนท์. (2539). เศรษฐศาสตร์แรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

รายชื่อเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ช่วง พ.ศ.2540-2546

ปี พ.ศ.2540

กัมพล จิตตะนัง. (2540, 29 มิถุนายน - 5 กรกฎาคม). "ขอไม่ยอม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(4) : 62-63.

จตุรงค์ จินดา. (2540, 5 - 11 ตุลาคม). "ผมยิงแสงหน้ามัน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(18) : 62-63.

จินตนาการ เอก. (2540, 19 - 25 ตุลาคม). "เสน่ห์กรุงเทพมหานคร," สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์. 44(20) : 62-63.

เดือนดับ. (2540, 1 - 7 มิถุนายน). "ทางสายนั้นมีชีวิต," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(50) :
62-63.

ด็ก วงศ์รัฐ. (2540, 28 กันยายน - 4 ตุลาคม). "กำไลหัก นาฬิกาตาย คนดกงานและขอทานบน
บาทวิถี," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(17) : 62-63.

ธรรมชาติ ประภาศิริ . (2540, 20 - 26 กรกฎาคม). "คนคอเสื้อขาว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(7) : 62-63.

เนาวรัตน์ วรรณมรย์. (2540, 9 -15 มีนาคม). "เย็นย่ำที่หน้าธนาคาร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
43(41) : 66-67.

ประชาคม ลุนาชัย. (2540, 6 - 12 เมษายน). "กลางสวนร้างยามค่ำ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
43(45) : 70-71.

พันธนิสรา. (2540, 16 - 22 พฤศจิกายน). "สัญญาประชาคม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(24) :
62-63.

โรจน์ นิมิตร. (2540, 11 - 17 พฤษภาคม). "มือมืด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(50) : 62-63.

วิสิทธิ์ ธีวัฒน์. (2540, 23 - 29 มีนาคม). "ล้าหลัง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(43) : 70-71.

สุขุม เรืองเดช. (2540, 28 ธันวาคม - 3 มกราคม). "เวร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(30) :
62-63.

อภิรักษ์ หลายสิบ. (2540, 14 - 20 ธันวาคม). "ไอ้ดำปากชอย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(28) : 62-63.

อโศกป่า. (2540, 25 - 31 พฤษภาคม). "มนต์เสียงขอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 43(52) : 62-63.

ชอยล้อ. (2540, 23 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม). "คำคืนที่ดินผืน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ .
(43)39 : 66-68.

ปี พ.ศ.2541

ชั้นท จีรีมาศ. (2541, 5 - 11 กรกฎาคม). "ผมไม่รู้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(5) : 62-63.

เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม. (2541, 3 - 9 พฤษภาคม). "หลักฐาน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(48) : 62-64.

_____. (2541, 25 ธันวาคม - 2 มกราคม). "บ้านเช่า ชนบท," สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์. 45(30) : 62-64.

ไชยา วรรณศรี. (2541, 25 - 31 ตุลาคม). "วันที่พ่อกลับมา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(21) :
62-63.

ตะวัน สันติภาพ. (2541, 24 - 30 พฤษภาคม). "โลกีย์ธรรม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(51) : 62-63.

ทินภัทร สำเร็จงาน. (2541, 11 - 17 ตุลาคม). "หนังสือและบทเพลง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
45(19) : 62-63.

_____. (2541, 21 - 27 มิถุนายน). "งานใหม่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(3) : 62-63.

นิวัต พุทธประสาท. (2541, 28 มิถุนายน - 4 กรกฎาคม). "แม่น้ำเจียบ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
45(4) : 62-64.

บรรณกร กลั่นขจร. (2541, 2 - 8 สิงหาคม). "แล้ง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(9) : 62-63.

ประมวล ดารดาษ. (2541, 1 - 7 มีนาคม). "เกิดแก้วพิกุลก็ผล็อยกลีบ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(39) : 62-63.

ป๊าย หล้าป่าซาง. (2541, 13 - 19 กันยายน). "พิษแมงป่อง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(15) :
62-63.

ผกายฟ้า ประกาศิต. (2541, 11 - 17 มกราคม). "คนโง่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(32) :
62-63

ฟองละมุล. (2541, 22 - 28 พฤศจิกายน). "พัฒนา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(25) : 62-63.

มนตรี โทสวนจิต. (2541, 15 - 21 มีนาคม). "หลักฐาน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(41) :
62-63.

วิเชียร ไชยบัง. (2541, 29 มีนาคม - 4 เมษายน). "ก่อนโลกาวินาศ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
44(43) : 62-63.

_____. (2541, 6 - 12 กันยายน). ดอบบแทน. "สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์," 45(14) : 62-63.

วิสิทธิ์ ธีวัฒน์. (2541, 9 - 15 สิงหาคม). "ผู้หญิงห้องนั้นหล่อนร้องไห้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
45(10) : 62-63.

วีระ สุดสังข์. (2541, 7 - 13 มิถุนายน). "เขาเพ็งยิ้มออกมาได้," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
45(1) : 62-63.

ศิลา โคมฉาย. (2541, 22 - 28 มีนาคม). "นกบางตัว" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 44(42) : 62-63.
 สร้อยแก้ว คำมาลา. (2541, 19 - 25 กรกฎาคม). "เหงา เป็น บ้า," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
 45(7) : 62-64.

สิตางศุภา. (2541, 26 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม). "บ้านร้างในทุ่งเปลี่ยว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
 45(8) : 62-63.

ปี พ.ศ. 2542

ฉันท คีรีมาศ. (2542, 14 - 20 มีนาคม). "เธอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(41) : 62-64.
 _____. (2542, 9 - 15 พฤษภาคม). "เพื่อนเอย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(50) : 62-63.
 ชัยรินทร์ ไชยวัฒน์. (2542, 10 - 16 ตุลาคม). "เพื่อชีวิต," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(20) :
 72-73.

ไชยา วรรณศรี. (2542, 15 - 21 สิงหาคม). "เรื่องราวระหว่างผมกับหล่อน," สยามรัฐสัปดาห์
 วิจารณ์. 46(12) : 72-73.

ตะวัน สันติภาพ. (2542, 25 เมษายน - 1 พฤษภาคม). "มา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
 45(47) : 62-63.

ทยา กิจการุณ. (2542, 21 - 27 พฤศจิกายน). "การเริ่มต้น," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
 46(25) : 72.

ทวีสิทธิ์ ประครองศิลป์. (2542, 28 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม). "นักเพลงมือใหม่," สยามรัฐสัปดาห์
 วิจารณ์. 45(39) : 62-63.

นดล ศิริเมือง. (2542, 14 - 20 พฤศจิกายน). แดดฤดูหนาว. "สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์," 46(25) :
 74-76.

นฤมิตร ประพันธ์. (2542, 1 - 7 สิงหาคม). "คนนอกกระแส," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(10) :
 72-74.

มนตราภรณ์. (2542, 19 - 25 ธันวาคม). "มหากย์ชีวภาพ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(30) :
 72-74.

ร. จันเสน. (2542, 12 - 18 ธันวาคม). "ทาง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(29) : 72-74.

วงเดือน ทองเจียว. (2542, 4 - 10 มีนาคม). "ความตายบนทางข้าม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
 45(44) : 62-63.

ฮ.นิกชูกี้. (2542, 14 - 20 กุมภาพันธ์). "คนขายวิญญาณ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 45(37) :
 62-64.

ปี พ.ศ. 2543

การันต์ วรรณยุกต์. (2543, 16 - 22 เมษายน). "แปลงร่าง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(46) : 72-73.

ก้าววิโรจน์ ดำจันทน์. (2543, 20 - 26 กุมภาพันธ์). "ล่า," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(38) : 72-77

เกตุ กุสุม. (2543, 14 - 20 พฤษภาคม). "ผู้หญิงของเฮีย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(50) : 73-75.

ขจรฤทธิ์ รักษา. (2543, 26 มีนาคม - 1 เมษายน). "เมียลับ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(44) : 72-75

ขันท คีรีมาศ. (2543, 24 - 30 ธันวาคม). "2000 เราจะครองเมือง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(30) : 52-53.

ชัยณรงค์ บุญฤทธิ์. (2543, 16 - 22 เมษายน). "ศศิธร," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(46) : 73-74.

ชายเสรี. (2543, 7 - 13 พฤษภาคม). "จรรยาวัธบานประตู่ที่ไม่ยอมปิด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(49) : 72-73.

ธราธิป. (2543, 21 - 27 พฤษภาคม). "ผู้ถูกตัดสิน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(51) : 72-73.

บุรพา ลำพอง. (2543, 25 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม). "คนติดไฟ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(4) : 73-74

ปณิธิ ภูศรีเทศ. (2543, 6 - 12 กุมภาพันธ์). "วูป วีบ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(36) : 75-76

ประจักษ์ แสนตรง. (2543, 25 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม). "คนบ้าตกปลา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(4) : 74-77.

ประชาคม ลุนาชัย. (2543, 19 สิงหาคม - 2 กันยายน). "มีดด้ามงา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(13) : 74-77.

_____. (2543, 23 - 29 มกราคม). "ไม้เท้ายอดทอง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 46(34) : 72-74.

พงษ์ศักดิ์ นิลตระกูล. (2543, 18 - 24 มิถุนายน). "ตั้งปยุเมฆ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(3) : 72-73.

พิสิฐ ภูศรี. (2543, 10 - 16 กันยายน). "ชีวิตหลังความตาย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(15) : 73-77.

ไพบุลย์ พันธุ์เมือง. (2543, 1 - 7 ตุลาคม). "ชายหลังค่อมในกระจก," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(18) : 77-79.

มหรณพ โฉมเฉลา. (2543, 13 - 19 สิงหาคม). "ศรีนวลกับผัวเทวดาผู้ถูกสวรรค์ทิ้ง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 47(11) : 72-75.

- ยุติพงษ์ แซ่ตั้ง. (2543, 23 - 29 มกราคม). "การกระทำที่ต้องรับ," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 46(34) : 74-76
- ระเห็จ. (2543, 24 - 30 กันยายน). "กาแฟ น้ำตาล ครีมเทียม," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(17) : 72.
- ล่องส้าว. (2543, 14 - 20 พฤษภาคม). "นางฟ้า," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 46(50) : 75-77.
- วาด รวี. (2543, 20 - 26 สิงหาคม). "สมการโลกที่สาม," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(12) : 72-74
- วีระ สุดสังข์. (2543, 29 ธันวาคม - 4 มกราคม). "แล้วควายก็เข้าสวน," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(31) : 52-53.
- สร้อยแก้ว คำมาลา. (2543, 23 - 29 เมษายน). "ความอ่อนไหวของชีวิต," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 46(47) : 72-75.
- สาคร พูลสุข. (2543, 19 สิงหาคม - 2 กันยายน). "คลื่นหักคอ," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(13) : 72-74.
- สุธีร์ พุ่มกุมาร. (2543, 2 - 8 มกราคม). "เครียด," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 46(31) : 72.
- เอื้อ อัญชลี. (2543, 30 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์). "เพื่อชีวิตที่คงดำเนินไป," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 46(35) : 73-75.

ปี พ.ศ. 2544

- จारी จันทราภา. (2544, 18 - 24 พฤษภาคม). "ความสุข," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(51) : 52
- ชนินทร์ อุลิศ. (2544, 7 - 13 กันยายน). "คอก," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 48(15) : 54.
- ทวีผล เขียนนุกูล. (2544, 19 - 25 มกราคม). "ข้อแตกต่างระหว่างเมียผมกับผู้หญิงคนอื่น ๆ," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(34) : 52-53.
- นกแสงตะวัน. (2544, 26 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน). "อีเก้ง หมอและพี่หงา," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 48(22) : 52-54.
- นรพัลลภ ประณูทนรพาล. (2544, 27 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม). "เอาคืน," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 48(9) : 52-53.
- บรรณกร กลั่นขจร. (2544, 12 - 18 มกราคม). "ตึกสูง," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(33) : 52-53.
- ประชาคม ลุนาชัย. (2544, 23 กุมภาพันธ์ - 19 เมษายน). "ชายพเนจร," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(39) : 52-53.
- เป็ญ บุญตา. (2544, 5 - 11 มกราคม). "แนวการเมือง," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(32) : 52.
- พิพัฒน์ ทัชพล. (2544, 11 - 17 พฤษภาคม). "มิสเตอร์ขนมต้ม," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 47(50) : 52-53.

แพรม้วน. (2544, 12 - 18 ตุลาคม). "ครูกับครู," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(20) : 54-55.

ร. จันเสน. (2544, 27 เมษายน - 3 พฤษภาคม). "ทาง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

47(48) : 52-53.

สิตางสุภา. (2544, 7 - 13 กันยายน). "ปัจเจกชน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(16) : 54.

ฮอยล้อ. (2544, 7 - 13 กันยายน). "ยาม คุณธรรม ความใคร่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

48(15) : 52-54.

ปี พ.ศ. 2545

แก้มหอม. (2545, 26 - 29 สิงหาคม). "โลกมันกลมเพราะลมมันโกรก," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

49(13) : 53.

ชัชวาล โคตรสงคราม. (2545, 26 เมษายน - 2 พฤษภาคม). "เมล็ด," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

48(48) : 52-53.

ชัญวลี ศรีสุโข. (2545, 22 - 28 มีนาคม). "ดับเบิลสแตนด์," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

48(43) : 60-61.

ชาญชัย พิชัยพรหม. (2545, 22 - 28 กุมภาพันธ์). "สงครามในห้องไอชียู," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 48(39) : 52-53.

ชราธิป. (2545, 13 - 19 ธันวาคม). "แม่ เมีย เปียร์และผม," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(29) : 55-57.

ภู เชียงดาว. (2545, 27 ธันวาคม - 2 มกราคม). "สัญญาที่ปางโหลง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

49(31) : 55-57.

สิตางสุภา. (2545, 4 - 7 พฤศจิกายน). "ครั้งสุดท้ายของเขาและเธอ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

49(23) : 51-53.

ปี พ.ศ. 2546

กนกพงศ์ สงสมพงศ์. (2546, 18 เมษายน - 29 พฤษภาคม). "บ้านเมืองของเขา,"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(47-52) : 66-67.

วฐุจร. (2546, 16 - 22 พฤษภาคม). "ผู้โชคดี," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 49(51) : 54-55.

วิภาส ศรีทอง. (2546, 26 - 2 ตุลาคม). "วันของสิงห์," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 50(18) : 84-85.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางจินตนา กลิ่นเล็ก
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2505
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/1 ซอย 1 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	กศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2530	ศษ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย) มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี